REGLUGERÐ

147
30. des.

um tekjuskatt og eignarskatt.

I. KAFLI
Um skattskyldu.

1. gr.

Orðaskýringar:

Gjaldár: Það ár, þegar skattur er á lagður.

Skattár: Næsta almanaksár á undan gjaldári eða það reikningsár, sem framtal miðast við, sbr. 20. gr.

Framtalsár: Það ár, þegar framtal skal gefið = gjaldár.

Reikningsár: Það ár, sem framtal eða rekstursreikningur miðast við = skattár.

Fardagaár: Tímabilið frá 1. júní til jafnlengdar næsta ár.

Brottfararár: Það ár, er gjaldandi fer af landi burt, hvort sem hann slítur lögheimili hér eða eigi.

Heimilisfang: Lögheimili manns samkv. allsherjar-spjaldskrá Hagstofu Íslands.

Aðsetur: Dvalarstaður manns samkv. allsherjar-spjaldskrá Hagstofu Íslands.

Lögheimili: = heimilisfang.

Heimilisfesti: = heimilisfang.

Búseta: = heimilisfang.

Heildartekjur: Allar tekjur, sem skattþegn aflar, og skatti eru viðkomandi, án frádráttar.

Brúttó tekjur: = heildartekjur.

Hreinar tekjur: Heildartekjur að frádregnum lögleyfðum kostnaði og frádrætti samkv. 21.—40. gr.

Nettó tekjur: = hreinar tekjur.

Skattskyldar tekjur: Einstakir skattskyldir tekjuliðir eða tegundir tekna.

Skattgjaldstekjur: Hreinar tekjur einstaklinga að frádregnum fjölskyldufrádrætti samkv. 41. og 42. gr., eða hreinar tekjur félaga að loknum frádrætti samkv. 44.—47. gr. Það er = tekjur til skattgjalds samkv. 6. gr. skattalaga.

Almennur frádráttur: Frádráttur frá heildartekjum samkv. 21.—40. gr. Það er = mismunur á heildartekjum og hreinum tekjum.

Persónufrádráttur: Frádráttur samkv. 41. og 42. gr. Það er = mismunur á hreinum tekjum og skattgjaldstekjum.

Ómagafrádráttur: Frádráttur vegna ómaga samkv. 41. og 42. gr.

Fjölskyldufrádráttur: Persónufrádráttur.

Félagafrádráttur: Frádráttur félaga samkv. 44.—48. gr.

Skattskyldar eignir: Allar eignir, sem skylt er að telja til skatts.

Skattgjaldseign: Eign sem gjalda ber skatt af samkv. 14. gr. skattalaga, þ. e. skuldlaus eign.

2. gr.

Skyldir að greiða skatt í ríkissjóð af tekjum og eignum eru eftirtaldir aðilar, með þeim undantekningum og takmörkunum er síðar greinir: Skattskyldir aðilar.

1. Einstaklingar eða hjón, án tillits til ríkisfangs eða aldurs.
2. Félög, sjóðir og stofnanir.

30. dag desembermánaðar 1955. Ríkisprentsmiðjan Gutenberg.

147 30. des.

3. Dánarbú og þrotabú. Eigi skiptir máli um skattskylduna, hvernig búi er skipt, hvort skipti eru opinber (skiptaréttur, skiptaforstjórar, skilanefnd) eða einkaskipti.

3. gr.

Skattskyldan er tvenns konar:

Ótakmörkuð skattskylda.

1. Þeir, sem eru heimilisfastir hér á landi samkv. ákvæðum 4. gr., bera ótakmarkaða skattskyldu, það er, þeir skulu greiða skatt af öllum tekjum sínum og eignum, hvar og hvaðan, sem tekna er aflað, eða eignir eru.

Ótakmarkaða skattskyldu hafa enn fremur þeir erlendir ríkisborgarar, sem hérlendis hafa fengið atvinnuleyfi, (sbr. lög nr. 39/1951) og orðið hér heimilisfastir.

Takmörkuð skattskylda.

2. Erlendis heimilisfastir aðilar verða skattskyldir, ef þeir hafa hér á landi þær tegundir tekna eða eigna, sem taldar eru í 5. gr. Þeir bera því takmarkaða skattskyldu.

Takmarkaða skattskyldu bera enn fremur þeir erlendir ríkisborgarar, sem hérlendis hafa fengið atvinnuleyfi og dvalið um stundarsakir, en ekki orðið heimilisfastir. Sjá enn fremur síðustu málsgr. 7. gr.

4. gr.

Heimilisfesti einstaklinga.

1. Telja ber þá menn heimilisfasta hér á landi, sem eiga lögheimili hér skv. allsherjarspjaldskrá Hagstofu Íslands hinn 1. des. á viðkomandi skattári, sbr. lög nr. 73/1952, hvort sem þeir dvelja í landinu eða eigi.

Eigi skiptir það máli um skattskyldu, þótt maður hafi brugðið heimilisfangi hér í lok skattárs eða þegar skattframtal er gefið, ef hann hefur verið talinn heimilisfastur hér á skattárinu. Eigi nægir heldur þótt maður sé hér heimilisfastur þegar talið er fram til skatts, ef hann hefur ekki verið það á skattárinu.

Dvöl erlendis.

Nú dvelst maður erlendis um stundarsakir, en bregður eigi heimilisfangi sínu hér á landi, og skal hann þá gjalda skatt, eins og hann hefði dvalizt kyr á landinu. Það skiptir eigi máli, hversu löng dvölin er erlendis, (t. d. vegna kaupsýsluferðar, námsdvalar, skemmtiferðar o. s. frv.) ef maðurinn verður eigi talinn hafa brugðið heimilisfangi sínu.

Heimilisfesti félaga, dánar- og þrotabúa.

2. Félag (hvort sem er sjálfstætt félag eða útibú) telst vera innlent eða eiga hér heimili, ef það hefur hér skrásett heimilisfang, eða hefur hér aðsetur, hvort sem er lengur eða skemur á skattárinu. Sama gildir um sjóði og stofnanir.

Dánarbú og þrotabú teljast heimilisföst hér á landi, ef hinn látni var heimilisfastur hér við dánardægur, og gjaldþroti, þegar gjaldþrotaúrskurður er upp kveðinn.

Samsköttun hjóna.

Tekjur og eignir hjóna, sem samvistum eru, skulu taldar saman til skattgjalds, enda þótt séreign sé eða sératvinna. Telja ber hjón samvistum, þótt þau búi eigi saman, nema þau séu skilin lagaskilnaði eða að borði og sæng, eða vænta megi að skilnaður þeirra sé undirbúningur undir lögskilnað eða þau muni ekki aftur flytja saman.

Ef til hjónabands hefur verið stofnað á skattárinu og konan haft tekjur fyrir giftingu, þá má skattleggja þær tekjur sérstaklega, sbr. 37. gr.

5. gr.

Erlendis heimilisfastir aðilar, einstaklingar eða hjón, félög eða stofnanir, dánarbú og þrotabú, verða skattskyldir hér á landi, ef þeir hafa hér eða héðan tekjur eða eignir, sem að neðan greinir:

A. Tekjur: 147

1. Tekjur af fasteignum, sem slíkir aðilar eiga hér á landi. 30. des.

2. Tekjur af atvinnurekstri, sem hér eða héðan er rekinn. Skatturinn leggst einungis á þá atvinnu, sem er rekinn hér eða héðan, en önnur atvinna skiptir ekki máli. Skattskyldar tekjur erlendis búsettra aðila.

   Sama er hvort atvinnan er rekin af erlendis búsettum aðilum eingöngu eða í félagi eða í sambandi við innlendan mann eða fyrirtæki, hvort fyrirtækið er sjálfstætt firma eða útibú, eða hvort umboðsaðili hérlendis er heimilisfastur hér eða erlendis.

   Sem dæmi um þá, er greiða skulu skatt eftir þessu ákvæði, eru erlendis búsettir menn, sem reka hér verzlun, fasta eða lausa, fiskiútveg, siglingar, iðnað o. s. frv. Sá, sem kaupir hér einn eða fleiri skipsfarma af fiski, verður ekki talinn reka hér atvinnu. En ef hann hefur hér atvinnustöð í því skyni eða mann að staðaldri til fiskkaupa, þá verður hann skattskyldur. Svipað er um siglingar.

   Félög eða einstaklingar, sem heima eiga erlendis, en reka hér siglingar að staðaldri og hafa hér umboðsmann, verða skattskyld af þeirri atvinnu.

3. Arður af hlutafé í innlendu hlutafélagi eða innborguðu stofnfé í öðrum innlendum atvinnufélögum eða fyrirtækjum, sbr. 4. gr. 2. tölul. (Ef einstakir menn reka fyrirtæki þá er það í þessu sambandi innlent, ef það er hér eða héðan rekið, sbr. 2. tölul. þessarar gr.). Með arði ber að telja ágóðahlut til stjórnenda eða fulltrúa, og hvers konar aðra arðsúthlutun, sem félög eða fyrirtæki kunna að greiða hluthöfum sínum eða meðlimum.

4. Laun, biðlaun eða styrkur úr ríkissjóði, eða tekjur frá opinberri stofnun innlendri. Eftir þessu ákvæði skal gjalda skatt af öllum embættislaunum eða sýslunar, eftirlaunum, biðlaunum, styrkjum til námsmanna og listamanna, sem greiddir eru til erlendis heimilisfastra manna. Í þessu sambandi skal þó athuga fyrirmæli 16. gr. B. 2. d. og 35. gr. reglugerðar þessarar.

   Opinberar innlendar stofnanir eru sveitarfélög og stofnanir og sjóðir þeirra, stofnanir, sjóðir og félög, sem eru undir stjórn ríkisvaldsins, eða teljast mega almennings eign.

5. Starfslaun eða kaup, annað en talið er undir 4. tölul., þar með talin biðlaun og eftirlaun, þó eigi venjuleg umboðslaun greidd út úr landinu. Eigi skiptir máli, hvort starfið er leyst af hendi hér á landi eða annars staðar, eða hvort það er við atvinnurekstur eða aðra starfsemi, eða þótt fyrirtækið eða launagreiðandinn sé erlendis heimilisfastur, ef hann er hér skattskyldur.

6. Sérstök ákvæði samkv. lögum nr. 96 frá 1946 gilda um skattlagningu og greiðslu gagnvart útlendingum, sem fengið hafa hér landvistar- og atvinnuleyfi um tiltekinn tíma eða þeim mönnum, sem ástæða er til að ætla að dveljist hér aðeins um stundarsakir eða eru á förum af landi burt, en hafa hér atvinnutekjur. Ákvæðum þessum skal beita þótt aðili teljist hér heimilisfastur, ef hann hefur ekki öðlazt hér ríkisborgararétt, og einnig í hinu tilfellinu, þegar aðili hefur hér ríkisborgararétt en ekki lögheimili. Ef annað hvort eða hvort tveggja skortir, ríkisborgararétt og lögheimili hér, telst aðili útlendingur samkv. ofangreindum lögum, sbr. þó ákvæði laga nr. 85 1946 um jafnréttisstöðu danskra ríkisborgara, sem búsettir voru á Íslandi 6. marz 1946. Sérákvæði um útlendinga.

   Hafi útlendingur dvalið hér eða haft hér atvinnutekjur einn mánuð eða lengur eða ef hreinar tekjur hans hér á landi eru kr. 10000.00 eða þar yfir, enda þótt dvalartími hans hér sé skemmri en einn mánuður, skapar það honum skattskyldu.

147 30. des.

Um útlenda listamenn, sem afla sér hér tekna með list sinni, hvort heldur þeir starfa í eigin nafni eða á annarra vegum, gildir sú sérregla, að þeir skuli greiða tekjuskatt af ⅔ hlutum þeirra tekna, er þeir þannig afla sér, að frádregnum beinum kostnaði við starfsemina.

Um skattlagningu og skattgreiðslu þeirra manna, sem þessi töluliður ræðir um, sjá 43., 65., 105. og 106. gr. þessarar reglugerðar.

Sérákvæði um sjómenn.

7. Erlendis heimilisfastir sjómenn, sem vinna á íslenzkum skipum, verða þó því aðeins skattskyldir hér af sjómanns-tekjum sínum, að þeir greiði ekki skatt af þeim annars staðar. En skatt skal leggja á þá nema þeir færi sönnur á það, að þeir greiði skatt af þeim í öðru ríki. Eru því t. d. skipstjórar og aðrir starfsmenn á skipum Eimskipafélags Íslands h.f., búsettir í Kaupmannahöfn, skattfrjálsir hér af launum sínum, ef þeir greiða skatt af þeim til danska ríkisins.

Um aðra atvinnu skiptir eigi máli, þótt launin séu skattlögð erlendis, samanber þó niðurlag þessarar greinar.

8. Tekjur af leigum á hvers konar vélum og tækjum til innlendra einstaklinga og fyrirtækja, svo og þóknanir fyrir tæknilega aðstoð.

Skattskyldar eignir erlendis búsettra aðila.

B. Eignir. Skattskyldan nær til allra þeirra aðila, sem um ræðir í A. 1.—8. hér að framan, og skattskyldar verða allar þær eignir, er gefa af sér tekjur þær, sem greinir í A. 1., 2., 3. og 8. tölulið, eða við þá tekjuöflun eru bundnar, það er:

1. Fasteignir.
2. Eign eða eignahlutdeild í atvinnufyrirtæki eða einhverjar eignir, sem bundnar eru við atvinnurekstur, sem hér eða héðan er rekinn, sbr. og lið A. 8. að framan.
3. Hlutafé í innlendu hlutafélagi eða stofnfé eða framlag í innlendu félagi. Skiptir eigi máli, hvort hlutabréfin eru geymd hér á landi eða annars staðar.

Það sem að framan er sagt um skattskyldu tekna af þessum eignum gildir einnig um eignarskatt, að því leyti sem við á.

Aðrar tekjur og eignir erlendis heimilisfastra manna en að ofan eru taldar, skipta eigi máli. Verða þeir því eigi skattskyldir af neinum tekjum, sem þeir hafa erlendis frá eða þótt þeir eigi t. d. innstæður í lánsstofnunum hér eða inneignir hjá innlendum fyrirtækjum, ríkisskuldabréf, bankavaxtabréf eða önnur skuldabréf, og hafi vaxtatekjur af þeim o. s. fr.v, nema eignir þessar séu bundnar við atvinnurekstur, sbr. lið B. 2. þessarar greinar. Sama gildir um annað lausafé.

Ákvæði þessarar greinar gildi þó því aðeins, að þau brjóti eigi í bága við samninga, sem íslenzk stjórnarvöld gera við stjórnarvöld annarra ríkja til þess að koma í veg fyrir tvísköttun af sömu tekjum, sbr. auglýsingu nr. 4/1930, nr. 79/1931, nr. 36/1938 og nr. 4/1939.

6. gr.

Skattskyld félög.

Til skattskyldra félaga teljast:

1. Hlutafélög, samlagshlutafélög („kommandit"-hlutafélög), en þau eru þannig, að sumir félagsmenn greiða tillög sín í hlutabréfum, og ábyrgð þeirra bundin við þau, en aðrir félagsmenn, einn eða fleiri, bera ótakmarkaða ábyrgð á öllum skuldbindingum félagsins, svo og önnur félög með takmarkaðri ábyrgð, sem ekki eru talin í 2. tölul. hér á eftir.
2. Gagnkvæm ábyrgðarfélög, kaupfélög, smjörbú, sláturfélög og önnur samvinnufélög, sbr. lög nr. 46/1937.
3. Önnur félög. Hér til teljast félög með ótakmarkaðri ábyrgð, önnur en 2. töluliður tekur til, þar á meðal útgerðarfélög („Partrederi") og samlagsfélög („kommanditfélög"). Fellur hér undir t. d. verzlunarfélög tveggja manna eða fleiri, þar sem báðir eða allir ábyrgjast skyldur félagsins með öllum eignum

sínum. Einnig verður að telja undir þennan lið félög, þar sem sumir félagar bera ótakmarkaða ábyrgð en aðrir takmarkaða, önnur en talin eru í tölulið 1. 147 30. des.

7. gr.

Eftirtaldir einstaklingar eru undanþegnir tekjuskatti: Skattfrjálsir einstaklingar.

1. Forseti Íslands.
2. Handhafar valds Forseta Íslands af þeim launum, er þeir fá fyrir það starf.
3. Þeir sem starfa erlendis í þjónustu íslenzka ríkisins af þeim launum er þeir fá fyrir slík störf. Þeir einir teljast starfa erlendis í þessu sambandi, sem eru fastráðnir, settir eða skipaðir, starfsmenn á vegum utanríkisráðuneytisins, við sendiráð Íslands, eða fastir fulltrúar Íslands við alþjóðlegar stofnanir, sem Ísland er aðili að.
4. Embættismenn Sameinuðu þjóðanna samkv. V. kafla samnings um réttindi Sameinuðu þjóðanna, sbr. lög nr. 13/1948.
5. Erlendir þjóðhöfðingjar og erlendir starfsmenn þeirra.
6. Sendiherrar erlendra ríkja, sendiræðismenn og erlendir starfsmenn við sendiráð erlendra ríkja. Sendiherra tekur hér til allra sendimanna annarra ríkja, sem eftir reglum þjóðaréttar teljast til diplomata. Starfsmennirnir verða að vera í fastri þjónustu sendiráðanna og hafa starfið að einkastarfi. Íslenzkir starfsmenn sendiráðanna njóta engra ívilnana í skatti samkv. þessari grein.
7. Konsúlar annarra ríkja, sem ekki eru íslenzkir þegnar. Ef konsúllinn er íslenzkur þegn, hvort sem hann er sendikonsúll eða heimakonsúll, þá nýtur hann eigi skattfrelsis. Sama er um konsúla, sem að vísu eru ekki íslenzkir þegnar, en eru þó ekki sendikonsúlar (consules missi), heldur eiga hér heimili af öðrum ástæðum, t. d. sem kaupsýslumenn, forstjórar stofnana eða fyrirtækja o. s. frv., þeir verða skattskyldir hér.
8. Menn úr liði Bandaríkjanna, sem dvelja hér á landi samkv. varnarsamningi frá 5. maí 1951, sbr. lög nr. 110/1951, skyldulið slíkra manna eða starfsmenn, sem ekki eru íslenzkir þegnar en ráðnir hafa verið til starfa vegna framkvæmda samkv. samningnum.

Þeir, sem taldir eru í 4.—8. tölulið, skulu þó gjalda hér skatt, ef þeir hafa hér tekjur samkv. 5. gr. A. 1.—5. og 8. tölulið eða eignir samkv. 5. gr. B. 1.—3. tölulið, það er, þeir hafa sams konar skattskyldu sem erlendis heimilisfastir aðilar, greiða skatt af sömu tekjum og eignum, að undanteknum tekjum af embætti sínu eða starfi, sem þeir fá frá viðkomandi erlendri ríkisstjórn eða stofnun er þeir starfa fyrir hér á landi. Þó gildir það sérákvæði hér, að því er snertir 5. gr. A. 1, að nægilegt er, að aðili hafi tekjur af fasteign, t. d. af framleigu sem ítakshafi o. s. frv., enda þótt hann eigi enga fasteign. Að öðru leyti gildir hér það, sem sagt er í 5. gr. um framangreinda liði, og skattur greiðist eingöngu af þar greindum tekjum og eignum, en engum öðrum. Þessir greiða skatt.

8. gr.

Eftirtalin félög eru undanþegin tekjuskatti: Skattfrjáls félög.

1. Félög, sem enga atvinnu reka, sbr. 12. gr. og verja þeim tekjum er þau afla sér til almennings þarfa, en eigi til hagsbóta meðlimum sínum, svo sem vísindafélög, hjúkrunar- og líknarfélög, bókmennta- og fræðslufélög, stjórnmálafélög, dýraverndunarfélög og búnaðarfélög. Ef slík félög reka atvinnu, eru þau skattskyld af tekjum af slíkri starfsemi.
2. Félög með takmarkaðri ábyrgð, þótt þau reki atvinnu, ef öllum tekjum þeirra er varið til almanna þarfa. Hins vegar verða slík félög skattskyld af öllum tekjum sínum þótt þau verji einhverjum hluta tekna sinna til menningar eða mannúðarmála.

147 30. des.

3. Félög sem eru undanþegin skattgjaldi með sérstökum lögum. Er nú svo um eftirgreind félög:
Útvegsbanki Íslands h/f., (lög nr. 7, 11. marz 1930).
Sölusamband íslenzkra fiskframleiðenda, (lög nr. 96, 23. júní 1936).
Mjólkursamsalan í Reykjavík, (lög nr. 96, 23. júní 1936).
Áburðarverksmiðjan h/f., (lög nr. 40, 23. maí 1949).

Skipting sameignarfélags til skatts.

4. Ef ekki eru fleiri en 3 félagar í sameignarfélagi, (t. d. verzlunarfélagi, útgerðarfélagi, húsfélagi) þá er skatturinn ekki lagður á félagið sjálft, heldur hvern einstakan félaga.
a. Ef ósk um það kemur frá félaginu, um leið og tekjur þess eru taldar fram.
b. Ef beiðninni fylgja fullnægjandi skýrslur svo unnt sé að skipta tekjum og eignum.
Skipting þessi er heimil, þótt sumir félagsmenn ábyrgist aðeins með innskotsfé, enda séu félagar eigi fleiri en þrír.
Eigi er heimilt að skipta, nema skipt sé árlega, og skipta skal öllum tekjum og eignum í réttu hlutfalli við eignarhluta hvers félagsmanns.

9. gr.

Þessir sjóðir eru undanþegnir tekjuskatti:

Skattfrjálsir sjóðir.

1. Ríkissjóður og aðrir þeir sjóðir, er standa undir umsjón ríkisstjórnarinnar, svo sem Söfnunarsjóður, Kirkjujarðasjóður, Lífeyrissjóður starfsmanna ríkisins og aðrir þeir sjóðir, er ríkisstjórnin á að hafa gætur á.
2. Íslenzkir kirkjusjóðir, hver sem kirkjueigandi er, (ríkissjóður, bóndi, söfnuður). Kirkjusjóður telst íslenzkur, ef hann er eign innlends safnaðar, enda hafi söfnuðurinn hlotið staðfestingu kirkjumálaráðuneytisins.
3. Sjóðir í eigu bæjar-, sýslu- og sveitarfélaga.
4. Sparisjóðir, sem engan arð gefa stofnendum sínum eða ábyrgðarmönnum.
5. Sjóðir, sem veitt er undanþága með lögum.
6. Sjóðir, sem ekki reka atvinnu sbr. 12. gr.

10. gr.

Þessar stofnanir eru undanþegnar tekjuskatti:

Skattfrjálsar stofnanir.

1. Stofnanir og fyrirtæki ríkis-, sýslu-, sveita- og bæjarfélaga, t. d. Landsbankinn, Búnaðarbankinn, Tryggingarstofnun ríkisins, einkasölur og verksmiðjur ríkis og bæja, vatnsveitu- og raforkuver bæja og ríkis o. s. frv.
2. Stofnanir, sem veitt er skattfrelsi með sérstökum lögum.
3. Stofnanir, sem ekki reka atvinnu, sbr. 12. gr.

II. KAFLI
Um tekjur.

11. gr.

Skattskyldar tekjur.

Skatti skal svara af öllum tekjum, sem skattskyldur aðili aflar, hvers kyns sem tekjurnar eru og hvar og hvernig sem þeirra er aflað, nema sérstakar undanþágur séu gerðar í reglugerð þessari.

Notkun skattskyldra tekna.

Eigi skiptir máli til hvers tekjunum er varið, hvort heldur gjaldandi hefur þær sér eða skylduliði sínu til framfæris, nytsemdar eða munaðar, til hjúahalds, nema til atvinnurekstrar sé, eða hann ver tekjunum til þess að færa út bú sitt eða atvinnuveg, til umbóta á eignum sínum eða til þess að afla sér fjár, til gjafa eða hvers

annars sem er. Tekjur, sem telja ber fram til skatts, eru því hvers konar arður, laun eða gróði, sem gjaldanda hlotnast af eign eða atvinnu eða einstökum verknaði eða atvikum, ef þetta verður metið til peningaverðs. 147 30. des.

Tegundir tekna verða eigi taldar svo að tæmandi sé, en hér á eftir verða taldar þær helztu: Ýmsar tegundir tekna.

1. Tekjur af atvinnurekstri, sjá 12. gr.
2. Launatekjur, sjá 13. gr.
3. Tekjur af eignum, sjá 14. gr.
4. Ágóði af eignasölu, sjá 15. gr.
5. Tekjur af öðrum atvikum, sjá 16. gr.
6. Tekjur af landbúnaði, sjá 17. gr.

Sérákvæði varðandi félög eru í 18. gr. og í 19. gr. er upp talið, hvað ekki telst til tekna.

Tekjur skal að jafnaði telja til tekna á því ári,, sem þær verða til, þ. e. þegar vegna þeirra hefur myndazt krafa á hendur einhverjum, nema um óvissar tekjur sé að ræða. Hvenær tekjur skal telja og hvernig.

Tekjur skulu taldar fram í heild sinni, en frádráttur gerður skv. ákvæðum III., IV. og V. kafla.

12. gr.

Skattskyldar eru tekjur af hvers konar atvinnurekstri, svo sem af landbúnaði, sjávarútvegi, siglingum, flutningastarfsemi á landi eða í lofti, verzlun, námurekstri, iðju, iðnaði, hvort sem um er að ræða handiðn eða verksmiðjuiðnað, tekjur af málfærslu, endurskoðun, fasteigna- eða verðbréfasölu, upplýsingaþjónustu, veitinga- og skemmtistarfsemi og sérhverjum öðrum atvinnurekstri, hvort sem hann er fólginn í framleiðslu- eða þjónustustarfsemi. Tekjur af atvinnurekstri.

13. gr.

A. Til launa teljast allar greiðslur eða tekjur, sem launþegi fær fyrir að leysa eitthvert starf af hendi í annars þágu eða honum hlotnast í sambandi við starf, sem hann er eða hefur verið ráðinn til. Sama er, hverju nafni laun kallast eða í hvaða formi þau eru. Launatekjur.

Falla hér undir meðal annars:

1. Föst laun og aukatekjur, þar með talin öll hlunnindi, hverju nafni sem nefnast.
2. Öll önnur starfslaun eða kaup, hvort sem það er miðað við vinnu ákveðinn tíma (árskaup, mánaðarlaun, vikukaup, daglaun, tímavinna o. s. frv.), tiltekið starf (ákvæðisvinna, nefndarstarf, eftirlit o. þ. h.), hlutdeild í framleiðslumagni, innkomnum tekjum eða greiðslum (hlutakaup, innheimtulaun o. fl.), eða á hvern hátt sem laun eru ákveðin.
3. Launauppbætur og þóknanir, svo sem aflaverðlaun eða hlutaruppbót (premía), björgunarlaun sjómanna, sbr. þó 39. gr. C., eða sérstakar þóknanir fyrir aukavinnu eða yfirvinnu, orlofsfé eða greiðsla fyrir ónotað sumarfrí o. þ. h. Hér telst og til ágóðaþóknun, nema raunverulega sé um arðsúthlutun að ræða.

   Risna og skrifstofufé að svo miklu leyti, sem það kann að nema meiru en útlögðum eðlilegum kostnaði að dómi skattyfirvalda.
4. Biðlaun, eftirlaun, lífeyrir, þar með taldar bótagreiðslur samkv. lögum um almannatryggingar nr. 50/1946, nema sérstaklega séu undanþegnar sbr. 19. gr. Enn fremur greiðslur fyrir áður unnin störf, þar með taldar launauppbætur frá fyrri árum.
5. Skaðabætur eða uppbót fyrir atvinnutap eða launamissi.
6. Gjafir, sem telja má kaupauka (t. d. jólagjafir til starfsfólks) og eftirgjöf lána, sem telja má, að komi í launa stað.

147
30. des.

Sama er, hvaðan laun koma eða fyrir hvað þau eru greidd. Eigi skiptir máli, hvort menn taka laun hjá einum launaveitanda eða fleirum.

Laun teljast að fullu til tekna, þótt hluti af þeim sé greiddur í lífeyris-, eftirlauna- eða sjúkrasjóði, eða haldið sé eftir af þeim til greiðslu á sköttum, iðgjöldum o. þ. h.

Laun greidd í hlunnindum.

B. Það skiptir eigi máli, í hverju laun eða endurgjald fyrir unnið verk er fólgið, ef það verður metið til peninga. Til launatekna teljast því hvers konar hlunnindi, veitt í launa skyni, og önnur form fyrir greiðslu.

Skal þar nefnt:

1. Fæði.
2. Húsnæði, ljós og hiti.
3. Einkennisbúningar og annar fatnaður.
4. Fatnaður, plögg, þjónusta og önnur aðhlynning vinnufólks í sveitum, skepnufóður, engjatak.
5. Heimatekjur presta (prestsmata o. s. frv.).
6. Greiðslur í vörum úr verzlunum eða afurðum úr framleiðslufyrirtæki, og greiðsla í sérhverjum öðrum verðmætum eða eignum, t. d. hlutafjáreign í hlutafélagi, innstæða í félagi eða fyrirtæki, hlutdeild í skipi eða húseign o. s. frv. Þann hluta launa, sem eigi er greiddur í peningum, hlunnindi og annað þess háttar, verða skattanefndir að meta til peningaverðs eftir gangverði á hverjum stað og tíma, og reikna skatt af með venjulegum hætti. Á sumum aukatekjum eða hlunnindum er lögskipað mat, svo sem á heimatekjum presta, og ber þá að fylgja því. Kvenmannsfæði skal meta til tekna sem næst 80% af fæði karlmanns.

14. gr.

Þessar tekjur af eignum koma aðallega til greina:

Tekjur af fasteignum.

A. Tekjur af fasteignum, svo sem: landskuld af jörðum, leiga eftir hús, lóðir og aðrar lendur, arður af alls konar ítökum og hlunnindum, svo sem: beit, skógarhögg, reki, veiði, upprekstrargjald o. s. frv.

Greina má milli tvenns konar leigutekna:

Greidd leiga.

1. Leiga frá öðrum, í hverju sem greidd er. Telja skal leigufjárhæðina að fullu til tekna, eins þótt óvíst sé um greiðslu eða frádráttur verði á annan hátt. Sé leiga töpuð, ber að færa það á móti til frádráttar, og því aðeins að fullvíst sé, að eigi verði greidd. Sé t. d. húsnæði leigt út með ljósi og hita, kemur sá kostnaður til gjalda, en húsaleigan fullu verði til tekna. Frádrátt vegna ljóss og hita í þarfir húseiganda sjálfs, má þó eigi færa nema til atvinnurekstrar sé.

Sé leigan greidd í einu lagi fyrir fram eða eftir á, fyrir afnot eignar um tiltekið árabil eða eitt skipti fyrir öll fyrir óákveðinn tíma, má skipta leigufjárhæðinni á fleiri en eitt ár. Sama gildir ef maður t. d. leyfir, að reist sé hús eða mannvirki á landi hans eða lóð, gegn því að eignin falli í hlut hans endurgjaldslaust eftir ákveðinn tíma, eða t. d. ef settir eru auglýsingakassar á hús með svipuðum skilyrðum, og að ofan greinir.

Eigin leiga.

2. Ef maður notar fasteign sína sjálfur að einhverju leyti eða öllu, þá skal meta til tekna leigu eða afgjald eftir hana, þar með talda nýtingu jarðhita og hvers konar hlunninda. Sé eignin notuð til atvinnurekstrar, kemur þó leigufjárhæðin jafnframt til frádráttar. Þannig er um bújörð bónda, búð eða verzlunarhús kaupmanns o. s. frv. Sem hluti af einkahúsnæði manna telst það húsrúm, sem þeir láta í té skyldfólki sínu, venzlafólki eða vandamönnum, endurgjaldslaust eða með lægri leigu en vera myndi að réttu lagi. Skal það

metið á sama hátt sem eigin íbúð. En þá er mögulegt, að frádráttur verði veittur samkv. 50. gr. 147 30. des.

Leigu eftir eigin íbúð skal meta eins og ætla má, að hún yrði leigð fyrir, miðað við leigu á hverjum stað og tíma, gæði íbúðarinnar og stærð, þægindi sem henni fylgja o. s. frv. Séu leigðar út í sama húsi svipaðar íbúðir og sú, sem húseigandi notar, skal miðað við það, og yfirleitt kappkostað að hafa samanburð við leiguíbúðir. Sé hús í smíðum, þannig að eigandi flytji í það áður en fullgengið er frá því, ber að taka tillit til þess. Rétt er ríkisskattanefnd að setja nánari reglur um mat á eigin húsaleigu.

B. Tekjur af lausafé. Hér er aðeins átt við lausafé, sem selt er á leigu. Hins vegar koma tekjur af lausafé, er eigandi notar sjálfur, undir atvinnutekjur hans. Sá, sem tekur fénað á leigu, skal og telja tekjur af honum, t. d. innstæðukúgildum, en þær tekjur eru atvinnutekjur hans. En eigandi innstæðukúgilda, sem fylgja leigujörð, telur tekjur af þeim með eignatekjum sínum. Hvers konar lausafé, sem maður lætur annan fá til notkunar gegn endurgjaldi, er á leigu selt, og leiguupphæðin skattskyldar tekjur. **Leiga af lausafé.**

C. Vextir og arður. Þar til telst:

1. Vextir af skuldabréfum, víxlum og öðrum útistandandi skuldum eða fjárkröfum á hendur öðrum, enda þótt bréf sé eigi fyrir. Afföll, sem tekin eru af lánum, teljast einnig til vaxtatekna. Skal færa afföllin til tekna með hlutfallslegri fjárhæð ár hvert, eftir árafjölda afborgunartímans, þó eigi á lengri tíma en 5 árum, og í fyrsta sinn á því ári, þegar afföllin voru tekin, eða lán var veitt. Séu eigi gefnar fullnægjandi upplýsingar um afföll, skal færa þau til tekna í einu lagi. Þó vextir séu ógreiddir, ber að telja þá til tekna, ef telja má líklegt um greiðslu. **Vextir o. þ. h.**
2. Vextir og afföll af verðbréfum (öðrum en hlutabréfum, sjá 4. tölul.). Þar til heyra ríkisskuldabréf, bankavaxtabréf, skuldabréf bæjar-, sýslu- og sveitarsjóða, hafnarsjóða o. s. frv. Afföll af slíkum bréfum koma til tekna með sama hætti og afföll af venjulegum skuldabréfum.
3. Vextir af sparisjóðsinnlögum og sérhverri annarri arðberandi innstæðu hjá lánsstofnunum og allar aðrar beinar og óbeinar leigur eftir fé, í hverju sem þær eru goldnar. Hér teljast til vextir af hinni ævinlegu erfðarentu við Söfnunarsjóð Íslands.

   Undanskildir eru þó vextir af því sparifé, sem er skattfrjálst samkv. ákvæðum 55. gr. og 56. gr.
4. Arður af hlutabréfum. Til arðs af hlutabréfum telst, auk venjulegrar arðsúthlutunar, úthlutuð fríhlutabréf, og úthlutanir við félagsslit, umfram upphaflegt hlutafjárframlag, og sérhver önnur greiðsla til hluthafa eða önnur afhending verðmæta, sem hafa peningagildi og telja verður sem tekjur af hlutaeign þeirra í félaginu. Einu gildir hvort úthlutað er í einu arði, sem safnazt hefur á mörgum árum eða aðeins á síðasta ári. **Arður af hlutafé.**

   Ef hlutafélag hefur endurkeypt eitthvað af sínum eigin hlutabréfum eða eignazt á einhvern hátt, skal arður af þeim bréfum reiknast félaginu til tekna á sama hátt sem hjá einstökum hluthöfum.

   Nú er hlutafélagi slitið og eignum þess skipt á milli hluthafa, í hlutfalli við hlutafjáreign þeirra, og telst þá það sem þeir kunna að fá umfram endurgreiðslu fyrir framlagt fé, til tekna þeirra, einnig þótt umframgreiðsla eða verðhækkun hlutarins stafi af öðru en rekstrartekjum félagsins t. d. sölu eigna, útborgun vátryggingar o. s. frv., og skiptir ekki máli í því sambandi, fyrir hvaða verð hlutabréfin hafa verið seld og keypt.

   Þessi ákvæði ná þó aðeins til hlutafélaga og samlagshlutafélaga, ekki annarra félaga (samlagsfélaga, samvinnufélaga o. s. frv.). Úthlutanir úr þeim,

147 30. des.

hvort sem er árleg útborgun, innlausn hlutar eða greiðsla við félagsslit, teljast því eigi til tekna, enda sé aðeins um að ræða útborgun eða endurgreiðslu á eignarhluta meðlima í félaginu. Að sjálfsögðu nær þetta eigi til neinnar greiðslu vaxta af framlögðu fé, ágóðaþóknana, vinnulauna, uppbóta á keyptum vörum til atvinnurekstrar eða sölu, eða seldum afurðum o. s. frv., eða neinna annarra greiðslna, sem dregnar eru frá skatttekjum félagsins.

15. gr.

Ágóði af sölu fasteigna og lausafjár (þar með verðbréf og kröfur) skal talinn til tekna, enda þótt salan falli ekki undir atvinnurekstur aðila, sbr. 12. gr. ef ætla má að hann hafi keypt eignina eða öðlazt hana á annan hátt (t. d. í makaskiptum) í því skyni að selja hana aftur með ágóða en þar er það leiðarvísir, hvort hann hefur þurft á eigninni að halda eða eigi, hvort hann hefur þurft að taka eignina upp í skuld, eða hvort hann er kunnur að eignakaupum í ágóðaskyni o. s. frv.

Ágóði af fasteignasölu.

1. Ágóði af sölu á fasteign er alltaf skattskyldur ef fasteign hefur verið skemur í eigu gjaldanda en 5 ár, nema hann hafi eignazt hana við arfföku, sbr. 19. gr. 3, eða ef hann kaupir aðra fasteign innan árs, eða byggir annað hús innan tveggja ára frá söludegi að telja, enda sé hin keypta fasteign eða hið nýreista hús, eigi lægra að fasteignamati en hið selda. Sé það hins vegar lægra er sölugróðinn skattskyldur hlutfallslega. Þessi síðarnefnda undantekning gildir þó því aðeins að salan falli eigi undir atvinnurekstur samkv. 12. gr. eða 1. málsgr. þessarar greinar. Ákvæði þessi raska ekki fyrirmælum um skattgreiðslur, þegar eigin vinna, sem ekki hefur verið skattlögð, fæst greidd í söluverði íbúðar.

Nú hefur seljandi eignazt fasteign með fyrirframgreiðslu upp í arf, og reiknast þá 5 ára frestur, (sbr. næstu málsgr. á undan), frá þeim degi, er arfleiðandi eignaðist hið selda.

Ágóði af sölu lausafjár.

2. Um sölu lausafjár gildir hið sama og sölu fasteigna, að ef salan getur að einhverju leyti talizt til atvinnurekstrar seljandans, er allur hagnaður af sölunni skattskyldur. Enn fremur allur hagnaður af sölu lausafjár, sem hefur verið skemur en 3 ár í eigu seljandans, hvort sem sú sala telst til atvinnurekstrar eða ekki. Nú er lausafé, annað en skip eða flugvél, sem hefur verið í eigu skattgreiðanda í 3 ár eða lengur, og fyrning hefur verið reiknuð af, selt hærra verði heldur en nemur óafskrifuðum hluta þess og skal þá það, sem umfram er, teljast skattskyldar tekjur, þó ekki hærri fjárhæð en nemur öllum veittum fyrningarafskriftum. Skiptast tekjur þessar við útreikning skatts, jafnmörg ár aftur í tímann og afskriftirnar hafa farið fram á, þó ekki fleiri en 10 ár, og greiðist þó skatturinn í einu lagi.

Dæmi: Fyrirtæki, einstaklingar eða félag kaupir vélar árið 1943 á kr. 100 000.00 og afskrifar þær árlega með 10% fyrningu. Eftir stendur óafskrifað eins árs fyrning kr. 10 000.00. Vélar þessar eru síðan seldar árið 1954 á kr. 120 000.00. Þá eru skattfrjálsar kr. 20 000.00, þ. e. mismunur á söluverði og kostnaðarverði. Hinar veittu afskriftir, að fjárhæð kr. 90 000.00, sem fást endurgreiddar í söluverðinu, það er kostnaðarverðið kr. 100 000.00, að frádregnum hinum óafskrifaða hluta eignarinnar, koma til tekna hjá fyrirtækinu á skattárin 1946—1954, að báðum meðtöldum kr. 10 000.00 á hvert ár.

Tekjuskattur fyrirtækisins er síðan reiknaður þannig, að fundin er sú skatthækkun, sem fram kemur með því, að hækka tekjur þess um kr. 10 000.00 hvert skattáranna 1946—1953. Síðan er kr. 10 000.00 bætt við tekjur ársins 1954, tekjuskattar reiknaðir fyrir skattárið 1954 og síðan hækkaðir um áðurgreindar skatthækkanir áranna 1946—1953.

Ef söluverð vélanna í ofangreindu dæmi hefði verið aðeins kr. 40 000.00 þá

hefðu endurgreiddar fyrningar orðið kr. 30 000.00 og skipst jafnt til tekna á sömu ár og nefnd eru í dæminu. 147 30. des.

Við útreikning skatthækkunarinnar fyrir liðin ár, ber að reikna skattinn eftir gildandi skattstigum á hverjum tíma, fyrir tekjuskatt, tekjuskattsviðauka og stríðsgróðaskatt.

Séu hinar seldu vélar keyptar á ýmsum tímum svo sem í hinu tiltekna dæmi á öllum árunum 1943—1954, kemur fyrst til greina, að af þeim hluta vélanna, sem keyptar eru síðustu 3 árin, verður söluhagnaður skattskyldur að fullu. Um hinn hlutann verður að gera sér grein fyrir hvað keypt er hvert ár fyrir sig, hve mikið búið er að fyrna hverja einstaka árlega vélaviðbót, og hve mikið stendur eftir óafskrifað. Fyrning sú, sem fæst endurgreidd í söluverðinu vegna hverrar einstakrar vélaviðbótar, kemur þá til tekna jafnmörg ár og fyrning hefur verið leyfð, eins og í dæminu hér að framan.

Hafi fyrning verið veitt fyrir hluta úr ári þegar eignin var keypt og aftur þegar sala fór fram, skal telja slíkar fyrningar sem heilsársafskriftir þegar ákveðinn er fjöldi afskriftarára.

Sölugróði er skattskyldur það ár, sem afsal er gefið fyrir hinni seldu eign.

Frá sölugróða má draga tap, sem orðið hefur á sams konar sölu á skattárinu. Sölutap.
Sams konar er salan aðeins, ef svo er ástatt sem í 1. og 2. tölul. að framan segir. Frá skattskyldum sölugróða má enn fremur draga þann kostnað, sem salan hefur haft í för með sér fyrir seljanda, sölulaun o. þ. h., enn fremur útlagðan kostnað við endurbætur, sem kunna að hafa verið gerðar á eigninni, enda verði endurbæturnar eigi taldar til venjulegs viðhalds. Um viðhaldskostnað, greidd gjöld og fyrningu af keyptum og seldum eignum, fer eftir ákvæðum 25. gr., 27. gr. B og 28. gr.

Um sölu á „goodwill" gildir hið sama sem um sölu annars lausafjár. Telst sölu- Sala á
verð eigi til tekna, ef seljandi hefur rekið fyrirtækið í 3 ár eða lengur. Þess skal „goodwill".
þó jafnan gætt, að í „goodwill" séu ekki innifaldar tekjur af rekstri, t. d. með því að meta vörubirgðir, vélar og áhöld og útistandandi skuldir óeðlilega lágu verði, en „goodwill" þeim mun hærra.

16. gr.

Tekjur af öðrum atvikum eru þessar helztar:

A. Gjafir. Til skattskyldra tekna teljast fyrst og fremst gjafir eða hlunnindi, sem Gjafir.
sýnilega eru gefin sem kaupauki, og beinar gjafir í peningum eða öðru, sem meta má til peninga, ef það nemur nokkru verulegu. Þetta nær þó eigi til dánargjafa eða fyrirframgreiðslu upp í arf, enda sé greiddur af þeim erfðafjárskattur. Tækifærisgjafir teljast og eigi sem tekjur í þessu sambandi, nema því aðeins að um arðberandi eignir sé að ræða, eða tæki til atvinnurekstrar, t. d. ef manni er gefin bifreið, sem hann notar í atvinnuskyni. Gjafir, sem ekki eru í peningum, skal skattanefnd meta til peningaverðs. Það telst einnig til gjafa, ef menn afhenda einhverjar eignir í hendur ættingja sinna, tengdamanna eða annarra, án þess að greiðsla komi í staðinn, eða ástæða sé til að ætla, að endurgreiðslan sé aðeins fyrir nokkrum hluta eignarinnar. Skal þá færa til tekna mismuninn á því endurgjaldi og áætluðu matsverði hinnar seldu eignar. Sé um eignaskipti að ræða, verður að meta hvora tveggja eignina. Sem dæmi um slík skipti milli skyldra aðila má nefna, ef maður selur bróður sínum hús til muna undir eðlilegu söluverði, ellegar tekur sem greiðslu verðlítil hlutabréf eða önnur verðbréf með fullu nafnverði eða hærra verði, en eðlilegt má teljast. Verður þá að meta bréfin til sanngjarns greiðsluverðs og færa kaupandanum mismuninn til tekna.

B. Styrktarfé. Til þess telst: Styrkir.

1. Styrkur veittur úr ríkissjóði, svo sem ellistyrkur, styrkur skálda, listamanna og fræðimanna, styrkir til verklegra framkvæmda, og allir aðrir

147
30. des.

styrkir, sem ríkið veitir til eignar. Þó skal styrkur, sem veittur er úr ríkissjóði til greiðslu á stofnkostnaði eða hluta hans, eigi talinn til tekna. Sé um ferðastyrk að ræða, skal leyfa til frádráttar á móti hæfilegan ferðakostnað, þó eigi meira en styrknum nemur.

2. Styrkir frá öðrum stofnunum, frá einstökum mönnum eða félögum.

Eigi skiptir máli, í hverju styrkur er fólginn, ef til peninga verður metið, og að meginreglunni til skiptir eigi heldur máli í hverju skyni styrkur er veittur, hver styrkþegi er eða hver styrkveitandi er eða hvernig samband er þeirra á milli. Frá þessu eru þó þessar undantekningar:

Ekki skattskyldir styrkir o. fl.

a. Börn í foreldrahúsum, hvort sem þau sjálf eru skattgreiðendur eða eigi, greiða engan skatt af því framfæri, sem þau fá hjá heimilisföður. Sama er um aðra skylduómaga manns, sem engar aðrar tekjur hafa. Þeir losna allir við skattgreiðslu, enda þótt framfærslan, sem er þá einu tekjur þeirra, nemi meira en persónufrádrætti.

Framansagt gildir þó því aðeins að framfæri sé ekki veitt sem endurgjald fyrir vinnu eða aðra þjónustu.

b. Fátækrastyrkur, veittur úr bæjar- og sveitarsjóðum, telst eigi til skattskyldra tekna hvort sem styrkþegi hefur tekjur jafnframt honum eða ekki.

c. Tillög manns til eiginkonu eða konu til manns, sem ekki eru samvistum, teljast eigi til tekna þess hjóna, er styrk fær, enda fær styrkgreiðandinn aðeins lögákveðinn persónufrádrátt þess vegna, þó styrkurinn nemi meiru. Eigi skerðir það frádráttinn þótt sá er styrkinn fær, hafi skattskyldar tekjur, enda sé um samningsbundna greiðslu að ræða. Þetta ákvæði gildir því aðeins, að um hreinan styrk sé að ræða, ekki endurgreiðslu á séreign, laun o. þ. h. Um hliðstæðar greiðslur eftir lögskilnað sjá 19. gr. 8. tl.

d. Námsstyrkur, veittur úr ríkissjóði og öðrum opinberum sjóðum. Að því er snertir aðra námsstyrki, sjá um námskostnað 35. gr.

e. Styrkir og samskotafé vegna veikinda eða slysa.

Happdrættis vinningar.

C. Vinningar í veðmálum og happdrætti, þar með taldar hlutaveltur og því um líkt, nema sérstaklega séu undanþegnir skattskyldu, samanber lög:

um Happdrætti Háskóla Íslands, nr. 44/1934,
— Vöruhappdrætti S. Í. B. S., nr. 76/1952,
— Happdrætti Dvalarheimilis aldraðra sjómanna, nr. 71/1954,
— Happdrættislán ríkissjóðs, nr. 87/1948,
— Veðmálastarfsemi Íþróttasjóðs, nr. 69/1952.

Sé vinningur í skattfrjálsu vöruhappdrætti seldur hærra verði en sem nemur eðlilegu kostnaðar eða innkaupsverði, þegar sala fer fram, er það sem umfram er, skattskyldar tekjur.

Skaðabætur.

D. Skaðabætur fyrir samningsrof og önnur slík viðurlög eða bætur, þó ekki fyrir fjármunatjón sbr. 19. gr. 4. tölul. Skattskyldar tekjur eru einnig skaðabætur fyrir atvinnuróg og meiðyrði. Hafi tjónið valdið tekjurýrnun, kemur það hins vegar fram á öðrum liðum.

Slysabætur.

E. Dagpeningar vegna slysa eða veikinda, svo og árlegur eða mánaðarlegur örorkustyrkur eða lífeyrir. Hins vegar eru ekki skattskyldar slysa- eða örorkubætur, sem greiddar eru í eitt skipti fyrir öll.

Fjölskyldubætur.

F. Fjölskyldubætur samkv. lögum um almannatryggingar.

Dagpeningar.

G. Ef vinnuveitandi endurgreiðir starfsmanni ferðakostnað á þann hátt, að greiða honum ákveðna fjárhæð fyrir hvern dag, teljast slíkir dagpeningar til skattskyldra tekna starfsmannsins, en til frádráttar skal leyfður beinn kostnaður vegna ferðarinnar, sbr. 19. gr. 7. tl.

17. gr. 147

Þeir, sem landbúnað stunda, skulu fylla út sérstaka skýrslu um tekjur sínar, landbúnaðarskýrslu, og þar með skýrslu um bústofn sinn í byrjun og lok hvers skattárs. 30. des. Landbúnaður.

Er hér á eftir gerð nokkur grein fyrir helztu tekjuliðum bænda og annarra, er landbúnað stunda.

1. Tekjur af mjólk. Mjólkurafurðir.

Telja ber til tekna alla framleidda mjólk bæði til sölu og heimilisnota. Þar sem mjólkurskýrslur eru haldnar, skal telja fram hið raunverulega mjólkurmagn búanna. Ef engar mjólkurskýrslur eru færðar, verða skattanefndir að áætla nythæð kúnna. Meðal kýrnyt á landinu er talin 2600 lítrar, og ber skattanefndum að hafa það til hliðsjónar við áætlun nytar úr fullorðnum kúm, og gæta þess, hvort framtalið mjólkurmagn hvers bónda svarar til kúafjölda hans á skattárinu. Geitamjólk og sauðamjólk verða skattanefndir að áætla með hliðsjón af reynslu á hverjum stað.

Þar sem markaðsverð er á mjólk eða vitað um söluverð eða vinnsluverð mjólkur (mjólkursamsala, mjólkurbú o. s. frv.), ber að leggja það til grundvallar við verðlagningu hennar til skatts. Verði ekki við markaðsverð miðað, skal meta mjólkina með hliðsjón af matvöruverðlagi yfirleitt á hverjum stað. Geita- og einkum sauðamjólk ber venjulega að meta hærra verði heldur en kúamjólk.

Yfirskattanefnd skal í byrjun hvers árs ákveða lágmarksverð mjólkur til skatts í hverju skattumdæmi. Hún skal fylgjast með því, að samræmi sé í mati mjólkur innan hvers umdæmis, eftir því sem staðhættir og markaðsskilyrði gera mögulegt.

2. Tekjur af sauðfé. Sauðfjárafurðir.

Til tekna skal telja allt, sem selt er af sauðfé, hvenær sem er á árinu, það af sauðfé, sem fargað er, jafnt í sláturtíð sem á öðrum árstímum, og nytjar þeirra kinda, sem farizt hafa af slysum eða vanhöldum.

Seldan fénað og afurðir ber að telja til tekna með raunverulegu söluverði. Seldar sláturfjárafurðir skal telja fram eftir reikningum verzlana (kaupfélaga, kaupmanna, sláturfélaga), ef þeir eru fyrir hendi þegar framtal er gert. Verði misbrestur á því og sé skattanefndum eða framteljendum eigi fullkunnugt um endanlegt verð fargaðs búfjár eða seldra afurða, verða skattanefndir að fá skýrslur um vörumagnið (innlagsskýrslur) og færa það til tekna með því verði, sem sennilegt þykir, að fyrir það fáist. Á næsta ári ber þá að telja til tekna eða gjalda eftir atvikum mismuninn, sem verða kann á hinu raunverulega verði, og því sem áætlað var. Verða skattanefndir að fylgjast rækilega með þeirri fullnaðarskilagrein, því að oftast nema verðuppbætur töluverðum hluta afurðaverðsins.

Fénað þann og sauðfjárafurðir, sem lagt er í bú (kjöt, mör, gærur o. s. frv.), skal meta sama verði og söluverð er í kaupstað. Nytjar af vanhaldaskepnum skal tilfæra með áætluðu verði.

Kindur látnar í landskuld, í kaup verkafólks eða látnar í skiptum, ber að telja sem seldan fénað.

Ull kemur og öll til tekna, bæði seld og notuð til heimilisiðnaðar. Um verðlagningu hennar til skatts fer eftir sömu reglum sem um sláturfjárafurðir hér að framan.

3. Tekjur af öðru búfé. Aðrar búfjárafurðir.

Það sem sagt er um tekjur af seldu og förguðu sauðfé, gildir einnig um annað búfé, nautgripi, hross, geitfé,, loðdýr, o. s. frv. Til tekna kemur hið raunverulega söluverð þess, sem selt er eða lógað, og það sem í bú er lagt, ber að

147
30. des.

meta sama verði sem fæst fyrir tilsvarandi gripi eða afurðir, sem seldar eru eða lagðar í kaupstað.

Bústofnsauki og bústofnsskerðing.

4. Bústofnsauki eða bústofnsskerðing.

Jafnframt því, sem fært er til tekna það, sem selt er eða fargað af búfé, verður að taka tillit til þeirra breytinga, sem orðið hafa á bústofninum á árinu til þess að rétt útkoma fáist af tekjum bóndans af búfjárrækt.

Ef það, sem aukið er við bústofninn af framleiðslu ársins, gerir meira en svara til þess, sem stofninn hefur verið skertur vegna sölu og frálags, eða gengið úr sér vegna vanhalda og förgunar, kemur fram bústofnsaukning, og telst sá mismunur til tekna. Komi hins vegar fram bústofnsskerðing, færist hún til gjalda, sbr. 27. gr. I. Hefur þá endurnýjun stofnsins ekki vegið á móti því, sem eyðzt hefur.

Þennan mismun á bústofninum, bústofnsaukningu eða bústofnsskerðingu, ber að sýna í bústofnsskýrslu þeirri, sem fylgir landbúnaðarskýrslunni, á þann hátt, sem skýrslan segir til um. Bústofn eða fjöldi gripa í ársbyrjun og árslok er reiknaður til verðs, hvort um sig með sama verði sem hann er metinn til eignarskatts af ríkisskattanefnd i lok skattársins. Mismunurinn á heildarverði gripanna í ársbyrjun og árslok verður annaðhvort bústofnsaukning eða bústofnsskerðing, og færist það til tekna eða gjalda samkv. framansögðu.

Þó skal eigi telja til tekna þá bústofnsaukningu, sem stafa kann af því, að keyptur hafi verið búfénaður á árinu. Skulu þeir gripir þá færðir á bústofnsskýrsluna, sama megin sem bústofn í byrjun skattárs, taldir með matsverði ríkisskattanefndar í lok skattársins.

Keypt og selt á sama árinu.

Séu gripir keyptir og seldir aftur á sama árinu kemur það eigi bústofnsbreytingum við, og kaupverð þeirra og söluverð kemur þá hvorki í landbúnaðar- eða bústofnsskýrslu. En hagnað af slíkri verzlun ber að telja fram sérstaklega á landbúnaðarskýrslu.

Til þess að fullt samræmi fáist frá ári til árs um búfjártölur og eignahreyfingar hvers bónda, verða skattanefndir að sjá til þess, að bústofnsskýrslan sé fyllt út, eins og vera ber, tilfærð sé tala alls þess búfjár, sem selt er eða fargað og tilgreind tala vanhaldafjár (fjöldi og tegund gripanna, þótt engar nytjar hafi gefið, t. d. tala fjár, sem vantað hefur úr fjallgöngum).

Hlunnindi, garðrækt o. fl.

5. Tekjur af hlunnindum og ítökum, garðrækt og aðrar tekjur af landi.

Hér teljast til hvers konar hlunnindi, sem jörð fylgja, svo sem dúnn og fuglatekja, eggjavarp, alls konar veiði (lax- og silungsveiði, selveiði, reki o. fl.). Þá skal og telja allar tekjur af garðrækt, kartöflur gulrófur og aðra garðuppskeru. Einnig telst til tekna öll slægjusala, beitar og mótaks, skógar og viðarsala, og tekjur af ítökum í land annarra manna. Enn fremur mór og annar heimafenginn eldiviður, bæði það sem selt er og varið er til heimilisnota.

Skattanefndum ber að gæta þess, að framtaldar tekjur af hlunnindum og garðrækt svari til þess, sem aðilar hafa talið fram á búnaðarskýrslu til hreppstjóra.

Um verðlagningu garðávaxta, reka, dúns, veiðifanga og annarra hlunninda, gildir hið sama og sagt er hér að framan um mat á seldu og förguðu búfé. Það af framantöldum afurðum, sem lagt er í bú, skal meta eftir því söluverði, sem fæst fyrir tilsvarandi vöru á hverjum stað og tíma.

Heimilisiðnaður.

6. Heimilisiðnaður.

Hér telst tóvinna alls konar, fatnaðar- og plaggagerð handa fjölskyldu og vinnufólki. Ber skattanefndum að gæta þess, að taldar séu af þessum heimilisiðnaði hæfilegar tekjur. Sama er að segja um smíði alls konar.

Jarðabætur.

7. Jarðabætur.

Ef fastamenn, árshjú eða aðrir, sem vinna fyrir kaupi, sem fært er til frá- 147
dráttar tekjum af landbúnaði, vinna einnig við jarðabætur eða endurbætur á 30. des.
húsum eða öðrum mannvirkjum jarðarinnar, þá skal til tekna telja þá vinnu, svo að vegi upp á móti því kaupi sem til gjalda er fært vegna nefndra starfa. Að öðru leyti koma eigi til tekna þær jarðabætur eða endurbætur, sem bóndi framkvæmir eða lætur gera á jörð sinni. Hins vegar má ekki færa til frádráttar tekjum þann kostnað, sem stafar af jarðabótum, svo sem vinnukostnað, vélavinnu, áburð til nýræktar, efniskaup, o. þ. h. nema um raunverulegt viðhald sé að ræða, eða kostnaðurinn sé innifalinn í kaupi fastamanna samkv. framansögðu. Jarðræktarframlag ríkisins samkvæmt II. kafla jarðræktarlaga nr. 45 17. maí 1950, telst eigi til tekna.

8. Aðrar tekjur af landbúnaði. Aðrar tekjur af landbúnaði.
   a. Endurgjald fyrir fóðrun og hirðingu kinda, hrossa, nautgripa o. s. frv. Hér skal telja fóður tekin í jarðarafgjald, auk þess sem tekið er af hjúum og öðrum.
   b. Seld vinna (vegavinna, útróður), hestlán, leiga fyrir verkfæri, áhöld eða vélar, sem lánað hefur verið (vélavinna) o. fl.
   c. Allar aðrar tekjur af landbúnaði, sem til falla, svo sem verðlaun gripa á sýningu, nautstollur, folatollur, veiðileyfi, lóðargjald, uppsátur, selt hey, húsmennskugjald o. s. frv.

Um tekjur af fasteignum bænda, eigin húsaleiga, jarðarafgjöld o. fl., sjá 14. gr.

18. gr.

Um tekjuákvörðun félaga, sjóða eða stofnana, bæði innlendra og erlendra (sjá Sérreglur félaga o. fl.
6. gr.) gilda almennt sömu reglur sem um ákvörðun á hreinum tekjum einstaklinga. Tekjurnar verða yfirleitt skattskyldar, hvernig sem þeim er varið. Til skattskyldra tekna félaga, sjóða og stofnana reiknast því með þeim takmörkunum, sem gerðar eru í 44.—48. gr., þær tekjur, sem ráðstafað er með einhverjum neðangreindum hætti:

1. Úthlutað til félagsmanna eða hluthafa sem vextir eða arður af innborguðu fé (hlutafé, stofnfé, sameignarfé eða öðru innskotsfé). Nær þetta jafnt til félaga með takmarkaðri og ótakmarkaðri ábyrgð. Einu gildir, hvort arður eða vextir eru útborgaðir eða er bætt við hlut eða séreignarinnstæðu (t. d. fríhlutabréf í hlutafélagi, stofnfjáraukning í samlagsfélagi). Hér fellur og undir ágóðahluti (tantieme) greiddur stjórn, framkvæmdarstjóra, fulltrúum eða öðrum hluthöfum af hreinum tekjum félags, ef telja má, að raunverulega sé um arðsúthlutun að ræða.

   Afsláttur eða endurgreiddur hagnaður (tekjuafgangur), sbr. 27. gr. G., sem lagður hefur verið í stofnsjóð samvinnufélaga, reiknast ekki sem stofnfé í sambandi við það, sem sagt er í síðustu málsgr.

   Félög öll skulu gefa skattanefndum skýrslu um arðsúthlutun og aðrar vaxtagreiðslur af stofnfé og öðru innskotsfé.
2. Varið til að lækka matsverð eigna eða til annarra óvenjulegra fyrninga umfram löglegar afskriftir til skatts, sem telja má til rekstrarkostnaðar.
3. Varið til myndunar eða aukningar sameignarsjóða (varasjóða, tryggingarsjóða o. s. frv.). Þó með þeim takmörkunum, sem um getur í 45.—47. gr. hér á eftir.
4. Yfirfært óráðstafað til næsta árs, hvort sem sú yfirfærsla kemur fram í auknum eignum eða lækkuðum skuldum eða hvoru tveggja.

Skattgjaldstekjur vátryggingarfélaga, sem starfa hér á landi, teljast sá hluti Vátryggheildarágóðans, sem svarar til hlutfallsins milli iðgjaldatekna félagsins hér á landi ingarfélög.
og iðgjaldateknanna af allri starfsemi þess bæði hér og erlendis.

147 30. des.

Dæmi:

Hreinar tekjur félags eru ..... kr. 50 000.00
Iðgjöld hér á landi eru ..... — 30 000.00
Allar iðgjaldatekjur þess eru ..... — 300 000.00
Þá verða skattgjaldstekjur ..... $\frac{50\,000 \times 30\,000}{300\,000} = 5000$

Innlend vátryggingarfélög (ábyrgðarfélög) hafa heimild til að draga frá tekjum sínum það fé, er þau leggja til hliðar til tryggingar skuldbindingum sínum við þá, sem hjá þeim eru tryggðir. Þetta gildir einungis um skuldbindingar, sem fallnar eru á félagið, t. d. brunatrygging á húsi, sem er brunnið, líftrygging, sem greiða verður bráðlega, af því sá er látinn, sem tryggður var o. s. frv.

19. gr.

Til tekna telst ekki:

Verðbreytingar. 1. Sá eignaauki, sem stafar af því, að fjármunir skattgreiðanda hækka í verði. Tekjur hans aukast ekki fyrir það eitt, heldur eykst eign hans. Annað mál er það, að leiga eða arður eftir eignina kann að aukast um leið, og verður það þá til hækkunar skattskyldum tekjum aðila. Í samræmi við regluna um verðhækkun fjármuna er það, að verðlækkun þeirra skiptir eigi máli um tekjur skattþegns nema óbeinlínis, ef lækkun arðs eða leigu er henni samferða.

Eignasala. 2. Tekjur, sem stafa af sölu á eignum skattgreiðanda, þ. e. afhendingu til eignar gegn endurgjaldi (eign tekur hér yfir verðbréf og fjármuni yfirleitt). Þótt maður selji eign hærra verði en hann keypti hana, þá skoðast það ekki sem tekjuauki, heldur sem eignaauki, og tekjuskattur því eigi greiddur af neinum hluta söluverðsins.

Til tekna telst þó sölugróði af eign:

a. Ef salan fellur undir atvinnurekstur aðila, t. d. fasteignaverzlun, verðbréfaverzlun o. s. frv.
b. Ef salan fellur undir ákvæði 15. gr.

Arfur, vátryggingar o. fl. 3. Eignaauki, sem stafar af arftöku, fyrirframgreiðslu upp í arf, fallinn eða ófallinn, enda hafi gjaldandi lagt fram skilríki fyrir því, að erfðafjárskattur hafi verið greiddur. Sama gildir um eignaauka, sem stafar af stofnun hjúskapar, kaupmála, útborgun lífsábyrgðar og örorkubóta (nema að um sé að ræða árlegar eða mánaðarlegar greiðslur), brunabóta og annarar greiðslu vátryggingar yfirleitt, t. d. sjóvátryggingar, enn fremur endurgreiðslu úr lífeyrissjóðum þeim, sem um ræðir í 34. gr., ef þeir, sem endurgreiðsluna fá, láta af starfi án eftirlauna. Hér telst og til próventukaup og fúlga með ómaga, sem ekki er skylduómagi aðila, nema fúlgan nemi meira en framfærinu. Ekki telst heldur til tekna bætur samkvæmt lögum nr. 50/1946, um almannatryggingar, séu bæturnar greiddar í eitt skipti fyrir öll, þar með telst fæðingarstyrkur.

Skaðabætur. 4. Skaðabætur fyrir eignatjón og spell á fjármunum, sbr. 16. gr. D.

Lántaka o. fl. 5. Lántaka eða eyðsla höfuðstóls.

Eftirgjöf skulda. 6. Eftirgjöf skulda, sem sannast hefur um við gjaldþrot, nauðasamninga eða á annan fullnægjandi hátt, að eignir voru ekki til fyrir. Eftirgjöf telst þó til tekna, ef eftirgjöfin kemur fram sem kaupauki, gjöf eða úthlutun arðs úr hlutafélagi.

Dagpeningar, ferðakostn. 7. Endurgreiðsla, sem gjaldþegn fær, ef hann verður að vera um stundarsakir fjarverandi frá heimili sínu vegna starfa í almenningsþarfir. Þetta nær fyrst og fremst til ferðakostnaðar, sem er endurgreiddur. Sé skattgreiðanda greiddir dagpeningar

eða önnur slík þóknun fyrir störf sín, telst það sem tekjur, en heimilt er þó að færa til gjalda á móti þann kostnað, sem skattþegn verður að greiða vegna fjarveru frá heimili sínu. Dæmi um þetta eru nefndarstörf og þvílíkt. Fjarvist í þessu sambandi merkir þá fjarvist, er sviptir aðila getu til þess að annast sjálfur skyldustörf sín eða atvinnu. 147 30. des.

8. Styrkur (meðlag), sem maður greiðir eftir lögskilnað til fyrrverandi eiginkonu eða kona til fyrrverandi eiginmanns, telst eigi til tekna þess er styrk fær. Styrkgreiðandi fær engan frádrátt þess vegna. Um greiðslu á búshluta eða séreign fer hins vegar eins og um hverja aðra skuldagreiðslu. **Meðlög eftir lögskilnað.**

9. Vextir af eignarskattsfrjálsu sparifé og bankavaxtabréfum samkv. lögum nr. 55 1955, sbr. 55. og 56. gr. reglugerðar þessarar. **Vextir.**

10. Happdrættisvinningar, sem undanþegnir eru með sérstökum lögum, sbr. 16. gr. C. **Happdrættisvinningar.**

11. Eignaauki, er stafar af aukavinnu, sem einstaklingar leggja fram utan reglulegs vinnutíma, við húsbyggingu íbúða til eigin afnota. **Aukavinna við eigin íbúð.**

Skattfrelsi af eigin vinnu við íbúðarhús kemur ekki til greina að því leyti, sem hún er unnin í venjulegum vinnutíma, heldur eingöngu aukavinna, þ. e. eftirvinna, næturvinna og helgidagavinna eða vinna í sumarfríi.

Um þá, sem fara fram á skattfrelsi af eigin vinnu kemur til athugunar, að viðkomandi hafi unnið fullan vinnutíma við hið eiginlega eða fasta starf sitt eða skili eðlilegum árstekjum af því, nema um veikindi sé að ræða. Aðeins sú aukavinna, sem er umfram eðlilegar árstekjur framteljanda eða í eðlilegu hlutfalli við þær, getur talizt til hinnar skattfrjálsu aukavinnu.

Þegar búið er að ákveða, hve há upphæð teljist til aukavinnu við húsið, skal reikna út, hve mikill hluti hússins eða húshlutans, sem aðili á, muni notaður til íbúðar fyrir hann sjálfan og hve mikill hluti til útleigu eða sölu, og finna hlutfallið milli þess hvoru tveggja, eftir stærð og notagildi hvors um sig. Eftir þessu hlutfalli ákveðst, hve mikill hluti aukavinnunnar er skattfrjáls.

Dæmi um skattlagningu aukavinnu:

Árstekjur kr. 20 000.00 fyrir 10 mánuði. Vinna við eigið hús talin kr. 12 000.00, ráðgert til eigin nota helmingur húsnæðis.

Frá húsvinnu kr. 12 000.00 dregst 2ja mánaða kaup kr. 4000.00 (sbr. árskaupið), aukavinna við húsið því kr. 8000.00, helmingur húsnæðis ætlað til eigin nota og því helmingur aukavinnu skattfrjáls, eða kr. 4000.00.

Framteljandi skal láta fylgja framtali sínu upplýsingar um fjölda vinnustunda, er hann hefur varið til byggingar eigin íbúðar á árinu og glögga lýsingu á húsnæði því, sem í smíðum er, svo að séð verði, hve mikill hluti af hinu byggða er einkaíbúð.

Séu þessar upplýsingar með framtalinu ekki fullnægjandi, skal áætla um þessi atriði.

Nú á maður íbúð og byggir sér aðra stærri til eigin nota. Skal þá telja þann hluta eigin aukavinnu hans við nýju íbúðina skattfrjálsan, sem svarar til stærðarmunarins, þ. e. þann hluta aukavinnunnar, sem svarar til hlutfallsins milli rúmmetrafjölda stærri íbúðar, að frádregnum rúmmetrafjölda minni íbúðar, deilt með rúmmetrafjölda stærri íbúðarinnar. Ef til dæmis aukavinna er 12000.00 krónur, stærri íbúðin 300 rúmmetrar og minni íbúðin 200 rúmmetrar, verður ⅓ hluti aukavinnunnar, eða kr. 4000.00 skattfrjáls. Eigi maður íbúð, sem hann notar til íbúðar fyrir sig og fjölskyldu sína, og byggir viðbót við þá sömu íbúð til eigin afnota, skal öll eigin aukavinna við stækkunina vera skattfrjáls.

Enginn skal njóta slíkrar ívilnunar nema einu sinni. Þó eru frá þeirri reglu þessar undantekningar:

a. Hafi maður byggt sér íbúð til eigin afnota og notið ívilnunar, en byggir við-

147 30. des.

bót til eigin nota við þá sömu íbúð, skal öll eigin aukavinna við stækkunina teljast skattfrjáls.

b. Selji maður íbúð, sem hann hefur átt í 5 ár eða lengur og skattfrjáls eigin aukavinna við íbúðina fæst endurgreidd við sölu, skal, ef hann byggir sér aðra íbúð stærri til eigin afnota, telja eigin aukavinnu vegna stækkunarinnar skattfrjálsa eftir sömu reglum og greinir í upphafi næstu málsgreinar hér á undan.

c. Nú selur maður íbúð, sem hann hefur átt skemur en 5 ár, og skattfrjáls vinna fæst endurgreidd við sölu. Skal hann þá, ef hann byggir sér nýja íbúð til eigin afnota, njóta skattfrelsis af allri eigin aukavinnu við nýju íbúðina.

Í öllum þeim tilvikum, sem greind eru í þessari málsgrein og þeirri næstu hér á undan, er skattfrelsi eigin aukavinnu bundið öllum þeim sömu skilyrðum og reglum, sem greinir í 1.—9. mgr. þessa tl.

Ef sá, sem notið hefur skattfrelsis vegna vinnu við eigin íbúð, selur íbúðina innan 5 ára og fær vinnu sína að einhverju eða öllu leyti endurgreidda í söluverðinu, skal hin skattfrjálsa vinna talin til skattskyldra tekna á því ári, sem sala fer fram, án tillits til þess, hvort keypt eða byggð er önnur íbúð í staðinn eða ekki. Undanþáguákvæði í 1. tölulið 15. gr. um skattfrjálsa sölu fasteigna, ef önnur fasteign er keypt eða byggð í staðinn, ná því ekki til skattfrjálsrar vinnu við eigin íbúð.

Nú óskar gjaldandi eftir því, að sú skattfrjálsa vinna, sem hann fær endurgreidda í söluverði samkvæmt framansögðu, verði ekki skattlögð á söluárinu, heldur verði hún skattlögð á þeim skattárum, þegar hún var lögð fram, og má þá umreikna skattinn fyrir þau ár, enda hafi gjaldandi gert fullnægjandi grein fyrir þessari vinnu á framtölum sínum fyrir viðkomandi skattár.

20. gr.

Skattár, gjaldár.

Tekjuskatt ber að miða við tekjurnar næsta almanaksár á undan ákvörðun skattsins. Kallast það skattár, en bitt gjaldár, þegar fram er talið og skattur á lagður. T. d. er tekjuskattur á lagður á gjaldárinu 1955 miðaður við tekjur á skattárinu 1954.

Þó er skattanefnd heimilt að miða skattár við annan tíma en almanaksárið, t. d. fardagaár, ef aðili sýnir fram á, að hann noti annað reikningsár en hið venjulega og að honum séu mikil óþægindi gerð með því að hverfa frá þeirri tilhögun. Má skattanefnd eigi láta víkja frá almanaksárinu, nema ríkar ástæður séu til.

Þegar notað er annað reikningsár en almanaksárið, þá verður að miða við tekjur þess skattárs, sem síðast endaði fyrir ákvörðun skattsins, t. d. í marz 1955 verður lagt á tekjurnar það fardagaár, sem endar vorið 1954, en eigi fardagaárið 1954—1955 þótt langt sé á það liðið. Ef síðar er breytt um og almanaksárið tekið, þá verður í fyrsta sinn eftir breytinguna að reikna tekjurnar frá lokum þess reikningsárs, sem síðast var miðað við. Skattur á lagður 1955 er t. d. miðaður við reikningsárið 1. júlí 1953 til 1. júlí 1954, en skatt á lagðan 1956 á að miða við almanaksár, og verður þá að skattleggja í einu lagi tekjurnar frá 1. júlí 1954 til 31. desember 1955.

III. KAFLI

Um frádrátt frá tekjum af atvinnurekstri.

21. gr.

Atvinnurekstrarfrádráttur.

Þeir, sem atvinnu reka, mega draga frá tekjum sínum:

1. Innkaupsverð vöru hjá vörusölufyrirtækjum eftir því, sem nánar er skilgreint í 22. gr.

2. Kaupgreiðslur, samkvæmt nánari ákvæðum í 23. gr. 147
3. Leigugreiðslur, sbr. 24. gr. 30. des.
4. Viðhald, sbr. 25. gr.
5. Vaxtagreiðslur, samkv. ákvæðum 26. gr.
6. Annan árlegan reksturskostnað, (þ. e. önnur þau útgjöld sem á skattárinu hafa gengið til þess að afla teknanna, tryggja þær og halda þeim við, svo sem a) efnivörur til notkunar við reksturinn, b) tollar, skattar og skyldutryggingar, c) ólögboðnar tryggingar, d) iðgjöld til stéttarfélaga, e) matskostnaður og lögfræðileg aðstoð, f) ferðakostnaður, g) afsláttur eða endurgreiddur hagnaður, h) annar kostnaður og i) bústofnsskerðing) eftir því sem nánar er ákveðið í 27. gr.

   Til rekstrarkostnaðar á skattárinu teljast ekki aðeins þau útgjöld, sem greidd hafa verið á árinu, heldur einnig sérhver sá kostnaður, sem áfallið hefur vegna öflunar teknanna, t. d. ógreidd vinnulaun, ógreidd húsaleiga o. s. frv. Hinn áfallni ógreiddi kostnaður skal talinn til útgjalda á skattárinu, og til skulda í árslok.
7. Fyrningu eða afskrift þeirra eigna, sem notaðar hafa verið til öflunar teknanna, þar með talin afskrift af stofnkostnaði, sbr. 28. gr.
8. Töpuð útlán, sbr. 29. gr.
9. Töp frá fyrri árum, sbr. 30. gr.
10. Tillag í nýbyggingarsjóð, sbr. 48. gr. B.

Atvinnurekendur njóta einnig hinna almennu frádrátta samkv. IV. kafla, eftir því sem við á.

Loks njóta hlutafélög og samvinnufélög þess frádráttar, sem ákveðinn er í V. kafla.

22. gr.

Kostnaðarverð seldrar vöru.

Kostnaðarverð seldrar vöru, þar með taldar efnisvörur til iðnaðar eða hvers konar framleiðslu söluvarnings, er frádráttarhæft.

Kostnaðarverð vöru telst kaupverð hennar, að viðbættum tollum, flutningsgjöldum og öðrum kostnaði, sem á vöruna fellur, unz hún er komin á sölustað eða í verksmiðju (á verkstæði) til úrvinnslu eða sölu. Keyptar vörur, sem óseldar eru í árslok teljast ekki til rekstrarkostnaðar á árinu, heldur til eignar í árslok.

Kostnaðarverð þeirrar vöru, sem seld hefur verið á árinu, skal fundið þannig: Vörubirgðir í ársbyrjun + (plus) keyptar vörur á árinu ÷ (mínus) vörubirgðir í árslok = kostnaðarverð seldrar vöru.

Vörubirgðir skulu taldar með kostnaðarverði. Heimilt er þó að telja skemmdar vörur og gallaðar þeim mun lægra, sem skemmdum og göllum nemur.

Þegar um er að ræða iðnvarning þá skal framleiðslukostnaður talinn í verði hans (sundurliðað á rekstrarreikningi) en að öðru leyti skal kostnaðarverð hans reiknað með sama hætti og annarar vöru.

23. gr.

Mannahald. Kaup aðila sjálfs og skylduliðs.

Kaupgreiðslur í peningum eða hlunnindum vegna mannahalds til öflunar teknanna skulu frádregnar. Framteljandi má þó ekki reikna sjálfum sér kaup eða skyldulíði sínu, né heldur draga frá tekjum neitt það, er hann notar sjálfur eða skyldulið hans til eigin þarfa, nema því aðeins að sá, er vann, telji fram tekjur sér í lagi tilsvarandi við frádráttinn, enda skal þá sannanlegt, að hið reiknaða kaup sé ekki hærra en nauðsynlegt hefði verið að greiða öðrum fyrir jafn mikla aðstoð við öflun teknanna. (Skyldulið eru allir þeir, sem framteljanda er að lögum skylt að framfæra, en þeir eru: maki, foreldrar og börn, þar með talin kjörbörn, stjúpbörn og fósturbörn).

147 30. des. Kaup greitt í hlunnindum.

Sé kaup goldið í fæði þá skal draga frá sem kostnaðarverði þess nemur. Vinnu framteljanda og skylduliðs hans má þó ekki reikna með í kostnaðarverði fæðisins (nema talin sé til tekna á móti) og ekki má heldur reikna með vinnu hjúa (vinnukvenna), sem starfa við innanhússtörf í þágu búrekstrar eða við hliðstæðar aðstæður. Kaup hjúanna kemur til frádráttar sem slíkt og má því ekki reikna vinnu þeirra til frádráttar í annað sinn sem hluta af kostnaðarverði fæðisins. Búsafurðir eða aðrar framleiðsluvörur framteljanda, t. d. kjöt, mjólk, kartöflur, fiskur o. s. frv. skulu hins vegar taldar með í kostnaðarverði fæðisins, enda skal framteljandi jafnframt telja sér þær til tekna ásamt annari framleiðslu.

Hjá bændum og öðrum, sem ekki færa sérreikning yfir fæðiskostnað starfsfólks, verður að meta fæðið til frádráttar. Af því sem segir í síðustu málsgr. leiðir að miða ber við efnis-, eldneytis- og áhaldakostnað en sleppa vinnukostnaði við fæðið. Með hliðsjón þar af skal ríkisskattanefnd meta fæði til frádráttar að fengnum tillögum yfirskattanefnda. Hins vegar skal meta fæðið að meðtöldum vinnukostnaði til tekna hjá starfsfólki, sjá 13. gr. B. 1.

Draga skal frá ef atvinnurekandi greiðir húsnæði vegna starfsfólks og einnig má reikna til frádráttar húsnæði, sem atvinnurekandi lætur starfsfólki í té í húsi sem hann á sjálfur, en þá skal hann jafnframt reikna sér tilsvarandi tekjur af húsinu. Í báðum tilvikum skal húsnæðið metið til tekna hjá starfsfólkinu.

Sé kaup greitt í fatnaði eða einhverjum öðrum hlunnindum, þá skal það dregið frá, þó ekki hærra en kostnaðarverði nemur. Ef um er að ræða búsafurðir eða aðrar framleiðsluvörur atvinnurekenda sjálfs, þá skulu þær vörur, jafnframt því að vera taldar til frádráttar sem greitt kaup, vera taldar sem tekjur af atvinnurekstri hans. T. d. skal bóndi, sem greiðir vinnumanni kaup í skepnufóðrum jafnframt telja fóðrin sem tekjur af búi sínu og ef t. d. klæðskeri greiðir starfsmanni kaup(-uppbót) í fatnaði, þá skal hann færa verð fatanna til tekna sem seldar vörur og jafnframt til gjalda sem greitt kaup.

Gjafir — kaupauki.

Gjafir til starfsfólks má því aðeins leyfa til frádráttar, að þær séu gefnar upp með öðrum kaupgreiðslum og að um beinan kaupauka sé að ræða — ekki tækifærisgjafir. Taki atvinnurekandi að sér greiðslur á sérstökum kostnaði vegna starfsfólks síns umfram skyldu, t. d. vegna veikinda, kostnaðar við útför o. s. frv., telst það ekki til rekstrarkostnaðar. En þá er heimilt að veita ívilnun í skatti, samkv. 50. gr.

Launauppbót.

Til rekstrarkostnaðar telst enn fremur launauppbót greidd starfsmönnum, hvort sem hún er greidd í reiðufé eða hlutabréfum eða öðrum innistæðum hjá fyrirtækinu.

Ekki má draga frá:

1. Kaup vegna starfa í einkaþágu framteljanda, sjá þó 36. gr. (heimilisaðstoð).
2. Kaup vegna nýbygginga, húsa eða skipa, jarðabóta, eða annarra aukninga eða endurbóta á eignum gjaldanda.

24. gr.

Húsnæði o. fl.

Greiddar leigur vegna öflunar teknanna skal draga frá tekjum, þar á meðal húsaleigu, ásamt ljósi og hita og ræstingu vegna atvinnurekstrar. Ef aðili notar sama húsnæði bæði til eigin íbúðar og atvinnurekstrar, verður að áætla hve mikið af kostnaðinum tilheyri rekstrarkostnaði. Sé aðili sjálfur eigandi húsnæðis þess, sem hann notar til atvinnurekstrar, má sleppa leigunni, en réttara er þó að meta leiguna til gjalda við atvinnureksturinn og til tekna af húseigninni, þar sem því verður við komið.

Draga skal frá landskuld af leigujörðum og leigur eftir kúgildi eða annað lausafé, sem búrekstri tilheyrir.

Draga skal enn fremur frá skipaleigu, bifreiðaleigu eða leigu eftir hverjar þær eignir, sem á leigu hafa verið teknar til öflunar teknanna. 147 30. des.

Sé leiga greidd fyrirfram, t. d. til 10 ára, þá skal skipta henni á árin og draga frá tekjum 1/10 hluta árlega en telja eftirstöðvarnar til eigna unz lokið er.

25. gr.

Viðhald á arðberandi eignum eða öðrum eignum, sem notaðar eru við atvinnureksturinn, skal draga frá tekjum. Viðhald telst það, sem gera þarf til þess að halda eignunum eða einstökum hlutum þeirra í svipuðu ástandi og þær voru í, þegar aðili eignaðist þær, hvort heldur þær voru þá gamlar eða nýjar. Viðhald.

Þó að eign gangi úr sér fyrir aldurs sakir, þ. e. fyrnist, þá skal hún samt talin í svipuðu ástandi að því er viðhald varðar. Fyrning hennar kemur hins vegar til frádráttar samkv. 28. gr.

Ef aðili lætur endurbæta eign, sem hann hefur keypt, ellegar er orðin úr sér gengin fyrir aldurs sakir, stækka eign eða breyta henni, þá skal það ekki talið til viðhalds.

Til viðhalds skal aftur á móti telja, að halda eigninni í svipuðu ástandi og hún varð að stækkun, breytingu eða endurbót lokinni.

Sé viðhald og endurbætur framkvæmt í einu lagi, þá verður að meta hvað telst til hvors um sig. T. d. ef lögð er miðstöð í hús í stað kolaofna, þá skal meta og telja til viðhalds áætlaðan kostnað við að setja nýja kolaofna í stað þeirra sem teknir voru, að frádregnu andvirði gömlu ofnanna. Sé húsnæði breytt, t. d. ef íbúð er gerð að verzlunarhúsnæði, þá telst ekki til viðhalds sá kostnaður, sem er sérstaklega tilkominn vegna breytingarinnar, heldur það eitt, sem þurft hefði til þess að halda íbúðinni í sama ástandi og hún var. Viðhald og endurbætur.

Ef eigendaskipti verða að húsi eða öðrum eignum, má eigi leyfa til frádráttar hærri fjárhæðir til viðhalds en teljast mega eðlilegar og venjulegar, hvorki hjá seljanda né kaupanda. Það sem í slíkum tilfellum er umfram venjulegt viðhald, skal talið endurgoldið með söluverði eignarinnar ellegar hluti af kaupverði, þ. e. kostnaðarverði hennar.

Ef eigandi vinnur sjálfur að viðhaldi eignar sinnar, þá skal sú vinna ekki talin til frádráttar, nema hún sé talin til tekna á móti, að öðrum kosti skal aðeins aðkeypt vinna og efni talin til frádráttar.

Ef endurnýjuð er eign, sem eyðzt hefur vegna slysa eða af öðrum ástæðum, t. d. skip farizt, bryggja ónýtzt, hús brunnið eða fokið o. s. frv., þá telst það ekki til viðhalds, en til álita getur komið að veita ívilnun í skatti samkv. 50. gr.

26. gr.

Frá tekjum skal draga vexti af öllum skuldum aðila föstum og lausum, þar með taldir dráttarvextir af lánum og einnig sköttum og útsvörum. Enn fremur lántökukostnað og framlengingar- og eða stimpilgjald af víxlum, sem teknir eru í sambandi við atvinnureksturinn. Vextir.

Afföll af lánum skal draga frá. Skulu þau færð til gjalda samanber reglur í 14. gr. C, 1. og 2. tölulið. Afföll.

Draga má vextina frá, enda þótt þeir verði ekki beinlínis heimfærðir undir tilkostnað við öflun teknanna (rekstrarkostnað), þ. e. vexti af skuldum má draga frá, eins þótt skuldari hafi hvorki tekjur af eignum eða sjálfstæðum atvinnurekstri.

Til gjalda má þó eigi færa: Vextir, sem eigi má draga frá.

a. Vexti af skuldum stofnuðum vegna húsbygginga ef áfallnir eru áður en húsin eru tekin í notkun.

b. Vexti af ábyrgðarskuldum, sem áfallnir eru áður en lánið fellur á aðila.

147 30. des.

c. Ógreidda vexti, þótt fallnir séu í gjalddaga, ef efnahagur og aðrar ástæður skuldara eru þannig, að fullkominn vafi geti leikið á því, hvort hann muni greiða vextina. Skal um það hafa til hliðsjónar hvort skuldareigandi telur sér vextina til tekna.

d. Vexti af því fé, sem aðili hefur sjálfur lagt í atvinnurekstur sinn. Hlutafélög, samlagshlutafélög eða önnur félög með takmarkaðri ábyrgð (sjá 6. gr. 1), mega ekki heldur draga frá vexti af innborguðu hlutafé eða stofnfé, nema að sé samkv. ákvæðum 44. gr.

27. gr.

Frá tekjum skal draga:

Efni og orka til framleiðslu.

A. Keyptar vörur og orka til notkunar við reksturinn, svo sem kol, olía, salt, veiðarfæri og beita til útgerðar, áburður, fræ, fóðurefni o. fl. til landbúnaðar, raforka, eldsneyti, endingarlítil smáverkfæri, umbúðir o. fl. til framleiðslu iðnvarnings.

Um slíkar eyðslu- og neyzluvörur gildir hið sama og segir um sölu- og iðnaðarvörur í 22. gr. Til gjalda telst aðeins það, sem notað hefur verið á árinu, en það sem óeytt er, færist til eignar í árslok á kostnaðarverði.

Áburð, fræ, girðingarefni, vélavinnu o. þ. h. til nýræktar eða jarðarbóta, skal ekki telja til rekstrarkostnaðar, sama er um aðrar áður taldar vörur, ef þær eru notaðar til endurbóta eða aukningar á eignum aðila.

Tollar, skattar og skyldutryggingar.

B. Tollar, skattar og skyldutryggingar, sem bundnar eru við sérstaka tegund atvinnu eða atvinnurekstrar ellegar sérstaklega ákveðnar eignir, skulu dregnar frá tekjum. Þar til telst meðal annars: Framleiðslutollur, útflutningsgjöld, skemmtanaskattur o. s. frv. (Innflutningstollur og gjöld teljast með kostnaðarverði vöru, sbr. A-lið), fasteignagjöld, fasteignaskattur og brunabótagjöld af fasteignum, vátryggingar skipa, bifreiðaskattar, bifreiðatryggingar o. fl. Enn fremur teljast hér með iðgjaldagreiðslur atvinnurekanda samkv. 112. og 113. gr. laga nr. 50/1946 um almannatryggingar. Iðgjöld af ábyrgðartryggingu eru ekki frádráttarbær.

Gjöld af fasteignum má ekki draga frá, nema eignirnar séu arðberandi, t. d. ekki gjöld af sumarbústöðum, nema útleigðir séu, enda skulu einkaafnot af þeim ekki reiknuð til tekna. Ekki má heldur draga frá skatta af bifreiðum, sem notaðar eru í einkaþágu. Sama er um gjöld af öðrum eignum, sem ekki eru notaðar til öflunar teknanna.

Stimpilgjöld og þinglestrargjöld í sambandi við eignaskipti (kaupsamning og afsal), má eigi heldur draga frá nema um skattskyldan söluhagnað sé að ræða, sbr. 15. gr.

Vátryggingar.

C. Frá tekjum skal draga ólögboðnar tryggingar arðbærra eigna eða atvinnurekstrar. T. d. vátryggingar vörubirgða, rekstrarstöðvunartryggingar, jarðskjálftatryggingar, tryggingar gegn töpum af völdum þjófnaðar eða aðrar slíkar, sem gerðar eru til þess að tryggja tekjurnar og halda þeim við.

Stéttarfélagsgjöld.

D. Iðgjöld til stéttarfélaga (t. d. iðnrekendafélaga, kaupmannafélaga, útgerðarmannafélaga og búnaðarfélaga), enda sé tilgangur félagsins sá, að tryggja og auka tekjur félagsmanna og það starfi í þágu þeirrar atvinnugreinar, sem viðkomandi hefur tekjur af. Tillag til annarra félaga má ekki draga frá.

Frádráttur samkv. þessum lið að viðbættum frádrætti samkv. 33. gr. B (sjúkrasamlagsgjald), má þó samanlagt ekki vera hærra en 5% af nettótekjum aðila.

Málskostnaður o. fl.

E. Málskostnaður og lögfræðileg aðstoð við öflun teknanna er frádráttarbær. Lögfræðilega aðstoð við stofnun fyrirtækis má þó ekki draga frá. Hún tilheyrir stofnkostnaði, sem afskrifa má samkv. 28. gr. C. Lögfræðilega aðstoð við kaup

og sölur fasteigna eða annarra eigna má ekki heldur draga frá, nema um skattskyldan söluhagnað sé að ræða í því sambandi, sbr. 15. gr. 147 30. des.

Sektir. Sektir má ekki draga frá. Lögtakskostnaður er ekki heldur frádráttarbær. Hafi ólöglegur ágóði verið sannanlega talinn til tekna, en síðar gerður upptækur, má draga hann frá tekjum þess skattárs er hann var framtalinn.

F. Ferðakostnaður. Ferðakostnaður í þágu atvinnurekstrar skal dreginn frá tekjum, t. d. kostnaður vegna söluferða eða til innkaupa, einnig ef greidd eru fargjöld vegna starfsmanna til og frá vinnustað. Ekki má þó draga frá hærra en raunverulegum ferðakostnaði nemur. Ef hærra er greitt, þá ber að skoða það sem kaupauka og er hann óheimill til frádráttar, nema að upp sé gefinn með greiddum launum, sbr. 23. gr. (gjafir og kaupauki).

G. Afsláttur og verðuppbætur. Afslátt og verðuppbætur á vörur eða þjónustu má draga frá tekjum, enda sé næg grein gerð fyrir því að ekki sé verið að úthluta neinum viðskiptamanni ágóða af viðskiptum við þriðja mann eða úthluta arði sbr. 14. gr. C. 4. tl.

Einnig er samvinnufélögum heimilt að draga frá tekjum sínum þann hluta tekjuafgangs, sem þau endurgreiða félagsmönnum sínum í samræmi við lög nr. 46/1937.

Tekjuafgangur. Endurgreiðslur þessar og úthlutanir skulu taldar til tekna hjá þeim, sem þær fær, ef endurgreiðslurnar eru viðkomandi tekjuöflun hlutaðeigandi. Hins vegar skulu þær ekki taldar til tekna, ef um er að ræða endurgreiðslu á persónulegum útgjöldum, nema ef þau sömu útgjöld eru leyfð til frádráttar. T. d. skal telja til tekna afslátt af benzíni, sem notað er á atvinnubifreið, en ekki afslátt af benzíni, sem notað er á einkabifreið. Enn fremur skal „bónus“ af lífsábyrgð dreginn frá iðgjöldum, þ. e. talinn til tekna, ef iðgjaldið að frádregnum „bónus“ er ekki yfir kr. 2000.00 (sbr. 34. gr. C.) Uppbætur á landbúnaðar- og sjávarafurðir, aðrar framleiðsluvörur og þjónustu, ber einnig að telja sem tekjur.

Þeir sem endurgreiða, skulu draga endurgreiðsluna frá á því ári, er viðskiptin urðu, sem við er miðað, eða þær tekjur falla til, sem endurgreiðsla byggist á, enda fari endurgreiðslan fram á því ári, sem ákveðið er að greiða hana.

Þeir, sem endurgreiðslurnar fá, skulu hins vegar ekki telja þær til tekna fyrr en á því ári, sem endurgreiðslurnar fara fram, eða þær eru færðar á viðskiptareikning viðkomandi. Meðan endurgreiðslum er ekki lokið skulu endurgreiðendur telja sér þær til eignar.

H. Ýmis gjöld. Póstgjöld, símakostnað, auglýsingar, pappír, ritföng eða annan skrifstofukostnað vegna atvinnurekstrar, skal draga frá. Þá má og draga frá risnu vegna atvinnurekstrar eftir mati skattanefnda og skattstjóra, enda verði hún talin sem skyldukvöð eða óhjákvæmileg til öflunar teknanna.

I. Þeir sem landbúnað stunda, mega draga frá bústofnsskerðingu, sbr. ákvæði 4. töluliðs 17. gr.

28. gr.

A. Fyrning. Frá tekjum skal draga fyrningu eða afskrift þeirra eigna, sem notaðar eru við öflun teknanna. Almenna reglan um afskrift er sú, að miða skal við kostnaðarverð að frá dregnu áætluðu niðurlagsverði og skal mismuninum deilt með þeirri áratölu, sem ætla má að hluturinn endist. Ef kostnaðarverð hlutar er nefnt a, áætlað niðurlagsverð c, og tala þeirra ára, sem ætla má, að hluturinn endist b, skal árlega fyrning teljast $\frac{a - c}{b}$ Til kostnaðarverðs í þessu sambandi telst ekki sá hluti andvirðis er greiddur kann að vera með opinberum styrk.

147 30. des.

Verði hlutur ónýtur áður en afskrift hans er lokið, skal færa eftirstöðvarnar til gjalda á því ári. Sé hlutur seldur hærra verði en hann var fyrndur niður í, skal mismunurinn á söluverði og eftirstöðvum af afskrift hans teljast skattskyldar tekjur, nema hluturinn hafi verið í eigu gjaldanda 3 ár eða lengur, þá fer um skattlagningu eftir því sem segir í 15. gr.

Undantekningar frá hinni almennu reglu eru meðal annars þær, að fyrningu húsa, annarra en verksmiðju- og gróðurhúsa, skal reikna af fasteignamati. Einnig heimilast hærri fyrningarprósenta heldur en samkv. greindri reglu af allmörgum eignum. Eru því sumir eftirtaldir hámarkshundraðshlutar hærri af þeirri ástæðu. Þá er og samkv. B-lið þessarar greinar heimilt að afskrifa ýmsar eignir, sem þar eru upp taldar, samkv. þar greindum reglum, þ. e. um 20% af kostnaðarverði árlega þrjú fyrstu árin eftir að þær voru teknar í fyrstu notkun. Þar á eftir má fyrna þær eignir um hámarkshundraðshluti þá, sem hér eru greindir í A-lið þessarar greinar eftir því, sem við á um hverja einstaka tegund eigna. T. d. dieselmótorskip úr stáli með vél, sem fyrstu þrjú árin má fyrna um 20% á ári samkv. ákvæðum B-liðs þessarar greinar, má á fjórða ári fyrna um 12% o. s. frv. þar til áætluðu niðurlagsverði er náð.

Hámarksafskrift af eftirtöldum eignum má leyfa sem hér segir:

Bifreiðir.	
Leigubifreiðir (drossíur)	20%
Læknabifreiðir	15%
Strætisvagna og áætlunarbifreiðir til langferða	20—25%
Vörubifreiðir	20%
Byggingar.	
Benzíngeymar og dælur til benzínsölu	10%
Bryggjur úr timbri (eftir staðháttum)	8—10%
Gróðurhús	10%
Loðdýrabúr og tilheyrandi girðingar	15%
Stálgeymar (tankar)	4%
Steinsteyptir geymar (tankar)	3%
Steinhús (af fasteignamati)	3%
Timburhús (af fasteignamati)	6%
Torfhús (af fasteignamati)	4%
Verksmiðjuhús má fyrna eftir því sem ástæða þykir til að mati skattanefndar, þó ekki meira en	4%
Verksmiðjuhús fyrir síldar- og fiskiðnað, allt að	4%
Verksmiðjuhús, sem notuð eru til fisk- og kjötfrystingar eingöngu, allt að	10%
Efna- og matvöruiðnaðarvélar.	
Brauðgerðarvélar	9%
Brjóstsykurgerðarvélar	9%
Bökunarofnar	7½%
Fóðurblöndunarvélar	12%
Kaffibrennsluvélar	12%
Kaffibætisgerðarvélar	12%
Kexgerðarvélar	9%
Kjötmetisgerðarvélar	12%
Kornmylluvélar	12%
Málningarverksmiðjuvélar	9%
Mjólkurbúsvélar	12%

Niðursuðuverksmiðjuvélar	12%	147
Sápugerðarvélar	9%	30. des.
Smjörlíkisgerðarvélar	12%	
Súkkulaði- og konfektgerðarvélar	9%	
Þvotta- og tauhreinsunarvélar	12%	
Fiskiðnaðarvélar.		
Fiskimjölsverksmiðjuvélar	18%	
Lifrarbræðsluvélar	18%	
Fiskþurrkunarvélar (með aflvél)	18%	
Síldarverksmiðjuvélar	18%	
Frystivélar.		
Frystivélar	20%	
Hraðfrystivélar	20%	
Glergerðarvélar.		
Bræðsluofnar og mótunarvélar og tæki	18%	
Kæliofnar og aðrar glergerðarvélar	10%	
Landvinnuvélar.		
Dráttarvélar (traktor) og skurðgröfur	20—25%	
Landbúnaðarvélar	10—15%	
Leðuriðnaðarvélar.		
Skógerðir	15%	
Sútunarverksmiðjuvélar	18%	
Málmiðnaðarvélar.		
Bifreiðaverkstæðisvélar	15%	
Blikksmiðjuvélar	12%	
Dósaverksmiðjuvélar	12%	
Farandþrýstiloftstæki	20%	
Loftþjöppur og þrýstiloftstæki	15%	
Málmbræðsluofnar	15%	
Mótorverkstæðisvélar	15%	
Plötusmiðjuvélar	15%	
Stáltunnugerðarvélar	12%	
Vélsmiðjuvélar	15%	
Prentsmiðju- og bókbandsvélar.		
Áhöld (inventar)	7½%	
Bókbandsvélar	10½%	
Prentletur	20%	
Prentvélar	15%	
Rafstöðvar.		
Olíuhreyfilsstöðvar	8%	
Vatnsaflsstöðvar	4%	
Siglingatæki.		
Asdictæki	10%	
Dýptarmælar	8%	

147 30. des.

Gyroáttavitar	8%
Loftskeytatæki	10%
Ratsjár	10%

Skip.

Dieselmótorskip úr stáli með vél	12%
Farþegaskip úr stáli með vél	8%
Fiskiskip úr stáli með vél	12%
Mótorvélar í fiskiskip	20%
Opnir bátar	15%
Seglskip	7%
Skip úr eik án vélar	12%
Skip úr furu án vélar	15%
Tankskip með vél	10%
Vöruflutningaskip úr stáli með vél	8%

Skipasmíðastöðvar.

Dráttarbraut	15—18%
Járnsmiðjur við skipasmíði	15%
Svitakistur	20%
Trésmíðavélar	15%

Tóvinnuvélar.

Fatagerðir, saumavélar	15%
Hampvinnsluvélar	12%
Prjónavélar	15%
Ullarverksmiðjuvélar	18%
Veiðarfæragerðarvélar	15%

Tréiðnaðarvélar.

Húsgagnasmíðavélar	15%
Kassagerðarvélar	15%
Skíðasmíðavélar	12%
Trésmíðavélar alls konar	15%
Tunnugerðarvélar	12%

Ýmsar vélar og tæki.

Fólkslyftur	6%
Hárgreiðslustofuvélar	15%
Hótel-innbú (annað en borðbúnaður)	5%
Kranastell úr stáli	5%
Kvikmyndasýningavélar	10%
Lækningatæki	8%
Pípugerðarvélar og áhöld	12%
Röntgentæki	10%
Skrifstofuvélar og áhöld	8%
Steypuvélar	18%
Vörulyftur	8%

Ef sérstakar ástæður eru fyrir hendi, má víkja frá þessum almennu reglum um fyrningarhundraðshlutann, og sker ríkisskattanefndin úr um réttmæti þeirra undantekninga. 147 30. des. Ýmis ákvæði um fyrningu.

Ef eignaréttur til einhvers hlutar er takmarkaður við vissan árafjölda, þannig að aðili verður að láta eignina af hendi eða eyðileggja hana innan ákveðins tíma, endurgjaldslaust eða án þess að fullar bætur komi fyrir, má miða fyrningu hlutarins við þann tíma, sem eignin á eftir að vera í eigu gjaldanda.

Hafi eign verið aðeins nokkurn hluta af ári í eigu gjaldanda, skal reikna fyrningu frá þeim tíma er eignin var tekin í notkun.

Þegar gömul tæki eru keypt, skal sérfróður maður meta endingarmöguleika þeirra og skal afskriftin miðuð við það mat. Þegar svo stendur á, má ákveða fyrningarhundraðstölu aðra en þá, sem ákveðin er fyrir sömu tæki ný.

Skip, sem eingöngu eru notuð til síldveiða, og önnur skip, sem eru í notkun aðeins 2—3 mánuði á ári hverju, skulu afskrifast með 90% af venjulegri ársfyrningu. Ef tréskipi er lagt upp, þannig að það standi á landi ónotað árlangt eða lengur, skal það afskrifast með 75% af venjulegri ársfyrningu.

Eigi skal afskrifa stærri tæki eða vélar lengra niður en svo, að ætla megi að niðurlagsverði sé náð, meðan tækin eða vélarnar eru notuð í rekstri. Smærri vélar og tæki, skrifstofuhúsgögn og bifreiðar, skal eigi afskrifa lengra niður en svo, að eftir standi venjuleg eins árs afskrift meðan hlutir þessir eru notaðir í rekstri, og kemur því síðasta ársafskrift fyrst til frádráttar tekjum, þegar hlutirnir eru teknir úr notkun.

Afskrift skal því aðeins telja til frádráttar tekjum að fært sé svo fullnægjandi bókhald, að séð verði, hvernig hún er reiknuð og bókfærð, þannig að á hverjum tíma sé auðvelt að sannprófa hana.

Ef skattanefnd telur eignir, sem fallið geta undir ýmsa fyrningarflokka eigi nægilega aðgreindar í bókhaldi skal hún reikna fyrningarhundraðshlutann svo sem öll eignin kæmi í þann fyrningarflokk, sem lægstan hefur fyrningarhundraðshlutann.

Fyrning á eignum skal reiknuð árlega og talin til frádráttar án tillits til hagnaðar eða taps gjaldanda.

B. Í staðinn fyrir hinar venjulegu fyrningarafskriftir samkv. A-lið þessarar greinar, má eða eftir atvikum mátti afskrifa um 20% á ári í 3 ár eftirtaldar eignir, sem teknar voru eða teknar verða í fyrstu notkun á árunum 1944—1956: fiskiskip og önnur veiðiskip, flutningaskip, síldarverksmiðjur, dráttarbrautir og vinnslustöðvar fyrir sjávarafurðir og landbúnaðarafurðir. Heimild þessi nær einnig til farþega- og vöruflutningaflugvéla, sem teknar verða í fyrstu notkun á árunum 1954—1956 (sjá lög nr. 59/1946, sbr. lög nr. 15/1949, 103/1950 og 44/1954). Þó skulu þau fyrirtæki, er njóta styrks úr ríkissjóði, ekki njóta þessara sérstöku afskrifta, svo fremi að styrkurinn sé jafnhár eða hærri en afskriftum þessum nemur. Sé styrkurinn hins vegar lægri, má afskrifa þessar eignir þannig, að styrkur að viðbættum afskriftum nema 20% á ári í 3 ár. Sérstakar afskriftir.

Þegar afskrift er í fyrsta sinn ákveðin samkv. 1. málsgr. skulu skattayfirvöld ákveða heildarafskriftarupphæð hverrar eignar.

Nú gengur eign kaupum og sölum, og skal þá hinn síðari eigandi aldrei njóta hærri afskrifta en hinn fyrsti hefði notið.

Ef lán hefur verið tekið úr Stofnlánadeild sjávarútvegsins í Landsbanka Íslands til kaupa á eign, sem afskrifuð er samkv. þessari grein, er afskriftin því skilyrði bundin, að öll afskriftarupphæðin gangi til afborgunar á láninu, enda hafi hlutaðeigandi tekjuafgang sem afskriftinni nemur.

147
30. des.

Tap það, sem kann að orsakast af aukaafskriftum þessum, má flytja milli ára og draga frá skattskyldum tekjum, unz því hefur verið náð upp.

Eftir að lokið er afskriftum samkv. ákvæðum þessum, þá skulu eignirnar, eða það sem eftir stendur af kostnaðarverði þeirra, afskrifaðar samkv. ákvæðum A-liðs þessarar greinar, þ. e. þar leyfð fyrningarprósenta af upphaflegu verði dregin frá því, sem eftir stendur af kostnaðarverði, unz áætluðu niðurlagsverði er náð.

Afskrift af stofnkostnaði.

C. Frá tekjum skal draga afskrift af stofnkostnaði. Hámarksafskrift sem leyfa má er 20% á ári hverju, þannig að stofnkostnaðurinn verði að fullu afskrifaður á 5 árum.

Til stofnkostnaðar telst t. d. stofngjald af síma, stimplun hlutabréfa, skráning fyrirtækja, svo og sérhverjar aðrar greiðslur, sem greiða þarf í eitt skipti fyrir öll, vegna stofnunar eða undirbúnings að starfrækslu fyrirtækis, þó ekki greiðslu fyrir einkaleyfi eða verzlunarleyfi.

Ekki má afskrifa.

D. Eigi má afskrifa:

1. Eignir sem tilheyra ekki atvinnurekstri, t. d. innanstokksmuni á heimili atvinnurekenda, einkabifreið o. s. frv. Sé bifreið notuð bæði í þarfir atvinnurekstrar og í einkaþágu atvinnurekanda sjálfs, verður að ætlast á um, hve mikið af notkuninni tilheyri rekstrinum og miða fyrningu við það. Á húseignum öllum má þó tilfæra fyrningu til hvers sem notaðar eru.
2. Lönd og lóðir eða aðrar slíkar eignir, sem eigi rýrna eða ganga úr sér við notkun. Rýrnun á bústofni kemur fram í bústofnsskerðingu (sjá 27. gr. I) og rýrnun vörubirgða kemur fram í mati þeirra, og verður þá fyrning eigi reiknuð á annan hátt.
3. „Goodwill". Hann telst hluti af kaupverði því, sem fyrir fyrirtæki er gefið, og er því ekki frádráttarbær. Þess er að gæta, að „goodwill" getur verið innifalinn í kaupverði fyrirtækis, þótt hann sé ekki tilfærður sérstaklega, t. d. í keyptum vörubirgðum, útistandandi skuldum, og verða skattanefndir þá að gjalda varhug við afskrift eða matslækkun þeirra eigna.
4. Afskriftir af hlutum vegna verðlækkunar teljast eigi til frádráttar.
5. Verði töp á eignum, t. d. stórfelldar bryggjuskemmdir, tap á vörufarmi, bátstapi o. s. frv., má eigi afskrifa það til tekjuskatts, það heyrir undir ívilnun samkv. 50. gr.

29. gr.

Töpuð útlán vegna atvinnurekstrar.

Töpuð útlán, þ. e. tapaðar útistandandi skuldir, skulu dregnar frá tekjum, enda sé eftirgreindum skilyrðum fullnægt:

A. Að skuldin stafi beinlínis af atvinnurekstri aðila, t. d. töpuð vörulán frá verzlunum eða húsaleiga frá húseigendum og beinn útlagður kostnaður í því sambandi, sem eigi fæst endurgreiddur (flutningskostnaður á vörum, ljós og hiti til leigjenda, innheimtukostnaður o. s. frv.). Hér koma því eigi til greina vangoldin peningalán, tap á hlutabréfum eða öðrum slíkum framlögum til félaga, töp vegna ábyrgða o. þ. h. Þótt atvinnurekandi hafi gengið í ábyrgð, veitt peningalán eða veitt einhverja slíka aðstoð til stofnunar eða rekstrar fyrirtækis, gegn því að verða vissra viðskiptakjara aðnjótandi, teljast þau töp, sem þannig kunna að vera tilkomin, eigi frádráttarbær. Eigi heldur þótt t. d. tvö fyrirtæki hafi gengið í ábyrgð hvort fyrir annað á víxlum og skuldbindingum.

Til frádráttar koma eigi heldur afskriftir sem telja má gjöf, þótt upphaflega sé veitt sem lán að forminu til en síðan afskrifuð. (Vörulán og leiga til venzlafólks o. fl.).

Þjófnaðartöp eru frádráttarbær, enn fremur sjóðþurrðir hjá gjaldkera fyrirtækis, enda sannað við réttarrannsókn.

B. Að sönnur séu fyrir því, að fjárhæð skuldarinnar hafi áður verið talin til tekna

hjá aðila. Hjá þeim sölu- eða leigufyrirtækjum, sem aðeins færa til tekna innborganir, verður því yfirleitt ekki um afskriftartöp að ræða. Fjöldi fyrirtækja hefur svo breytilegar venjur um bókfærslu lánsviðskipta, að skattanefndir verða að hafa vakandi auga með hversu bókhaldi þeirra er háttað í þessu efni. 147 30. des.

C. Að vitanlegt sé, að skuldin sé töpuð og að það hafi orðið vitanlegt á því ári, sem frádrátturinn kemur á. Skuld telst vitanlega töpuð:

1. Ef skuld er fyrnd eða sannast á fullnægjandi hátt, að eignir séu eigi til fyrir henni eða hún verði eigi greidd, svo sem við gjaldþrot, nauðasamninga, árangurslaust fjárnám o. þ. h.
2. Ef telja má fullvíst, að skuldin fáist eigi greidd, enda þótt atvik þau, er um ræðir í 1. tölulið séu eigi fyrir hendi. Líkur einar eru þó eigi nægar, heldur verða öll rök að liggja til þess, að skuldin sé að fullu töpuð. Að það hafi sýnt sig við ítrekaðar innheimtutilraunir, að aðili sé ófær til greiðslu, að hvorki fáist af skuldinni afborganir og vextir né veð fyrir henni, og efnahagur hans og afkoma sé þannig, að greiðslu verði ekki að vænta, enda sé eigi um gagnkröfu að ræða af hálfu skuldunauts.

Nú tapast hluti af skuld, t. d. við gjaldþrot eða samninga um eftirgjöf, eða veð fæst aðeins fyrir nokkrum hluta skuldar, ellegar á annan hátt fengin vissa fyrir því, að hluti af skuldinni fáist eigi greiddur, og er þá leyfilegt að afskrifa þann hluta, enda hafi gjaldandi fullnægjandi reikningshald. Ef skuld er afskrifuð er skuldunaut eigi leyfilegt að telja hana til skuldar, nema sérstakar ástæður séu fyrir hendi, er skattanefnd tekur gildar.

Sé eitthvað innborgað af skuld, sem afskrifuð hefur verið, telst það til tekna gjaldanda það ár, sem greiðsla átti sér stað.

Senda ber skattanefnd sundurliðaða skrá yfir þær skuldir, sem taldar eru tapaðar, með tilgreindu nafni og heimilisfangi hvers einstaks skuldunauts ásamt skuldafjárhæð og þeim upplýsingum, sem þurfa þykir. Enn fremur lista yfir innborganir af áður afskrifuðum skuldum, ef einhverjar eru.

Skattanefndir verða að fylgjast rækilega með skuldaafskriftum fyrirtækja og yfirleitt gera sér grein fyrir réttmæti hverrar einstakrar afskriftar. Sé afskrifað á skuldunaut utan umdæmis skattanefndar, verður hún að afla upplýsinga um ástæður hlutaðeiganda frá öðrum skattanefndum eða frá öðrum, sem hafa aðstöðu til að vita um hagi hans. Verður skattanefndum að vera það ljóst, að í skuldaafskriftum eru fólgnir möguleikar til þess að jafna tekjur milli ára, og jafnt þarf að vera á verði gegn því, að fyrirtæki geti í gróðaárum lækkað tekjur sínar eða hliðrað sér hjá skattgreiðslu með frádrætti skulda, sem ekki eru raunverulega tapaðar, sem hindra það, að fyrirtæki, fresti að afskrifa tapaðar skuldir í tapsárum og geyma þær, þar til um rekstrarhagnað er að ræða.

30. gr.

Tap, sem verður á atvinnurekstri félaga eða einstaklinga, má flytja á milli ára um tvenn áramót og draga frá skattskyldum tekjum, þar til tapið er að fullu greitt. T. d. má á árinu 1955 draga frá töp, sem orðið hafa á árunum 1953 og 1954, en ekki eldri töp. Hrökkvi tekjur ársins 1955 ekki á móti tapinu 1953 og 1954, má draga það, sem eftir stendur af tapinu 1954, frá tekjum á árinu 1956. **Tap fært milli ára.**

Þessi skilyrði verða að vera fyrir hendi:

A. Fullnægjandi grein fyrir tapinu sé gerð á framtali fyrir það ár, sem tapið varð.
B. Ekki sé úthlutað arði til hluthafa á því tímabili fyrr en félagið hefur unnið upp tapið. Á sama hátt mega eigi félagar í öðrum félögum en hlutafélögum hafa tekið neitt út, sem samsvarar arði.

Ef tap eða þær skuldir, sem mynduðust þess vegna, hefur verið gefið eftir

147 30. des.

fyrir ráðstafanir þess opinbera, er ekki leyfilegt að færa slíkt tap milli ára að því leyti, sem tapið hefur fengizt eftirgefið.

Töpuð útlán vegna skuldaskila bátaútvegsins.

Samkvæmt lögum nr. 21/1952 um sérstakan skattfrádrátt tapaðra skulda vegna skuldaskila bátaútvegsins, er heimilað, að skuldatöp skattþegna samkvæmt II. kafla laganna nr. 120/1950 megi draga frá skattskyldum tekjum við allt að fimm næstu áramót eftir að skuldaskilum lauk, og þá jafnstóran hluta tapanna í hvert skipti.

Tap það, sem kann að orsakast af hinum sérstöku afskriftum samkvæmt lögum nr. 59/1946 um sérstakar fyrningarafskriftir, má flytja á milli ára og draga frá skattskyldum tekjum, unz tapinu hefur verið náð upp (sbr. 28. gr. B.).

IV. KAFLI
Um almennan frádrátt frá tekjum.

31. gr.

Vextir af skuldum almennt.

A. Allir skattskyldir aðilar, sem heimilisfastir eru hér á landi, mega draga frá vexti af skuldum samkvæmt þeim reglum, er segir í 26. gr.

Kostnaður vegna fasteigna.

B. Hver sá, er hérlendis á arðberandi húseign eða aðra fasteign, má draga frá tekjum af eigninni viðhald samkvæmt 25. gr., fasteignagjöld samkvæmt 27. gr. B. og fyrningu samkvæmt 28. gr.

32. gr.

Skrifstofukostnaður embættismanna.

A. Frá embættistekjum skal draga lögmæltar kvaðir, er á embættinu hvíla, t. d. vexti af prestakallalánum. Kostnaður, sem leiðir af frádvölum embættismanns frá embættisstörfum, telst ekki til embættiskostnaðar í þessu sambandi, nema sé vegna starfa í almenningsþágu. Flutningskostnaður milli embætta, það er þegar embættismaður flytur alfarinn til þess að taka við öðru embætti, er eigi heldur frádráttarbær eða annar slíkur kostnaður, sem eigi snertir beinlínis embættisreksturinn sjálfan.

Langferðakostnaður.

B. Þeir, sem langferðir fara vegna atvinnu sinnar mega draga ferðakostnaðinn frá tekjum sínum, enda sé ferðakostnaðurinn ekki endurgreiddur af atvinnuveitanda.

Það telst því aðeins langferð, að ferðakostnaður milli heimilis og atvinnustaðar nemi að minnsta kosti kr. 250 fram og til baka, enda sé miðað við venjuleg og óhjákvæmileg útgjöld. Auk fargjalds má taka tillit til fæðis á ferðalaginu og gistingarkostnaðar. Framteljanda ber að gera fulla grein fyrir kostnaðinum og skal þess gætt, að engum sé veittur hærri frádráttur en skattanefnd telur að nauðsynlegur hafi verið vegna ferðarinnar. Frádráttur hjá hverjum skattgreiðanda kemur að jafnaði til greina aðeins vegna einnar slíkrar langferðar á ári.

Kostnað vegna búferlaflutninga má ekki draga frá.

33. gr.

Stéttarfélagsgjöld o. fl.

A. Launþegar mega draga frá tekjum sínum iðgjöld til stéttarfélaga, sjúkrasjóða, styrktarsjóða og atvinnuleysissjóða, enda sé félagsskapurinn myndaður um þá starfsgrein, sem viðkomandi hefur tekjur af og tilgangur félagsskaparins sá að tryggja og auka tekjur félagsmanna. Tillög til annarra félaga má ekki draga frá.

Sjúkrasamlagsgjöld.

B. Sjúkrasamlagsgjöld samkvæmt III. kafla laga nr. 104/1943 má draga frá tekjum.

Frádráttur samkvæmt þessari grein má þó samanlagt ekki nema meiru en 5% af nettó tekjum aðila.

34. gr. 147

Iðgjöld af lífeyristryggingum má draga frá tekjum samkvæmt eftirgreindum reglum: 30. des.

A. Draga skal frá öll iðgjöld af lífeyri, sem gjaldþegn er lögum samkvæmt skyldur til að tryggja sér eða maka sínum og börnum eftir sinn dag, svo og iðgjöld af hverri annarri lögboðinni persónutryggingu. Þar til teljast iðgjöld í lífeyrissjóð starfsmanna ríkisins, lífeyrissjóð barnakennara, lífeyrissjóð hjúkrunarkvenna og lífeyrissjóð ljósmæðra. Og enn fremur gjald samkvæmt 107. gr. laga um almannatryggingar. Lífeyristrygging lögboðin.

B. Frá tekjum þeirra skattgreiðenda, sem eigi eru að lögum skyldir að tryggja sér eða maka sínum og börnum lífeyri, skal draga iðgjöld af slíkum lífeyri, ef greidd eru, enda hafi iðgjöldin sannanlega verið greidd á skattárinu. Draga má frá allt að 10% af launum eða nettó tekjum aðila. Þó ekki hærri upphæð en kr. 7000.00 á ári. Heimilt er þó fjármálaráðherra að leyfa hærri iðgjaldagreiðslur til frádráttar tekjum, ef sérstakar ástæður mæla með því. Lífeyristrygging ólögboðin.

Greiði vinnuveitandi hluta af frádráttarbæru iðgjaldi eða það allt, dregst það frá tekjum hans sem rekstrarútgjöld, en telst ekki til tekna hjá launþega, enda minnkar þá réttur launþega til frádráttar sem því nemur og hverfur að fullu, ef vinnuveitandi greiðir allt iðgjaldið.

Ákvæði þessi gilda þó að lífeyristrygging sé ekki bundin við lífstíð manns heldur ákveðið árabil, enda sé það ekki skemmra en 10 ár.

Nú greiðir atvinnufyrirtæki stofnframlag til kaupa á lífeyristryggingum handa starfsmönnum sínum vegna liðins starfstíma og getur þá ráðherra veitt leyfi til, að stofnframlag komi til frádráttar skattskyldum tekjum fyrirtækisins, enda sé iðgjaldaupphæðinni skipt með jöfnum greiðslum á það mörg ár, að sá hluti þess, sem kemur til frádráttar tekjum ár hvert sé ekki hærri en sem nemur 75% af frádráttarhæfum iðgjöldum fyrir ólögboðnar lífeyristryggingar, sem atvinnufyrirtækið og starfsmenn þess greiða samkvæmt þessari grein á því ári, sem fyrsti hluti stofnframlagsins er greiddur, og aldrei skiptist framlagið á færri ár en 5. Ekki má frádráttarhæft stofnframlag vera svo hátt í heild, að það veiti meiri lífeyrisréttindi vegna liðins starfstíma en árleg frádráttarhæf iðgjöld veita starfsmönnum fyrirtækisins vegna síðari starfstíma. Heimild þessi verður þó því aðeins veitt, að fullnægt sé öllum sömu reglum og gilda um tryggingar annarra aðila og uppfyllt þau skilyrði, sem í reglugerð þessari eru sett varðandi skattfrádrátt vegna iðgjalda af ólögboðnum lífeyristryggingum.

Skilyrði fyrir því, að iðgjöld af ólögboðnum lífeyristryggingum megi draga frá tekjum eru, að tryggingin sé keypt hjá lífeyrissjóði, tryggingafélagi eða stofnun, sem starfar eftir reglum, er fjármálaráðuneytið samþykkir.

Fé sjóðanna skal ávaxtað á eftirfarandi hátt:

1. Í ríkisskuldabréfum.
2. Í skuldabréfum, sem tryggð eru með ábyrgð ríkissjóðs.
3. Í bönkum og sparisjóðum, sem fullnægja ákvæðum laga nr. 69/1941, svo og í innlánsdeildum samkvæmt lögum um samvinnufélög.
4. Í skuldabréfum með veði í fasteignum, allt að 30% af brunabótamati.

Fjármálaráðherra getur ákveðið fyrir fram fyrir eitt ár í senn, að sjóðirnir verji allt að 50% af árstekjum sínum, þar með taldir vextir og afborganir af útistandandi skuldum, til kaupa á tilteknum skuldabréfum þeirra tegunda, sem nefnd eru í 1. og 2. tölulið næstu málsgr. hér á undan.

Hver einstakur lífeyrissjóður skal árlega endurskoðaður af endurskoðanda, sem fjármálaráðherra tilnefnir.

C. Draga skal enn fremur frá iðgjöld af lífsábyrgð gjaldanda sjálfs og konu hans, en ekki barna þeirra, nema dregið sé frá tekjum barnanna sjálfra. Frádráttur Lífsábyrgð.

147 30. des.

samkv. þessum lið má þó ekki nema meiru en kr. 2000.00 fyrir hvern einstakan og ekki heldur samanlagt fyrir hjón.

35. gr.

Námskostnaður.

Frá tekjum þeirra, sem nám stunda í framhaldsskólum, skal draga námskostnað eftir mati skattstjóra eða skattanefndar. Skal í því sambandi höfð hliðsjón af því, hve löng skólagangan er, hve dýrt skólanámið er og hve miklu nemandinn kostar til þess sjálfur.

Gjafir.

Gjafir má ekki draga frá, nema gefnar séu sem kaupauki, sjá 23. gr., ellegar leyft sé með sérstökum lögum (sbr. l. 2/1955).

36. gr.

Heimilisaðstoð.

Ef giftar konur, sem afla skattskyldra tekna eða einstæðar mæður, ekklar eða ógiftir menn, sem hafa ómaga á framfæri sínu á heimilum sínum, kaupa aðstoð við heimilisverk, þá skal draga frá samkv. eftirfarandi reglum.

Frádráttur vegna aðstoðar við heimilisverk má aldrei fara fram úr raunverulegum greiddum kostnaði. Til þessa kostnaðar telst kaup og hlunnindi ráðskonu eða vinnukonu, enn fremur greiðslur fyrir börn á dagheimilum.

Annar kostnaður í þessu sambandi er eigi frádráttarbær.

Frekari takmarkanir á frádrætti þessum eru:

1. Frádráttur má aldrei nema hærri upphæð en ⅔ hlutum þeirra tekna, er konan aflar með vinnu sinni.
2. Ef um barnlaus hjón er að ræða, má frádráttur aldrei nema hærri fjárhæð en persónufrádrætti fyrir giftar konur, eins þótt greiddur kostnaður nemi hærri fjárhæð.
3. Hafi hjón börn á framfæri sínu má frádráttur ekki nema meiru en persónufrádrætti fyrir giftar konur að viðbættum ⅓ af lögleyfðum persónufrádrætti fyrir hvert barn (eða skylduómaga), sem þau hafa á framfæri á heimili sínu.
4. Sama regla og í 3. tölul. hér að framan greinir gildir um ekkla og ógifta menn, sem hafa börn eða aðra ómaga á framfæri á heimili sínu og kaupa heimilisaðstoð þess vegna, og einnig um einstæðar mæður, ef þær framfæra börn sín, eða aðra ómaga á heimili sínu og kaupa heimilisaðstoð vegna öflunar skattskyldra tekna.

Sambýlisfólk.

Ef um er að ræða sambýlisfólk, sem á börn saman, þá skulu börnin talin hjá föðurnum og hann fá ráðskonufrádrátt jafnan frádrætti fyrir eiginkonu. Sé t. d. um eitt barn að ræða, þá fái barnsfaðir kr. 4500.00 fyrir barnið og auk þess kr. 6000.00 fyrir sambýliskonuna, miðað við vísitölu árið 1953.

Sambýliskonunni skal hins vegar reiknað fæði hennar til tekna samkv. skattmati

37. gr.

Giftingarfrádráttur.

Frá tekjum hjóna, sem gengið hafa í lögmætt hjónaband á skattárinu skal draga aukalega vegna giftingarinnar upphæð, er sé jöfn fjölskyldufrádrætti fyrir barnlaus hjón, það er kr. 12000.00 miðað við meðaltal kaupgjaldsvísitölu á árinu 1953, sbr. 41. gr.

Hafi konan haft tekjur á skattárinu áður en hún giftist má skattleggja þær tekjur sérstaklega og skipta persónufrádrætti konunnar hlutfallslega miðað við tíma. Umræddur frádráttur vegna giftingarinnar skal dreginn frá tekjum á sameiginlegu framtali hjóna.

38. gr.

Húsaleigufrádráttur.

Greidda leigu fyrir íbúðarhúsnæði má draga frá samkvæmt eftirfarandi reglum:

a. Frádráttur þessi nær eingöngu til leigu eftir íbúðarhúsnæði. Nú er einhver, sem greiðir leigu eftir húsnæði, sem notað er bæði til íbúðar og atvinnurekstrar,

skal þá skattanefnd meta, hve mikill hluti heildarleigunnar teljist til hvors um sig. 147 30. des.

b. Frádráttarheimild þessi tekur ekki til leigu eftir húsnæði einhleyps fólks, heldur einvörðungu leiguíbúða þeirra, sem hafa skylduómaga á framfæri sínu, enda dvelji ómagarnir að jafnaði á heimili leigutaka. Þessi heimild nær því t. d. ekki til ómagalausra manna, þótt þeir hafi ráðskonu.

c. Frádráttur vegna greiddrar húsaleigu kemur til greina aðeins að því leyti sem greidd leiga er hærri en leiga eftir íbúðina væri metin til tekna til skatts samkv. gildandi reglum á hverjum stað og tíma, og kemur þó til greina sem frádráttur aðeins helmingur mismunarins á þessu tvennu, annars vegar raunverulega greiddri leigu og hins vegar matsleigu til skatts.

d. Leigufrádrátturinn í heild hjá hverjum leigutaka má þó aldrei nema meiru en kr. 600.00 á ári á hvern mann, sem framteljandi hefur á framfæri og dvelur á heimili hans.

Dæmi: Leigutaki greiðir fyrir húsnæði sitt kr. 12000.00 á ári. Leigan eftir íbúðina yrði metin til tekna til skatts, ef um eigin íbúð væri að ræða, kr. 6000.00 á ári. Hálfur mismunurinn kr. 3000.00 kemur þá til greina sem frádráttur, og sé um hjón með 3 börn að ræða, það er 5 fjölskyldumeðlimir, fæst þessi frádráttur allur, þar eð þessar 3000.00 kr. samsvara 600.00 kr. á hvern fjölskyldumeðlim. Séu börnin hins vegar aðeins 2, lækkar frádrátturinn um kr. 600.00 eða í kr. 2400.00 alls. Þó hins vegar að börnin séu 4 eða fleiri hækkar það ekki frádráttinn, því hann má aldrei fara fram úr helmingi framangreinds mismunar.

Skattanefndir verða alltaf að hafa hugfast, að frádrátturinn fari aldrei fram úr hvorugu þessara framangreindu hámarka. Skattanefndum og skattstjórum ber að sannprófa hjá öllum, sem fara fram á umræddan leigufrádrátt, að um raunverulega greidda húsaleigu sé að ræða og gæta þess um leið, að leigan komi öll til tekna hjá leigusala.

Þá ber að gæta þess, að leigutaka sé ekki veittur frádráttur vegna fleiri ómaga (barna, gamalmenna og sjúklinga) en koma til greina við ákvörðun fjölskyldufrádráttar. Skal þá miða við fjölskylduástæður, eins og þær eru í lok skattársins, en hins vegar ekki vegna unglings, sem náð hefur 16 ára aldri fyrir þann tíma, fremur en annarra barna leigutaka, sem komin eru á eða yfir þann aldur. Hins vegar fellur ekki frádrátturinn niður vegna barns yngra en 16 ára, þótt það hafi tekjur.

Nú hefur leigutaki íbúð á leigu aðeins hluta úr ári og lækkar þá húsaleigufrádráttur hlutfallslega fyrir hvern fjölskyldumeðlim.

Þótt leigan kunni að vera greidd fyrir fram, t. d. fyrir tvö ár, skal við ákvörðun leigufrádráttarins aðeins taka tillit til þess hluta, sem greiddur er vegna viðkomandi skattárs.

39. gr.

A. Sjómenn á fiskiskipum, sem sjálfir greiða fæði sitt, skulu fá frádrátt þess vegna jafnan þeirri upphæð, er skattyfirvöld meta fæðishlunnindi til tekna, sjá 13. gr. B. 1., sbr. þriðju málsgr. 23. greinar. Það skiptir því ekki máli, hver hin raunverulegi fæðiskostnaður er. **Fæðisfrádráttur sjómanna.**

Frádráttur þessi skal veittur öllum sjómönnum á fiskiskipum, hvort sem skipið er stærra eða minna og hvert sem starf þeirra á skipinu er. Á skipum undir 12 smálestir skal miðað við róðrardagafjölda, en á stærri skipum við þann dagafjölda, sem lögskráð er.

B. Flestir sjómenn á fiskiskipum skulu fá frádrátt vegna hlífðarfatakostnaðar og gildir sín reglan um hvora, togarsjómenn og sjómenn á öðrum fiskiskipum. **Hlífðarfatafrádráttur sjómanna.**

Um togarasjómenn. Frádráttarins njóta aðeins hásetar, bátsmaður og 2.

147 30. des.

stýrimaður. Aftur á móti fá hvorki skipstjóri á togara, 1. stýrimaður, loftskeytamaður, matsveinar, kyndarar, vélstjórar né aðstoðarmenn í vél (smyrjarar) neinn slíkan frádrátt. Upphæð frádráttarins skal vera kr. 300.00 fyrir hvern mánuð, sem skipverji er tryggður (lögskráður) á togara, eða hlutfallslega minna fyrir brot úr mánuði.

Á öðrum fiskiskipum njóta allir skipverjar frádráttarins, hvaða störf sem þeir inna af hendi á skipinu. Hins vegar er upphæð frádráttarins kr. 200.00 fyrir hvern mánuð, sem skipverji er tryggður (lögskráður) á skip, eða sé um að ræða skip undir 12 smálestir brúttó, skal miðað við þann vikufjölda, sem skipverji er slysatryggður í skiprúmi.

Til að tryggja rétta framkvæmd þessa frádráttar er nauðsynlegt, að skattanefndir og skattstjórar krefjist þess af lögskráningaryfirvaldi, hver í sínu umdæmi, að það láti í té skrá yfir alla, sem lögskráðir hafa verið í umdæminu, og hve lengi hver sjómaður hafi verið skráður á hvert skip.

Björgunarlaun.

C. Draga skal frá helming af björgunarlaunum sem kynnu að hafa fallið í hlut skipverja samkv. X. kafla laga nr. 56/1914 — Siglingalög.

Undanþága þessi gildir þó ekki fyrir skipverja á skipum, sem eingöngu teljast björgunarskip, en þau eru eins og nú er engin hérlendis, meðan björgunarskipin eru einnig notuð til landhelgisgæzlu. Undanþágan nær ekki heldur til hluta skipseigenda af björgunarlaunum.

40. gr.

Þinggjöld og útsvar.

Draga skal frá eignarskatt, sem greiddur hefur verið á skattárinu.

Hins vegar eru tekjuskattur og útsvör ekki frádráttarbær, og ekki heldur kirkju- og kirkjugarðsgjald.

V. KAFLI

Um persónufrádrátt og félagafrádrátt.

41. gr.

Persónufrádráttur hérlendra manna.

Frá nettótekjum þeirra, sem heimilisfastir eru hérlendis, annarra en útlendinga, sem hér hafa fengið landvistar- og atvinnuleyfi, sbr. 3. gr. 1. tölul. síðari málsgr. skal draga:

1. Fyrir einstaklinga kr. 6 500.00.
2. — hjón kr. 12 000.00 (6 þús. fyrir hvort).
3. — hvert barn kr. 4 500.00. Sama gildir um aðra skyldumaga.

Upphæðirnar eru miðaðar við kaupgjaldsvísitölu árið 1953. Ef vísitalan breytist til hækkunar eða lækkunar frá því sem hún var að meðaltali árið 1953, þá skal framangreindum frádráttarupphæðum breytt í réttu hlutfalli við vísitölubreytingar. Brot úr hundraði skal fella niður af útkomu þegar reiknaðar eru út frádráttarupphæðir.

Frádráttur veitist fyrir þau börn, þar með talin stjúpbörn, kjörbörn og fósturbörn, sem ekki eru fullra 16 ára í byrjun þess almanaksárs, sem skattur er álagður.

Frádráttur vegna barna og annarra skyldumaga.

Tekjur barna innan 16 ára, ásamt meðlagi eða barnalífeyri með barninu teljist með tekjum framfæranda. Sé meðlag eða barnalífeyrir hærra en hálfur frádráttur vegna barnsins telst þó ekki með tekjum framfæranda það, sem umfram er. Séu tekjur barns að viðbættum þeim hluta meðlags eða barnalífeyris, sem reikna ber til tekna, hærri en frádráttur vegna barnsins, telst ekki til tekna framfæranda það sem umfram er, en barnið verður sjálfstæður skattgreiðandi þegar vissri tekjuhæð er náð, sbr. næstu málsgr. hér á eftir. Fyrir aðra skyldumaga, sem gjaldandi hefur á sínu framfæri, þ. e. foreldra eða kjörforeldra (sjá lög nr. 80/1947) veitist sami frádráttur

og fyrir börn, en hafi þeir tekjur, lækkar frádrátturinn sem því nemur og fellur burt, ef tekjuupphæðin nemur lögleyfðum ómagafrádrætti eða meir. Heimilt er að telja tekjur skylduómaga með tekjum framfæranda, enda séu þær ekki hærri en ómagafrádrætti nemur, en þá skal framfæranda jafnframt veittur fullur frádráttur vegna ómagans. 147 30. des.

Tekjur ómaga, þar með barna, geta verið ýmiss konar, svo sem tekjur af eign (t. d. arfi) eftirlaun, ellistyrkur og alls konar vinnulaun eða kaup. Ef tekjur ómagans ná skattskyldri upphæð, miðað við að hann fái einstaklingsfrádrátt, kr. 6500.00 (sjá tölul. 1 í þessari grein), þá verður hann sjálfstæður skattgreiðandi. **Skattskylda barna.**

Börn og aðrir skylduómagar, sem eiga eignir svo miklar, að skatt beri að greiða þar af, verða einnig sjálfstæðir skattgreiðendur. Þó að ómagi eigi eignir, skal samt veita framfæranda fullan ómagafrádrátt, nema ef tekjur af eignunum, að viðbættum öðrum tekjum ómagans, nema meiru en lögleyfðum ómagafrádrætti, en þá verður hann sjálfstæður skattgreiðandi eins og áður segir.

Nú hefur maður ekki ómaga sinn hjá sér, en greiðir meðlag með honum, þá skal hann fá frádrátt sem meðlagi svarar, þó eigi yfir lögleyfðan ómagafrádrátt, enda þótt kostnaður kunni að vera meiri. Annað foreldri skal þó aldrei fá til frádráttar meira en nemur hálfum frádrætti vegna barns, ef hitt annast framfærslu þess að sínum hluta. Ef um er að ræða eiginkonu gjaldanda, skal hann fá frádregnar allt að kr. 6000.00. **Frádráttur vegna meðlaga.**

Ef fleiri en einn aðili leggja með sama ómaga og krefjast frádráttar þess vegna, verður að taka hlutfallið milli framlags hvors eða hvers þeirra og skipta frádrættinum samkvæmt því.

Persónufrádráttur skal ætíð miðaður við fjölskyldustærð í árslok. Kvæntur maður fær því fullan frádrátt fyrir eiginkonu, þótt hann hafi ekki kvænzt fyrr en í lok skattársins, sbr. þó síðari málsgr. 37. gr., og einnig fyrir barn, þótt ekki sé fætt fyr en rétt fyrir árslok.

Um frádrátt vegna þeirra, sem látizt hafa á skattárinu, sjá 42. gr.

42. gr.

Dánarbú fær ekki persónufrádrátt vegna hins látna, heldur aðeins þeirra ómaga, sem búið hefur haft á framfæri og lífs eru í árslok, en framtölum þeim, er hér skipta máli, skal skattanefnd vísa til yfirskattanefndar. **Persónufrádráttur dánarbúa.**

Vegna þeirra er látizt hafa á árinu má hins vegar veita frádrátt samkv. 50. gr.

Sitji ekkja í óskiptu búi teljast allar tekjur búsins með hennar tekjum og fær þá ekkjan persónufrádrátt í samræmi við áðursagt um dánarbú.

43. gr.

Erlendis heimilisfastir aðilar mega aðeins draga frá tekjum sínum þau gjöld, sem beinlínis viðkoma tekjum þeim, sem skattskyldar eru hér, eða við þá tekjuöflun eru bundin. **Frádráttur erlendra aðila.**

Útlendingar, sem hér hafa fengið landvistar- og atvinnuleyfi, sbr. 3. gr. tölul. 1 og 2 síðari málsgr. fá ekki persónufrádrátt eða neinn annan frádrátt en þann er hér segir í 1. málsgr. Erlendir listamenn mega þó draga frá ⅓ af tekjum sínum auk kostnaðar, sem beinlínis er bundinn við öflun teknanna.

Útlendingur, sem hefur dvalið hér og stundað atvinnu samfleytt í 2 ár og verið skattlagður af þeim tekjum, skal þó njóta persónufrádráttar frá tekjum næsta ár á eftir, þ. e. í 3. sinn, sem hann er skattlagður af heils árs tekjum, enda sé ætlun hans að dvelja áfram í landinu.

44. gr.

Frá tekjum hlutafélaga, samlagshlutafélaga og annarra félaga með takmarkaðri ábyrgð, sem talin eru í 6. gr. 1. tölul., skal draga 5% af innborguðu hlutafé eða **Frádráttur vegna hlutafjár og stofnfjár.**

147 30. des.

stofnfé. Frádrátturinn miðast aðeins við innborgað fé, ekki ógreitt, t. d. hlutafé talið hluthöfum til skuldar. Fríhlutabréf teljast með innborguðu fé, sömuleiðis hlutabréf, sem félag kann að hafa endurkeypt af hluthöfum.

Gagnkvæm ábyrgðarfélög og önnur félög, sem talin eru í 6. gr. 2. tölul. mega draga frá vexti af stofnsjóði allt að 1½% hærri en innlánsvexti í bönkum, sbr. 7. tölul. 3. gr. laga nr. 46/1937.

45. gr.

Varasjóðsfrádráttur hlutafélaga o. fl.

Ef hlutafélög, samlagshlutafélög eða önnur félög með takmarkaðri ábyrgð leggja eitthvað af ársarði sínum í varasjóð, er sú fjárhæð undanþegin tekjuskatti og skal koma til frádráttar við ákvörðun skattgjaldstekna, þó eigi hærri upphæð en sem nemur ⅕ — einum fimmta hluta — af hreinum tekjum félags, áður en tekjuskattur, stríðsgróðaskattur og útsvar, sem greitt hefur verið á árinu, hefur verið dregið frá tekjum — sjá þó 47. grein.

Um varasjóði, sem myndaðir eru með framanskráðum hætti, gilda eftirfarandi fyrirmæli og kvaðir:

1. Ekki má telja sem varasjóði í þessu sambandi arðjöfnunarsjóði, eftirlauna- og starfsmannasjóði eða aðra sjóði, sem ekki eru beinlínis ætlaðir til þess að tryggja rekstur fyrirtækisins sjálfs.
2. Ef nokkurri fjárhæð úr varasjóði, sem myndaður er eftir 1. jan. 1941, er síðar varið til úthlutunar til hluthafa, ráðstafað til einkaþarfa þeirra á beinan eða óbeinan hátt, eða varið til annars en þess að mæta hreinum rekstrarhallla fyrirtækisins, skal telja þá fjárhæð að viðbættum 20% — tuttugu af hundraði — til skattskyldra tekna á því ári, sem slík ráðstöfun átti sér stað.
3. Nú er einhverri fjárhæð úr varasjóði, sem myndaður var fyrir 1. jan. 1941, varið á þann hátt er í tölul. 2 greinir, og skal þá telja ⅗ hluta þeirrar fjárhæðar til skattskyldra tekna félagsins á því ári.
4. Það telst ráðstöfun á fé varasjóðs samkv. því sem í 2. og 3. tölul. greinir, ef félag, sem nýtur eða notið hefur hlunninda vegna framlags í varasjóð, veitir hluthöfum, stjórnendum félags eða öðrum lán í peningum eða öðrum verðmætum, sem ekki eru beinlínis viðkomandi rekstri félagsins. Undanskilið er þó ef félag kaupir verðbréf ríkis- og bæjarfélaga, þar með talin skuldabréf með ríkisábyrgð.

   Nú hefur félag, sem myndað hefur varasjóð veitt einhver þau lán, sem hér greinir, og falla þau þá til skattgreiðslu þannig að miða skal við þá lánsfjárupphæð, sem útistandandi er í árslok af lánum, er veitt voru á árinu, að viðbættu meðaltali þeirra lána, er veitt hafa verið og greidd á skattárinu, og kemur sú upphæð til skattskyldra tekna hjá félaginu, þó eigi hærri fjárhæð en nemur varasjóði í lok skattársins.
5. Það telst með sama hætti ráðstöfun á fé varasjóðs, ef félag veitir hluthöfum, stjórnendum félags eða öðrum nokkur fríðindi, beint eða óbeint, umfram arðsúthlutun og venjulegar eða eðlilegar kaupgreiðslur. Skal þá telja heildarupphæð slíkra veittra hlunninda á skattárinu til skattskyldra tekna félagsins, þó ekki hærri fjárhæð en nemur varasjóði í lok skattársins.
6. Það telst og ráðstöfun á varasjóði samkv. framangreindu, ef félag kaupir eign óeðlilega háu verði að dómi skattanefndar. Skal þá skattanefnd meta hvað talizt geti hæfilegt söluverð. Mismunurinn, þ. e. það sem hið raunverulega söluverð nemur meiru en matsverð skattanefndar, telst ráðstöfun á varasjóði, og skal bæta þeirri fjárhæð við skattskyldar tekjur félagsins það ár, er salan fór fram, þó eigi hærri upphæð en nemur varasjóði í lok skattársins. Sé eignin keypt af hluthafa er umræddur mismunur úthlutun arðs úr félaginu, og kemur einnig til skattskyldra tekna hjá hluthafanum.

7. Nú rýrnar varasjóðseign félags og skal þá telja að sá hluti varasjóðs, sem til var 1. jan. 1941, eyðist á undan þeim sjóði, er síðar myndaðist. 147 30. des.
8. Ef hreinar árstekjur félags að viðbættri þeirri hreinni eign, sem félagið á umfram varasjóð og hlutafé, hrekkur eigi fyrir skatti og útsvarsgreiðslum og því varasjóðstillagi, sem undanþegið er skattgreiðslu samkv. reglugerð þessari, þá er hlutaðeigandi félagi heimilt að taka þá fjárhæð, sem á vantar, úr varasjóði.

46. gr.

Varasjóðsfrádráttur samvinnufélaga o. fl.

Samvinnufélög og önnur slík félög, sem samkv. lögum geta ekki úthlutað varasjóði sínum við félagsslit, sbr. t. d. 3. gr. laga nr. 46/1937, mega draga frá tekjum sínum varasjóðstillag, sem nemur ⅓ — einum þriðja — af hreinum tekjum félags, áður en tekjuskattur, stríðsgróðaskattur, samvinnuskattur og útsvar, sem greitt hefur verið á árinu, er dregið frá tekjum.

Ef eitthvert umrætt félag fullnægir ekki ákvæðum framangreindra laga um varasjóð, fellur þessi frádráttarheimild niður.

Um samvinnufélög og gagnkvæm ábyrgðarfélög gilda, eftir því sem við á, ákvæði 45. gr. og 49. gr.

47. gr.

Varasjóðsfrádráttur útgerðarfélaga með takmarkaðri ábyrgð.

Hlutafélög, samlagshlutafélög og önnur félög með takmarkaðri ábyrgð, sem hafa sjávarútveg sem aðalatvinnurekstur, mega draga frá tekjum sínum varasjóðstillag, sem nemur ⅓ — einum þriðja hluta — af hreinum tekjum félags, áður en tekjuskattur, stríðsgróðaskattur og útsvar, sem greitt hefur verið á árinu, er dregið frá tekjum.

Um ráðstöfun á varasjóðum þeirra félaga, sem hér um ræðir, gilda ákvæði 1.—8. tölul. 45. gr., þó með þeirri undantekningu, að fyrirmæli 4., 5. og 6. tölul. gr. ná ekki til þeirra upphæða, sem íslenzk útgerðarfélög áttu í varasjóði samkv. efnahagsreikningi 31. des. 1939, að því leyti sem þessi fyrirmæli ganga lengra en þær takmarkanir um ráðstafanir á fé varasjóðs, sem giltu samkv. lögum nr. 6/1935 og lögum nr. 39/1940.

48. gr.

Um nýbyggingarsjóði.

A. Hvert það félag, er nýtur varasjóðshlunninda samkv. ákvæðum 47. gr., skal ráðstafa 50% af því fé er það leggur í varasjóð á þann hátt, að það sé lagt á sérstakan reikning í banka eða keypt fyrir það opinber verðbréf og þau falin banka til geymslu. Nefnist sá hluti varasjóðsins nýbyggingarsjóður, og gilda um hann eftirfarandi reglur:
   1. Hinn áskildi hluti af varasjóðstillaginu, þ. e. 50%, skal lagður í nýbyggingarsjóð á því sama ári, sem varasjóðstillagið er ákveðið, en séu vanefndir á því að einhverju eða öllu leyti, skal greiða í ríkissjóð 20% af þeirri fjárhæð, er til vantar.
   2. Af fé nýbyggingarsjóðs má ekki meira en ⅗ hlutar vera innstæða á biðreikningi í erlendri mynt, sbr. lög nr. 82/1941, nema með sérstöku leyfi ríkisskattanefndar. Getur nefndin veitt leyfi til þess, að meira en að ofan greinir sé á biðreikningi, ef aðili sýnir fram á að hann geti ekki lagt féð fram á annan hátt vegna þess að fé varasjóðs hafi verið notað til að greiða skuldir fyrirtækisins.
   3. Útgerðarfélag ráðstafar sjálft því fé, er það hefur lagt í nýbyggingarsjóð, en því má eingöngu verja til aukningar og endurnýjunar á framleiðslutækjum á sviði útgerðar, annaðhvort með nýbyggingum innanlands eða með kaupum frá öðrum löndum. Þó er heimilt að verja fé nýbyggingarsjóðs til að greiða tap á útgerð, ef aðrar eignir hrökkva ekki til fyrir því, en áður en það er gert, skal það tilkynnt ríkisskattanefnd, og lætur hún

147
30. des.

þá aðila vita, hvort hún telur slíka ráðstöfun í samræmi við reglugerð þessa. Enn fremur er þeim bátaútvegsmönnum, sem í árslok 1948 áttu í nýbyggingarsjóði lægri fjárhæð en kr. 25 000.00 á skip, eða hafa á síðustu tveim árum tapað meiru á útgerðinni en svarar inneign þeirra í sjóðnum, heimilt að taka eign sína úr nýbyggingarsjóði og nota sem rekstrarfé.

Sé fé nýbyggingarsjóðs veðsett eða því ráðstafað á einhvern annan hátt en að framan greinir, um lengri eða skemmri tíma, skal greiða af því tekjuskatt jafn háan þeim skatti, sem hefði orðið að greiða af fénu, þegar það var lagt fyrir, ef það hefði þá verið skattskylt.

4. Útgerðarfélag lætur fylgja með skattframtali sínu yfirlýsingu frá hlutaðeigandi banka um það, hve mikið fé sé geymt þar í nýbyggingarsjóði og yfirlit um þær breytingar, er kunna að hafa orðið á innstæðu sjóðsins síðan hann var myndaður. Enn fremur vottorð um, að á fé þessu hvíli engar kvaðir.
5. Nú hefur innstæða í nýbyggingarsjóði verið notuð samkv. fyrirmælum laga, og telst þá sú eign til varasjóðs hjá viðkomandi félagi.
6. Ríkisskattanefnd skal hafa eftirlit með því að fylgt sé fyrirmælum reglugerðar þessarar um ávöxtun og ráðstöfun á fé nýbyggingarsjóðs. Skattanefndir skulu senda ríkisskattanefnd skýrslu um framlög í nýbyggingarsjóð og innstæðu hvers fyrirtækis svo fljótt sem unnt er, eftir að upplýsingar um það bárust þeim í hendur. Um hver áramót skulu þau fyrirtæki, er fé eiga í nýbyggingarsjóði, senda nefndinni skýrslu um ráðstöfun þess fjár, er þau hafa tekið úr sjóðnum. Nú telur ríkisskattanefnd vafa á því, hvort fé úr nýbyggingarsjóði hafi verið varið lögum samkvæmt, og skal þá tafarlaust tilkynna það stjórn viðkomandi útgerðarfélags. Nefndin skal síðan úrskurða um það, hvort greiða skuli skatt af fénu samkv. 3.-lið þessarar greinar, og tilkynna það skattanefnd og eiganda sjóðsins.
7. Framanritað fyrirmæli gilda bæði um það fé er greitt var í nýbyggingarsjóð árið 1941 og það fé, sem síðar er í hann lagt.

Nýbyggingarsjóðsfrádráttur einstaklinga og sameignarfélaga.

B. Einstaklingar og sameignarfélög, er stunda sjávarútveg sem aðalatvinnurekstur, mega draga frá skattskyldum tekjum sínum þær fjárhæðir, er þau leggja í nýbyggingarsjóð af útgerðartekjum sínum, þó eigi hærri fjárhæð en sem nemur 20% af hreinum árstekjum þeirra af útgerð áður en tekjuskattur, stríðsgróðaskattur og útsvar, sem greitt hefur verið á árinu, er dregið frá tekjum, enda sé tekjum af útgerðinni haldið greinilega aðskildum frá öðrum tekjum gjaldanda. Um ávöxtun og ráðstöfun þessa fjár gilda ákvæði þessarar reglugerðar, eftir því sem við á.

49. gr.

Um tapsfrádrátt árið 1940.

Sá hluti af tekjum félags árið 1940, sem undanþeginn var skattgreiðslu árið 1941 vegna tapsfrádráttar samkv. ákvæðum J-liðar (64. gr.) 4. greinar laga nr. 9 5. maí 1941, skal teljast til varasjóðs, og má nota þann hluta varasjóðsins til að mæta hreinum rekstrarhalla félags, að svo miklu leyti sem aðrar eignir þess, þar með talin önnur eign í varasjóði, hrökkva ekki til að jafna rekstrarhallann. Sé nokkru af þessu fé varið til annars en að framan greinir, skal greiða tekjuskatt af 60% þeirrar fjárhæðar, er þannig er varið úr sjóðnum, jafnháan þeim skatti, sem hefði orðið að greiða af fénu, þegar það var lagt fyrir, ef það hefði þá verið skattskylt.

50. gr.

Ívilnun vegna veikinda o. fl.

Þegar ákveða skal skattgjaldstekjur og skattgjaldseign gjaldanda, skipta einkahagir hans eða heimilisástæður eigi máli, framar en mælt er í 21.—48. gr. og 53. gr., þar sem talinn er lögleyfður frádráttur frá tekjum og eignum til skatts.

Hins vegar er yfirskattanefndum heimilt að veita linun eða ívilnun í skatti, þ. e. fjárhæð skatts, ef neðangreindar ástæður eru fyrir hendi: 147 30. des.

A. Ef alvarleg, þ. e. kostnaðarsöm veikindi, slys eða mannslát hafa skert gjaldþol skattþegns. Með slysum er hér átt við meiðsli og óhöpp á mönnum og enn fremur eyðingu eða óvenjulegar skemmdir fjármuna. Þetta nær þó ekki til þess kostnaðar, sem bættur hefur verið samkv. lögum um almannatryggingar (sbr. 2. lið C.).

Um skattlækkun af þessum ástæðum er eigi unnt að gefa fastar reglur, enda eigi til þess ætlazt. En við ákvörðun um þessi atriði, ber einkum að hafa í huga:

1. Gjaldþol skattþegns, þ. e. eignir hans og tekjur á árinu og fjárhagsástæður hans að öðru leyti. Sé hann þannig efnum búinn, að ofannefndar ástæður skaði eigi til muna greiðslugetu hans, ber honum engin ívilnun í skatti. Séu hins vegar ástæður gjaldanda á þann veg, að veikindi, slys eða mannslát (sbr. 2. og 3. lið) hafi veruleg áhrif á efnahag hans, tekjur eða möguleika til tekjuöflunar, og geri honum erfiðara um greiðslu, ber að lækka skatt hans, sbr. að neðan. **Gjaldþol.**
2. Kostnað þann, sem veikindi, slys eða mannslát hefur í för með sér (lyf og læknishjálp, sjúkrahúsvist, aðkeypt hjúkrun, útfararkostnaður o. s. frv.) eða það eignartjón, sem af slysi hefur hlotizt. Sjúkrahúskostnaður kemur þó því aðeins til greina: **Veikindakostnaður.**
   a. Að hann sé vegna gjaldanda sjálfs eða skylduliðs hans, þ. e. þeirra, sem honum ber frádráttur fyrir, samkv. 41. gr., eða ívilnun vegna þess, sem talið er í B-lið hér á eftir eða vegna hjúa og nemenda, sem honum er skylt að kosta að lögum. Annar sjúkrakostnaður kemur ekki til álita í þessu sambandi.
   b. Að kostnaður hafi verið greiddur á skattárinu, nema fullvíst sé, að hann hafi verið eða verði greiddur síðar, enda sé þess þá gætt, að eigi verði tekið tillit til þess sama kostnaðar aftur á næsta ári.
   c. Að kostnaðurinn hafi eigi verið eða fáist endurgreiddur eða verði greiddur af öðrum, t. d. úr sjúkrasamlagi, slysatryggingu (dagpeningar, slysabætur), starfsmannasjóðum eða ríkissjóði (berklasjúklingar), bæjar- eða sveitarsjóði o. s. frv.
   d. Að kostnaðurinn hafi numið einhverju verulegu, eða meira en almennt eða venjulegt má teljast.
3. Undir öllum venjulegum kringumstæðum má skattlækkun vegna veikinda og þess konar ástæðna eigi vera meiri en sem svarar því, *að þriðjungur til helmingur af beinum kostnaði sé dreginn frá* skattskyldum tekjum, og skattur reiknaður samkv. því. Eignarskattur skal að öllum jafnaði eigi lækka af þessum ástæðum.

   Um slys, sem eignartjóni valda, svo sem tjón af völdum eldsvoða, flóða, jarðskjálfta, eldgosa, fjárfellis, skipaskaða o. s. frv., gildir yfirleitt það, sem að framan er sagt um veikindi. Tjónið kemur því eigi til greina: **Eignatjón.**
   a. ef það snertir eigi beinlínis hag gjaldanda sjálfs eða hefur eigi átt sér stað á skattárinu;
   b. ef bætur hafa komið fyrir (greiðsla vátryggingarfjár, skaðabætur, styrktarfé o. s. frv.).
   c. að því leyti sem tjónið eða tapið hefur þegar komið til frádráttar tekjum í rekstri aðila, t. d. ef gripir eða annar fénaður ferst, kemur það fram í bústofnsskerðingu;
   d. ef aðila sjálfum verður gefin sök á tjóninu.
4. Þær afleiðingar, sem kunna að verða af veikindum, slysum eða mannsláti, **Afleiðingar af veikindum o. fl.**

147 30. des.

auk hins útlagða kostnaðar, svo sem ef gjaldandi missir atvinnu sína eða laun vegna veikinda, eða verður eigi fullfær til starfs vegna veikinda eða slysa (einnig þótt hann fái eftirlaun, örorkubætur o. s. frv.), heimilisfaðir eða fyrirvinna fellur frá eða öflunarhæfni gjaldanda eða fjölskyldu hans rýrnar á annan hátt. Lækkanir vegna þessara ástæðna verða að fara eftir því, hvernig á stendur í hvert skipti. Hafi aðili um líkt leyti orðið fyrir einhverjum bættum ástæðum, svo sem unnið í happdrætti, fengið greiddan arf, líftryggingarfjárhæð o. s. frv. má taka tillit til þess. Lækka má bæði tekjuskatt og eignarskatt.

Ívilnun vegna vandafólks.

B. Ef skattþegn hefur haft á framfæri sínu ættingja eða vandamenn, auk þeirra, sem honum ber frádráttur fyrir samkv. 41. gr. og það bakað honum tilfinnanlegan kostnað. Hér teljast m. a. systkini, afi og amma, fósturforeldrar og tengdafólk. Lækkun á skattinum vegna slíkra ómaga má þó eigi vera meiri en samsvarar persónufrádrætti, sbr. 41. og 42. gr. Hér ber að taka tillit til efnahags og tekna framfæranda á sama hátt sem þegar um linun á skatti vegna veikinda eða slysa er að ræða. Einnig verður að ganga úr skugga um, að ættingjar þessir eða vandamenn hafi ekki tekjur eða vinni fyrir sér á einhvern annan hátt, t. d. við heimilisstörf, og að gjaldandi hafi eigi styrk með þeim annars staðar frá.

Yfirskattanefnd úrskurði.

Skattanefnd skortir vald til að lækka skatt af þessum sökum, þ. e. ástæðum tilfærðum í A. og B. hér að framan, en hún getur bæði tekið við umsókn um linun eða eftirgjöf eða gert tillögu um hana af eigin hvötum. Sendir skattanefnd yfirskattanefnd umsókn og tillögur sínar, og úrskurðar yfirskattanefnd, hvort skattur skuli lækkaður eða eftir gefinn. Beiðni um lækkun verður þó að vera komin til yfirskattanefndar áður en kærufrestur er út runninn, ella verður henni eigi sinnt.

VI. KAFLI
Um eignir og skuldir.

51. gr.

Skattskyldar eignir.

Til skattskyldra eigna teljast meðal annars:

1. Fasteignir, svo sem jarðir, lóðir, lendur og hús ásamt þeim ítökum og hlunnindum, sem þeim fylgja og mannvirkjum og endurbótum, sem á þeim hafa verið gerðar (rafstöð á sveitabæ, nýrækt ómetin o. s. frv.). Erfðafestulönd teljast eigi til eigna þeirra, sem tekið hafa þau á erfðafestu. En ræktun og mannvirki, sem leigjandi kann að hafa gert á slíku landi, teljast eign hans. Eins er um leigulóðir. En um þær gildir sú regla, að hluti af verði hverrar lóðar, sem fundinn er eftir afgjaldskvöðinni með því að fimmtánfalda hana, er eign landeiganda, en það sem fasteignamatið er hærra en þetta, það er fimmtánföld afgjaldskvöðin, telst eign leigjanda.
2. Skip og bátar.
3. Flugvélar.
4. Bústofn, þar með talin leigukúgildi (nautgripir, hross, sauðfé, alifuglar, loðdýr og annar búpeningur).
5. Vélar, verkfæri og önnur áhöld (búsáhöld, verzlunaráhöld, smíðatæki o. þ. h.).
6. Veiðarfæri hvers konar.
7. Bifreiðar og önnur flutningatæki á landi.
8. Vörubirgðir, jafnt verzlana sem framleiðslufyrirtækja, bókaforlög, fiskbirgðir o. s. frv., þar með taldar vörur í umboðssölu. Enn fremur birgðir atvinnufyrirtækja af óeyddum efnivörum og vörum til notkunar við rekstur, svo sem birgðir skipa af salti, kolum og olíu o. s. frv.

9. Hvers konar verðbréf, skuldabréf og hlutabréf innlend og erlend. Enn fremur sameignarinnstæður í félögum og fyrirtækjum. 147 30. des.
10. Útistandandi skuldir, þar með taldar ýmsar fyrirframgreiðslur, svo sem fyrirfram greidd húsaleiga, fyrirfram greiddir vextir o. s. frv.
11. Inneignir í bönkum, sparisjóðum og öðrum lánsstofnunum og peningar, sbr. þó 55. gr.
12. Húsgögn og aðrir innanstokksmunir, þar með taldir skartgripir.
13. Ólíkamleg verðmæti, sem metin verða til fjár, svo sem almenn kröfuréttindi og yfir höfuð allar eignir og eignarréttindi, sem metin verða til peninga og eigi eru sérstaklega undanskilin.

52. gr.

Um skattskyldu eigna og hvernig telja skuli.

Tekjur manna á skattári eru eigi eign í þessu sambandi, nema það sem óeytt kann að vera af þeim (lagt við eign til næsta árs) þegar eignir eru taldar fram eða í árslok. Af því verður að gjalda eignarskatt sem öðrum eignum.

Eignir eru jafnt skattskyldar, hvort sem þær gefa af sér nokkrar tekjur eða engar.

Eignir skal jafnan telja með fullu verði til skatts og skuldir á móti, en eigi aðeins mismuninn, eða það sem greitt hefur verið af eigninni. T. d. ef innanstokksmunir eru keyptir með afborgunum, þá skal færa þá til eignar með fullu matsverði, og það sem ógreitt er til skuldar. Eins er um framlag til húsagerðar, t. d. framlag í byggingarfélag, þar skal telja húsið, eða þann hluta sem gjaldanda tilheyrir til eignar, en áhvílandi skuldir á móti.

Eftirlit skattanefnda.

Skattanefndir verða að hafa rækilegt eftirlit með því, hver í sínu umdæmi, hvort eignir eru réttilega framtaldar. Ber þeim að fullvissa sig um, að fasteignir allar komi fram til skatts. Einkum er nauðsynlegt í kaupstöðum að þær fylgist vel með eigendaskiptum að húsum og hvers konar eignum. Einnig ber þeim að fá hluthafaskrá þeirra hlutafélaga, sem heimili eiga í umdæmi þeirra, og ganga úr skugga um, að eigendur hlutabréfanna telji þau fram og arð af þeim, einnig skulu þær, eftir því sem ástæða þykir til, fá upplýsingar frá lánsstofnunum um inneignir gjaldenda í þeim, sbr. 81. gr., og yfirleitt að hafa sem fyllst yfirlit yfir þær eignir í umdæminu, sem mestu máli skipta. Verði skattanefndir varar við, að menn úr öðrum skattumdæmum eigi útistandandi skuldir hjá gjaldendum umdæmisins eða aðrar eignir í umdæminu, svo að máli skipti, er nefndum skylt að tilkynna það skattanefnd heimilissveitar aðila. Ef eigi fást nægilega glöggar upplýsingar um eignarrétt að einstökum eignum, þá ber skattanefndum að komast fyrir um það. Ef fasteign er eða önnur skrásett eign, leggur nefndin skatt á þann, sem skráður er eigandi, nema annar telji til eignar á framtali sínu. Ella verður hún að leggja skatt á vörzlumann eignanna, ef hann lætur ekki fullnægjandi upplýsingar í té.

53. gr.

Frádráttur skulda.

Til frádráttar eignum skal telja allar skuldir, er á gjaldanda hvíla, veðskuldir og aðrar skuldir við lánsstofnanir, fyrirtæki og einstaka menn, innanlands og utan (sbr. þó 59. gr.). Skuldir skal telja eins og þær eru í lok hvers skattárs. Séu vextir ógreiddir, bætast þeir við skuldina, svo framarlega sem þess er að vænta, að þeir verði greiddir.

Ítök, kvaðir.

Ítök og kvaðir á jörð eða annari fasteign metast eigi til skuldar, heldur er jörðin sjálf metin sem heild, með ítakinu eða kvöðinni, sem rýra verðmæti hennar. Með sama hætti auka ítök o. s. frv. verðmæti þeirra fasteigna, er þau fylgja. Til skulda telst eigi aðeins það, er svara skal í peningum, heldur einnig það, sem greiða ber eða greiða má í öðrum munum. En þá verður að meta það til peninga. Skuld telst

147 einungis einhliða greiðsluskylda, en eigi t. d. skylda samkv. verksamningi, þar sem
30. des. báðir eiga óefnt.

Veðleyfi. Ábyrgð. Þótt veðleyfi sé gefið í eign fyrir skuld annars manns, telst hún eigi til skuldar þess, sem veðleyfið gefur. Ábyrgð á skuldum annarra verður og eigi talin til skuldar á ábyrgðarmann, fyrr en hann hefur verið dæmdur eða hefur undirgengizt að borga þær, eða aðalskuldari er orðinn gjaldþrota. Ef fleiri eru ábyrgðarmenn, skal skuld skipt að jöfnu með þeim, nema öðru vísi sé um samið. Ef sumir mega teljast ófærir að greiða, þá skiptist skuld á hina að jöfnu, nema sýnt sé, að því sé öðru vísi hagað.

Skuldir við konu, börn o. fl. Nú eru menn samskuldarar, og skal þá skipta skuld jafnt milli þeirra, nema samningar séu um annað. Eigi má maður telja skuld við konu sína eða kona við mann, nema tilsvarandi eignaliðir komi á móti, enda skal telja fram sameiginlega eignir hjóna, enda þótt kona eigi séreign. Sé taldar fram skuldir við ófjárráða börn framteljanda, skal telja þær til eigna á þeirra framtölum, enda sé gerð full grein fyrir, hvernig sú eign barna er tilkomin.

Óvissar skuldir. Eigi skulu taldar til skuldar fjárhæðir, sem telja má nokkurn veginn víst eða sennilegt, að aldrei verði greiddar. T. d. mega þeir, sem þegið hafa fátækra- eða sjúkrastyrk úr bæjar- eða sveitarsjóði eigi telja þann styrk til skuldar, nema þess verði vænzt, að styrkurinn verði endurgreiddur, enda þótt hann hafi eigi verið formlega eftir gefinn af bæjar- eða sveitarstjórn. Fyrndar skuldir má og eigi telja, né skuldir eftirgefnar við gjaldþrot, nauðasamninga eða á annan hátt. Nú hefur skuldareiganda verið leyft að afskrifa skuld, og má þá eigi leyfa hana til frádráttar eignum hjá skuldara, sbr. þó 26. gr. c. Framteljendum ber að gera fulla grein fyrir því, hverjum þeir skulda. Skal tilgreina nöfn og heimili, eiganda og fjárhæð hverrar skuldar, ásamt vaxtakjörum. Þeir sem senda efnahagsreikning með framtali sínu, skulu láta fylgja skuldalista.

Upplýsingaskylda og viðurlög. Ef framteljendur gera ekki grein fyrir skuldareigendum (og vaxtakjörum) á framtölum sínum, skal skattanefnd gefa þeim kost á að bæta úr því. Ef framteljendur gera samt sem áður eigi grein fyrir skuldareigendum eða viðtakendum vaxta og afborgana, þá ber skattanefndum að synja um frádrátt skuldanna og vaxta af þeim. Að fengnum upplýsingum um skuldareigendur, ber nefndum að athuga, hvort þeir, sem taldir eru eigendur, telja skuldina fram meðal eigna sinna, og vexti af þeim með tekjum. Ef sá sem talinn er skuldareigandi eða lánveitandi, kveðst aðeins vera milligöngumaður um lánið en gefur samt ekki upp eiganda þess, ber að telja hann vörzlumann eignarinnar og færa honum skuldina til eignar og vextina honum til tekna. Í þessu sambandi skulu skattanefndir fá upplýsingar um öll handhafaskuldabréf og önnur skuldabréf, sem þinglesin hafa verið á árinu.

Þegar lagður er skattur á eignir þeirra, sem takmarkaða skattskyldu hafa, má aðeins draga frá þær skuldir sem hvíla á þeim eignum, sem skattskyldar eru, sbr. 59. gr.

54. gr.

Undanþegið er eignarskatti:

Undanþágur. 1. Ef skuldlaus eign gjaldanda nemur ekki yfir 10000.00 krónur, greiðist ekki skattur af henni. Nemi hún hins vegar yfir 10000.00 krónum, greiðist skattur af allri eigninni, sbr. 69. gr. Þess ber að gæta, að enda þótt eign manna nemi eigi þessari fjárhæð, er mönnum eigi að síður skylt, að telja hana fram til skatts og greina eignir sínar nákvæmlega á framtali.

Skilorðsbundin fjárréttindi. 2. Skilorðsbundin fjárréttindi, svo sem réttur til lífsábyrgðarfjár, sem eigi er fallið til útborgunar. Hér undir verður einungis að telja ófengin eða ótekin skilorðsbundin fjárréttindi en eigi þau, sem fengin eru og sleppa verður aftur, þegar tiltekinn tími er kominn eða tiltekið atvik ber að höndum, t. d. verðbréf, er maður skal eiga og njóta vaxta af, meðan hann er ógiftur. Síðast nefnd

réttindi verða talin til eignar, þess er þeirra nýtur, sbr. 57. gr. J. Þegar ófengin skilorðsbundin fjárréttindi verða skilyrðislaus (lífsábyrgðarfé fallið til útborgunar), þá er það annað hvort orðið útistandandi krafa eða eign runnin í bú aðila, og því skattskylt í báðum dæmum. 147 30. des.

3. Réttur til eftirlauna, lífeyris, eða annarrar áframhaldandi greiðslu, sem bundin er við einstaka menn. Réttur til eftirlauna eða lífeyris, þar með talin próventa, verður aldrei skattskyld eign, þótt byrjað sé að borga út eftirlaun eða lífeyri. Sem dæmi um réttindi til áframhaldandi greiðslu, sem skattfrjáls eru, má nefna framfærslurétt konu á hendur fyrrverandi bónda sínum eftir samningi eða yfirvaldsúrskurði, barnsmóður á hendur barnsföður til meðlags með barni eftir meðlagsúrskurði, og framfærslurétt yfir höfuð. Hér telst einnig til hin ævinlega erfingjarenta í Söfnunarsjóði Íslands. Hins vegar ber að telja vexti af henni til tekna þegar þeir byrja að falla til útborgunar. Það skilyrði er sett, að rétturinn sé bundinn við einstakan mann, það er, að aðrir geti eigi notið hans, hvort sem framsal hans er lögbannað eða aðrir geta eigi notið hans eftir eðli sínu. **Eftirlaun, lífeyrir o. fl.**
4. Réttur til leigulauss bústaðar og önnur afnotaréttindi. „Afnotaréttindi" nær bæði til láns og leigu á föstum eignum og lausum og eru því hvorki láns- né leiguréttindi skattskyld. Bóndi skal því t. d. eigi meta það til skatts, hvers virði honum eru ábúðarréttindi á jörð sinni. Framsal á afnotarétti, sem gæfi árlegar tekjur t. d., mundi þar á móti vera uppspretta árlegs tekjustofns (sjá 57. gr. J.). Ítaksréttur og afgjaldskvöð, sem maður á persónulega, verður og skattskyld eign. **Afnotaréttindi.**
5. Birgðir af fóðurvörum, matvælum og eldsneyti til heimilisþarfa, skal eigi telja til skatts.
6. Bækur og fatnaður til einkaafnota.
7. Ýmiss réttindi, sem bundin eru við eiganda sjálfan og eigi falla undir 2. og 3. tölul., en hann hefur eigi enn komið í peninga. Þar tilheyrir handrit, sem eigi er gefið út (hins vegar er skattskylt bókarupplag eða útgáfuréttur seldur af höfundi), listaverk, sem enn eru eign höfundar og eigi eru til sölu, vörumerki firma, „goodwill", ónotuð uppgötvun og óseldur einkaréttur að henni, önnur réttindi, sem bundin eru við eiganda, en óvíst er, hvort verði notuð o. s. frv.
8. Innlend hlutafélög, samlagshlutafélög og önnur félög með takmarkaðri ábyrgð, hafa leyfi til að draga hlutafé sitt eða stofnfé frá eignarupphæðinni, áður en skattur er á lagður. Samvinnufélögum, kaupfélögum og gagnkvæmum ábyrgðarfélögum er heimilað að draga stofnfé sitt eða stofnsjóði frá eignum til skatts. Telst hlutafé og hluti í stofnfé og stofnsjóðum til eignar hjá einstökum hluthöfum og félagsmönnum. **Hlutafé og stofnfé.**

   Þessi frádráttarheimild nær þó eigi til erlendra félaga, og ekki heldur til sjóða eða stofnana eða samlagsfélaga, þar sem allir eigendur bera ótakmarkaða ábyrgð.

55. gr.

Viss hluti af sparifjáreign er undanþeginn framtalsskyldu og eignarskatti og vextir af henni undanþegnir tekjuskatti og framtalsskyldu, sbr. einnig 56. gr. **Um skattfrelsi sparifjár og skilyrði fyrir því.**

Eigi skiptir máli, hvort innstæða er í sparisjóðsbók, hlaupareikningi, eða innlánsskírteini. Hins vegar verður stofnun sú, er geymir sparifé, að vera: banki, Söfnunarsjóður Íslands, sparisjóður, samkv. lögum nr. 69/1941, eða lögleg innlánsdeild, sbr. lög nr. 46/1937, 28. gr.

Frekari skilyrði skattfrelsisins eru:

Hjá öllum skattgreiðendum, sem eiga sparifé samkv. ofangreindu, er samtals nemur hærri fjárhæð en hlutaðeigandi skattgreiðandi skuldar samtals, er sá hluti sparifjárins, sem er umfram skuldir, undanþeginn skatti og framtalsskyldu. Skattgreiðandi, sem ekkert skuldar, þarf enga innstæðu að tíunda.

147 30. des.

Hjá þeim, sem eitthvað skulda, verður að gera upp nákvæmlega allar skuldir hinn 31. desember ár hvert, þar með talin ógreidd opinber gjöld, áfallna ógreidda vexti um áramót, svo og hverja aðra skuld, hverju nafni sem nefnist. Hjá félögum telst til skuldar í þessu sambandi innborgað hlutafé og stofnfé, þar með taldir stofnsjóðir samvinnufélaga.

Þegar þannig hafa verið taldar heildarskuldir gjaldanda í árslok, er þar með fundið hámark sparifjárinnstæðu, sem gjaldanda er skylt að telja á framtali sínu, og gjalda skatt af. Hinu sem umfram kann að vera, má gjaldandi sleppa. Nú hefur gjaldandi talið fram einhverja ákveðna skuldarupphæð og jafnframt talið til eignar jafnháa innstæðu í sparifé, en síðan kemur í ljós við athugun skattanefndar eða skattstjóra, að skuldir eru vantaldar. Skal þá láta skattgreiðandann gera grein fyrir því hvort hann hafi eigi átt meira sparifé en það sem hann tilgreindi á framtali.

Þegar fundin hefur verið skattskyld innstæða samkv. framansögðu, skal reikna út vexti af henni og færa þá vexti til tekna. Vexti af skattfrjálsri innstæðu er hins vegar ekki skylt að færa á framtal, og teljast þeir ekki til tekna.

Þótt skattfrjálst sparifé, samkv. framansögðu sé ekki framtalsskylt, skal það þó fært til eignar og vextir af því til tekna í bækur og ársreikninga allra bókhaldsskyldra aðila.

Skattgreiðendum er skylt að gera fulla grein fyrir óframtöldu sparifé sínu, ef í ljós kemur ósamræmi í framtölum gjaldenda, er stafað gæti af því, að sparifé var ekki talið fram til skatts vegna framangreindrar undanþágu. Einnig geta skattyfirvöld krafið innlánsstofnanir um allar upplýsingar, sem þau telja sér þörf á í þessu sambandi.

Þetta þýðir, að í hvert sinn, er gjaldendur nota hinar óframtöldu innstæður til fjárfestingar eða breyta innstæðu sinni á einhvern hátt í aðra eign en skattfrjálst sparifé, hlýtur að koma fram ósamræmi í framtölum viðkomandi aðila, og þarf þá ætíð að krefja þá um áðurgreindar upplýsingar.

Skattgreiðendur munu því spara sér ómök og eftirgrennslanir, ef þeir tilgreindu jafnan á framtali sínu skattfrjálsa sparifjáreign sína.

Skattfrjáls bankavaxtabréf.

Bankavaxtabréf samkv. lögum nr. 55/1955 og vextir af þeim njóta skattfrelsis og undanþágu frá framtalsskyldu eftir sömu reglum og með sömu skilyrðum og sparifé og vextir af því samkv. þessari grein og næstu hér á eftir.

56. gr.

Nánari skilyrði fyrir skattfrelsi sparifjár.

Frá ákvæðum 55. gr. er sú undantekning, að þótt sparifjáreigandi skuldi fasteignaveðlán, sem eigi nema hærri fjárhæð en kr. 120 000.00, er sparifé hans eigi að síður skattfrjálst.

Þetta er þó bundið eftirfarandi skilyrðum:

1. Að sparifjáreigandi sé einstaklingur en ekki félag eða stofnun. Þótt eignum sameignarfélags sé skipt við skattálagninu milli einstakra félagsmanna, telst sparifjárinnstæða, sem félagið kann að eiga, eign félags í þessu sambandi og nýtur það því eigi skattfrelsis, ef skuldir eru á móti innstæðu, hvort sem skuldirnar eru veðtryggðar eða ekki.
2. Umrædd fasteignaveðlán verða að hafa verið tekin upphaflega til 10 ára eða lengri tíma, eða síðar breytt í að minnsta kosti 10 ára lán. Skiptir því ekki máli, þótt lánin séu nú að eftirstöðvum til skemmri tíma en 10 ára. Ef t. d. maður kaupir eða yfirtekur fasteign með áhvílandi veðlánum og skemmra en 10 ár er eftir af lánstímanum, nýtur hann skattfrelsisins eigi að síður, ef lánið hefur upphaflega verið tekið til 10 ára. Sé hins vegar láni breytt og lánstími styttur í skemmri tíma en 10 ár, nýtur lántakandi ekki lengur skattfrelsisins.

   Um fasteignaveðlán, sem eru til skemmri tíma en 10 ára, fer eins og segir hér að framan í 55. gr. um almennar skuldir.

3. Fasteignaveðlán þessi verða sannanlega að hafa verið tekin til þess að afla fasteignar eða fasteigna sparifjáreigandans eða endurbæta þær. 147 30. des.

57. gr.

Um virðingu á eignum til eignarskatts fer sem hér segir:

A. Fasteignir (lendur og lóðir og mannvirki á þeim), eru metnar samkv. lögum um fasteignamat (nr. 70/1945) og er eignarskattur af fasteignum miðaður við það mat eins og það er á hverjum tíma. Skattmat fasteigna.

Nú er fasteignamat eigi fyrir hendi á lóð eða fullbyggðu mannvirki. Skal þá skattanefnd áætla matsverð með hliðsjón af kostnaðar- eða kaupverði.

Mannvirki, sem enn eru í byggingu og ófullgerð, skal telja á kostnaðarverði.

Skattanefndum ber að fylgjast með þeim endurbótum á húsum og jörðum, sem gerðar eru — nýrækt, nýbyggingar — og hlutast til um, að millimöt fari fram, ef slíkt hefur verið vanrækt. Um jarðeignir ber sérstaklega að athuga, hvort eigendur leigujarða telja fram kúgildi þau, er jörðum fylgja og álag það, er þeir kunna að eiga og eigi eru innifalin í fasteignamati jarðanna. Að því leyti sem rafmagnsstöðvar eru eigi innifaldar í fasteignamati, teljast þær sérstaklega til eignar. Við skattmat á þeim má hafa til hliðsjónar mat það, sem fram hefur farið á flestum þeirra vegna lántöku.

Ef seldur hefur verið einhver hluti af jörð eða lóðareign, skal þó telja eignina til skatts með fullu fasteignamatsverði þar til nýtt mat hefur farið fram, nema svo mikill hluti hafi verið seldur, að eignarverði geti orðið skipt á 2 eigendur, og sýnd fyrir því næg gögn.

Ef eign líður undir lok, t. d. hús brennur eða fýkur, þá er skattanefnd þó rétt að leggja skatt einungis á verð lóðarinnar, eins og hún er metin í fasteignamatinu, en telja skal þá til eignar andvirði eignarinnar, ef eigandi á heimtingu á því, t. d. brunabótafé.

B. Verðlag á skipum, flugvélum og öðru lausafé, þar sem ekki er nánara fyrir mælt hér að neðan, skal miðað við áætlað söluverð, eins og ætla má, að eignin hefði selzt í lok skattársins. Skal meðal annars hafa hliðsjón af vátryggingarverði, ef eignin er vátryggð, en jafnframt hinu upphaflega kostnaðarverði að frádreginni hæfilegri fyrningu, þá skal og athuga, hvernig eigninni hefur verið við haldið, hvort nokkrar endurbætur hafa verið gerðar á henni o. s. frv. Skattmat skipa og lausafjár.

C. Búpening skal telja til eignar eins og hann væri framgenginn í fardögum næst á eftir með verðlagi, er ríkisskattanefnd ákveður að fengnum tillögum yfirskattanefnda til 5 ára í senn. Skattmat búpenings.

D. Verzlunarvörur skal meta eftir því, hvað þær kosta komnar í hús eða á sölustað í árslok, enda séu hæfileg afföll leyfð á gölluðum eða úreltum vörum. Skattmat á vöru.

Þess verður að gæta að vörubirgðir séu metnar á sama hátt eða með sams konar matsverði frá ári til árs. Ef maður hefur vörur í umboðssölu í vörzlum sínum eða vörur til geymslu frá erlendum mönnum eða firmum, ber einnig að telja þær fram. Skal reikna þær vörur sérstaklega með kostnaðarverði. Aflabirgðir skal telja með áætluðu söluverði. Séu birgðirnar, eða eitthvað af þeim selt eftir áramót, áður en talið er fram til skatts, er rétt að taka tillit til þess við matið. Hafi fiskur eða önnur vara verið seld í umboðssölu og búizt við verðuppbót, skal hún áætluð og tilfærð sérstaklega.

Birgðir af vörum, sem ætlaðar eru til notkunar við atvinnurekstur, t. d. kol, salt og olía í skipum og aðrar rekstrarvörur til véla, efnisvöru til framleiðslu o. s. frv., skal telja til eignar með kostnaðarverði.

E. Hlutabréf skal telja til eignar á nafnverði, ef hlutafé er óskert en annars með hlutfallslegri upphæð miðað við upphaflegt verð. Skattmat verðbréfa.

F. Skuldabréf og önnur slík verðbréf skal meta eftir nafnverði, nema sérstakar

147 30. des.

ástæður þyki til, að þau þyki ótrygg. Þó skulu veðdeildarbréf og skuldabréf hins opinbera metin eftir venjulegu söluverði slíkra bréfa í árslok, ef það er vitað.

Erlend ríkisskuldabréf og önnur slík verðbréf skal telja með nafnverði, nema vitað sé um verðskráningu í heimalandi þeirra.

G. Önnur verðbréf og skuldabréf skal telja með nafnverði, nema sérstakar ástæður þyki til, að þau séu ótrygg. Ef ógreiddir eru vextir af skuldabréfi skal enn fremur telja þá til eigna, svo fremi sem þess má vænta, að þeir fáist greiddir.

Skattmat útlána og innstæðna.

H. Útistandandi skuldir, aðrar en G.-liður tekur til, skulu taldar með nafnverði, hvort sem vextir eiga að greiðast af þeim eða ekki, enn fremur vextir, sem ógreiddir kunna að vera, nema óvissir séu. Ef kröfu á að greiða í öðru en peningum, verður að virða það til peninga.

Ef skuld er umþráttuð eða torséð þykir hvort lögskylt er að greiða skuld, skal telja hluta hennar til eignar eða sleppa að fullu eftir atvikum.

Sé vitanlegt að skuld greiðist eigi að fullu, eða skuld sé töpuð að einhverju leyti, skal færa hana niður eftir ástæðum, í samráði við skattanefnd, og sleppa, ef skuld telst með öllu töpuð.

Ógreidd húsaleiga skal talin til eignar, nema fullreynt þyki, að hún sé töpuð.

Um mat á útistandandi skuldum atvinnufyrirtækis, skal fara eftir því, sem segir um skuldaafskriftir í 29. gr.

I. Innstæður í bönkum, sparisjóðum og innlánsdeildum skulu taldar eins og þær eru 31. des. ár hvert og alltaf að viðbættum vöxtum á árinu, enda hafi þeir ekki verið útteknir fyrir 31. des.

Hluti af sparifjáreign getur þó verið undanþeginn framtalsskyldu og eignarskatti, sbr. 55. og 56. gr.

Skattmat réttinda.

J. Réttindi til stöðugra tekna skulu metin eftir því endurgjaldi, sem hæfilegt væri fyrir þau, þegar skatturinn er lagður á. Hér er eigi átt við verðbréf eða útistandandi skuldir, sem stöðugar tekjur gefa af sér, né heldur afnotaréttindi, sem einnig geta gefið af sér stöðugar tekjur. Mörg önnur réttindi til áframhaldandi tekna eru undanþegin eignarskatti samkv. 54. gr., og oft erfitt að greina þau frá, sem skattskyld eru. Réttindi, sem hér falla undir, eru eigi bundin við einstakan mann, og geta því skipt um eiganda, t. d. réttur til árlegrar borgunar fyrir erfðafestu lands, veiðiréttur, sala á afnotarétti, sem yrði stöðugt tekjulind seljanda o. s. frv. einkaleyfi (patent), selt þannig, að seljandi eða sá, sem hann setur í sinn stað, fái árlega peningagreiðslu fyrir. Meta skal réttindin þannig, ef eigi eru gögn til annars, að margfalda ársgreiðsluna með 15, og er útkoman sú upphæð, sem skatta skal gjalda af.

58. gr.

Eignarskattsfrjálsir aðilar.

Undanþegnir eignarskatti eru eftirtaldir aðilar:

1. Forseti Íslands.
2. Þeir, sem taldir eru í 4.—8. tölul. 7. gr., af þeim eignum sínum, sem ekki falla undir ákvæði B.-liðar 5. gr., sbr. síðari málsgrein 7. gr.
3. Félög sem undanþegin eru tekjuskatti og talin eru í 8. gr.
4. Sjóðir sem taldir eru í 9. gr.
5. Stofnanir sem taldar eru í 10. gr.

59. gr.

Eignarskattskylda erlendra aðila.

Þeir, sem bera takmarkaða skattskyldu samkv. 3. gr. 2. tölulið, skulu greiða eignarskatt af þeim eignum sínum, sem um ræðir í B.-lið 5. greinar, sbr. einnig síðustu málsgrein 7. greinar. Þessir aðilar mega aðeins draga frá þær veðskuldir, er hvíla á þeim eignum, sem skattskyldar eru.

60. gr. 147

Eignarskattur skal að jafnaði ákveðinn eftir eign gjaldanda í lok almanaksárs. Þó mega þeir, sem hafa annað reikningsár en almanaksárið, telja fram eignir sínar eins og þær eru í lok þess reikningsárs, sem næst er á undan skattálagningunni. 30. des. Við hvaða tíma skal miða eignarskatt.

Ef maður hefur fardagaárið að reikningsári, þá telur hann fram í janúar eða febrúar 1955, eignir þær, sem hann átti í fardögum (síðasta fardag) 1954. Ef framteljandi breytir um reikningsár, þá miðast eign hans í næsta framtali og næst, þegar eign hans er ákveðin, við lok hins nýja reikningsárs, sbr. 20. gr.

VII. KAFLI
Um skattstiga.

61. gr.

Þegar allur lögleyfður frádráttur skv. 21.—48. gr. hefur verið dreginn frá tekjum, eftir því sem við á, skal fjárhæð sú, sem þá verður eftir, lækkuð ef með þarf, svo að hún standi á næsta hálfu eða heilu hundraði, en því sleppt sem umfram verður. Tekjurnar þannig ákvarðaðar kallast skattgjaldstekjur. Dæmi: Af hvaða fjárhæðum skattur reiknast.

Ef tekjur, eftir að allur frádráttur hefur verið veittur, nema kr. 18 990.00, lækka þær í kr. 18 950.00. Ef þær aftur á móti standa á hálfu eða heilu hundraði, verða þær óbreyttar.

Ef tekjur félaga nema ekki fullum kr. 100.00, eftir allan lögákveðinn frádrátt, þá greiðist enginn skattur af þeim.

Einstaklingar skulu engan tekjuskatt greiða ef skattgjaldstekjur þeirra eru undir kr. 1100.00 og hjón skulu ekki heldur greiða skatt séu skattgjaldstekjur þeirra undir kr. 2100.00.

62. gr.

Tekjuskatt þeirra einstaklinga, sem falla undir ákvæði 3. gr. 1. tölul. fyrri málsgr. (þ. e. innlendra einstaklinga) skal reikna þannig, sbr. þó vísitöluákvæði 64. gr.: Skattstigi einstaklinga.

Ef skattgjaldstekjur eru undir kr. 1000.00, greiðist enginn skattur.

Af	1—	2	þús.	kr.	greiðist	1	%							
Af	2—	5	þús.	kr.	greiðist	10	kr.	af	2	þús.	og	2	%	af afg.
—	5—	9	—	—	—	70	—	—	5	—	—	3	%	— —
—	9—	20	—	—	—	190	—	—	9	—	—	4	%	— —
—	20—	30	—	—	—	630	—	—	20	—	—	6	%	— —
—	30—	40	—	—	—	1230	—	—	30	—	—	10	%	— —
—	40—	50	—	—	—	2230	—	—	40	—	—	15	%	— —
—	50—	60	—	—	—	3730	—	—	50	—	—	20	%	— —
—	60—	70	—	—	—	5730	—	—	60	—	—	25	%	— —
—	70—100		—	—	—	8230	—	—	70	—	—	30	%	— —
—	100—130		—	—	—	17230	—	—	100	—	—	35	%	— —
—	130	þús.	og	yfir	—	27730	—	—	130	—	—	40	%	— —

Þeir gjaldendur, sem hér um ræðir, skulu ekki greiða stríðsgróðaskatt samkv. lögum nr. 21 20. maí 1942.

Nú ætlar innlendur einstaklingur af landi brott alfarinn eða til langdvalar erlendis, að því er ætla má að dómi skattayfirvalda, og skal honum þá skylt að greiða áður en hann fer úr landinu skatta samkv. eftirfarandi reglum:

1. Hafi almenn álagning eigi farið fram fyrir næstliðið skattár, skal ákveða skatta hans samkvæmt almennum ákvæðum reglugerðar þessarar, sem gilda um álagningu á innlenda einstaklinga fyrir viðkomandi skattár.

147 30. des. 2. Skattar fyrir þann hluta brottfararársins, sem liðinn er við brottför, ákvarðast samkvæmt reglum 65. greinar C.-lið, þó þannig, að fjölskyldufrádráttur skal veittur og ákvæði þeirrar greinar um lágmark tekjuskatts (5%) gildir eigi hér.

63. gr.

Skattstigi hjóna. Tekjuskatt þeirra hjóna, sem falla undir ákvæði 3. gr. 1. tölul. fyrri málgsr. (þ. e. innlendra hjóna) skal reikna þannig, sbr. þó vísitöluákvæði 64. gr.:

Ef skattgjaldstekjur eru undir kr. 2000.00, greiðist enginn skattur.

Af	2—	3	þús.	kr.	greiðist	1	%.							
Af	3—	6	þús.	kr.	greiðist	10	kr.	af	3	þús.	og	2	%	af afg.
—	6—	13	—	—	—	70	—	—	6	—	—	3	%	— —
—	13—	20	—	—	—	280	—	—	13	—	—	4	%	— —
—	20—	25	—	—	—	560	—	—	20	—	—	5	%	— —
—	25—	30	—	—	—	810	—	—	25	—	—	6	%	— —
—	30—	35	—	—	—	1110	—	—	30	—	—	7	%	— —
—	35—	45	—	—	—	1460	—	—	35	—	—	10	%	— —
—	45—	50	—	—	—	2460	—	—	45	—	—	15	%	— —
—	50—	60	—	—	—	3210	—	—	50	—	—	20	%	— —
—	60—	70	—	—	—	5210	—	—	60	—	—	25	%	— —
—	70—	100	—	—	—	7710	—	—	70	—	—	30	%	— —
—	100—	130	—	—	—	16710	—	—	100	—	—	35	%	— —
—	130	þús.	og	yfir	—	27210	—	—	130	—	—	40	%	— —

Þeir gjaldendur, sem hér um ræðir, skulu ekki greiða stríðsgróðaskatt samkv. lögum nr. 21 20. maí 1942.

Um innlend hjón, sem fara af landi brott, gilda hliðstæðar reglur og um innlenda einstaklinga, sem fara af landi brott, sjá síðari hluta 62. greinar.

64. gr.

Vísitölubreytingar. Nú breytist kaupgjaldsvísitala til hækkunar eða lækkunar frá því, sem hún var að meðaltali árið 1953, og skal þá tekjutölum í skattstigum þeim, sem greindir eru í 62. og 63. gr., breytt í réttu hlutfalli við það. Brot, sem nemur minna en hálfu þúsundi, falli niður við útreikning tekjutalna, en stærra brot hækki í þúsund. Hundraðshlutatölur (%) skattstiganna breytast ekki, þótt vísitala raskist.

65. gr.

Erlendis-búsettir. A. Tekjuskatt þeirra einstaklinga, sem falla undir ákvæði 3. gr. 2. tölul. fyrri málsgr., þ. e. erlendis heimilisfastra einstaklinga, sem þarlendis dvelja, skal reikna samkv. skattstiganum í 62. gr.

B. Tekjuskatt þeirra hjóna, sem falla undir ákvæði 3. gr. 2. tölul. fyrri málsgr., þ. e. erlendis heimilisfastra hjóna, sem þarlendis dvelja, skal reikna samkv. skattstiganum í 63. grein.

Ef ókunnugt er hvort gjaldandi búsettur erlendis er giftur eða ekki, þá skal reikna tekjuskatt hans sem ógiftur væri samkv. A.-lið þessarar greinar.

Útlendingar hérlendis. C. Tekjuskatt þeirra, sem um ræðir í 3. gr. 1. og 2. tölul., síðari málsgr. beggja tölul., þ. e. útlendinga, sem hér hafa fengið landvistar- og atvinnuleyfi, skal reikna þannig:

Hreinar tekjur gjaldanda deilanlegar með 50, margfaldast með tölunni 12 og deilast síðan með fjölda þeirra mánaða, er hann dvaldist hér á árinu. Brot úr mánuði telst heill mánuður.

Þegar tekjufjárhæð hefur verið hækkuð samkvæmt ofangreindu hlutfalli,

skal tekjuskattur reiknaður eftir skattstiganum í 62. gr. ef um einhleypan er að ræða, en eftir skattstiganum í 63. gr. ef gjaldandi er giftur. Útlendingar, aðrir en þeir sem um getur í 43. gr. 3. mgr., fá þó engan persónufrádrátt. 147 30. des.

Tekjuskatturinn reiknaður samkv. framansögðu, deilist með tölunni 12 og margfaldist með fjölda þeirra mánaða, sem gjaldandi hefur dvalizt hér á árinu. Gjaldendur þeir, sem um ræðir í þessari grein, skulu þó aldrei greiða lægri skatt en 5% skattgjaldstekjum.

Þeir, sem um ræðir í þessari grein, skulu ekki greiða stríðsgróðaskatt samkv. lögum nr. 21 20. maí 1942.

66. gr.

A. Skattgjald þeirra, sem um ræðir í 6. gr., 1. og 3. tölul., þ. e. innlendra félaga (annarra en samvinnufélaga og gagnkvæmra ábyrgðarfélaga), stofnana, sjóða, svo og dánarbúa og þrotabúa sem eigi njóta fjölskyldufrádráttar, enn fremur þeirra erlendra félaga og stofnana, sem um ræðir í 5. gr., reiknast þannig: Tekjuskattstigi félaga.

Ef skattgjaldstekjur eru undir kr. 9000 greiðist af þeim 5%. Þó greiðist enginn skattur ef skattgjaldstekjur eru undir kr. 100.00.

Af	9000	—	10000	kr.	greiðist	450	kr.	af	9000	kr.	og	10 % af afgangi.
—	10000	—	12000	—	—	550	—	—	10000	—	—	11½ % — —
—	12000	—	14000	—	—	780	—	—	12000	—	—	13 % — —
—	14000	—	17000	—	—	1040	—	—	14000	—	—	15 % — —
—	17000	—	20000	—	—	1490	—	—	17000	—	—	17 % — —
—	20000	—	25000	—	—	2000	—	—	20000	—	—	18 % — —
—	25000	—	30000	—	—	2900	—	—	25000	—	—	19 % — —
—	30000	—	40000	—	—	3850	—	—	30000	—	—	20 % — —
—	40000	—	50000	—	—	5850	—	—	40000	—	—	21 % — —
—	50000	—	60000	—	—	7950	—	—	50000	—	—	22 % — —

B. Félög þau, sem um ræðir í 2. tölulið 6. gr. (gagnkvæm ábyrgðarfélög og samvinnufélög) skulu greiða í tekjuskatt 8% (átta af hundraði) af skattgjaldstekjum sínum.

67. gr.

Auk þess tekjuskatts, sem ákveðinn er í 66. gr., skulu þeir skattgreiðendur, sem taldir eru í 6. gr., þ. e. öll innlend félög, og enn fremur erlend félög, sbr. 5. gr., svo og þrotabú og dánarbú, sem ekki njóta fjölskyldufrádráttar, greiða skattauka samkv. eftirfarandi reglum: Tekjuskattsviðaukaskattstigi félaga.

Af skattgjaldstekjum lægri en 8000 kr. greiðist enginn skattauki.
Af skattgjaldstekjum yfir 8000 kr., en undir 9000 kr., greiðist 2%.

Af	9—	10	þús.	kr.	greiðist	20	kr.	af	9	þús.	kr.	og	4 %	af afgangi.
—	10—	12	—	—	—	60	—	—	10	—	—	—	5 %	— —
—	12—	14	—	—	—	160	—	—	12	—	—	—	6 %	— —
—	14—	17	—	—	—	280	—	—	14	—	—	—	7 %	— —
—	17—	20	—	—	—	490	—	—	17	—	—	—	8 %	— —
—	20—	25	—	—	—	730	—	—	20	—	—	—	9 %	— —
—	25—	30	—	—	—	1180	—	—	25	—	—	—	10 %	— —
—	30—	40	—	—	—	1680	—	—	30	—	—	—	11 %	— —
—	40—	100	—	—	—	2780	—	—	40	—	—	—	12 %	— —
—	100—	125	—	—	—	9980	—	—	100	—	—	—	10 %	— —
—	125—	150	—	—	—	12480	—	—	125	—	—	—	7 %	— —
—	150—	200	—	—	—	14230	—	—	150	—	—	—	5 %	— —
—	200		—	—	—	16730	—	—	200	—	—			

147 30. des.

68. gr.

Stríðsgróðaskattstigi félaga.

Auk þess skattgjalds, sem ákveðið er í 66. gr. og 67. gr., skal leggja á og innheimta sérstakan stríðsgróðaskatt samkvæmt eftirfarandi reglum:

Ef skattgjaldstekjur nema 45000—60000 kr., greiðist 3% af því, sem er umfram 45000 kr.

Af	60000— 75000 kr.	greiðist	450 kr.	af	60000 kr.	og	6 %	af afgangi.
—	75000—100000 —	—	1350 —	—	75000 —	—	10 %	— —
—	100000—125000 —	—	3850 —	—	100000 —	—	20 %	— —
—	125000—150000 —	—	8850 —	—	125000 —	—	30 %	— —
—	150000—175000 —	—	16350 —	—	150000 —	—	42 %	— —
—	175000—200000 —	—	26850 —	—	175000 —	—	55 %	— —
—	200000 og þar yfir	—	40600 —	—	200000 —	—	68 %	— —

Stríðsgróðaskatt samkv. ofanskráðu skulu greiða þeir, sem upp eru taldir í 6. gr., þ. e. öll innlend félög og enn fremur erlend félög og stofnanir, sbr. 5. gr., svo og þrotabú og dánarbú, sem ekki njóta fjölskyldufrádráttar.

Skipting stríðsgróðaskatts o. fl.

Eigi er heimilt að leggja tekjuútsvar á þann hluta hreinna tekna, sem er umfram 200 þús. kr. hjá þeim gjaldanda er greiðir stríðsgróðaskatt.

Stríðsgróðaskattur skal lagður á og innheimtur um leið og tekju- og eignarskattur og af sömu aðilum. Ríkissjóður greiðir hlutaðeigandi sveitarfélagi 45% af þeim stríðsgróðaskatti, sem þar er á lagður og innheimtur, þó aldrei hærri fjárhæð en sem nemur 2 krónum á móti hverjum 3 krónum, sem jafnað er niður í útsvörum í sveitarfélaginu á því ári.

Ríkissjóður greiðir 5% (fimm af hundraði) af stríðsgróðaskatti, sem innheimtur er eftir reglugerð þessari, til sýslufélaga og þeirra bæjarfélaga, er engan skatt fá samkvæmt næstu málsgr. hér á undan. Fé þessu skal skipt í hlutfalli við þann tekjuskatt, sem tilfellur í viðkomandi sýslu- og bæjarfélögum.

69. gr.

Eignarskattstigi.

Fjárhæð sú, sem eignarskattur greiðist af, skal vera deilanleg með 100, og afgangi sleppt. Sé skuldlaus eign t. d. kr. 88 670.00 verður skattgjaldseign kr. 88 600.00.

Eignarskattur reiknast þannig:

Ef eignin er yfir 10000 kr. en undir 15000 kr. greiðist af henni 1‰.

Af	15000— 30000 kr.	greiðist	15 kr.	af	15000 og	2‰	af afgangi.	
—	30000— 40000 —	—	45 —	—	30000 —	3‰	—	—
—	40000— 50000 —	—	75 —	—	40000 —	4‰	—	—
—	50000— 75000 —	—	115 —	—	50000 —	5‰	—	—
—	75000— 100000 —	—	240 —	—	75000 —	6‰	—	—
—	100000— 250000 —	—	390 —	—	100000 —	7‰	—	—
—	250000— 500000 —	—	1440 —	—	250000 —	8‰	—	—
—	500000—1000000 —	—	3440 —	—	500000 —	9‰	—	—
—	1000000 og þar yfir	—	7940 —	—	1000000 —	10‰	—	—

Af eign, sem ekki nemur yfir 10000 kr., greiðist enginn skattur.

Þeir sem hafa takmarkaða skattskyldu, — erlendis heimilisfastir menn, erlend félög og stofnanir, — greiða þó aldrei lægri eignarskatt en 4‰ af skattgjaldseign sinni, enda nemi hún kr. 10000.00 eða meira. Reiknast því eignarskattur þessara aðila 4‰ af allri skattgjaldseign þeirra, sem er undir kr. 103 400.00.

70. gr.

Skattlækkun félaga. Hækkun eignarskatts.

Þegar reiknaður hefur verið tekjuskattur samkv. 66. gr., skattauki samkv. 67. gr. og stríðsgróðaskattur samkv. 68. gr., skal skattupphæð hvers einstaks gjaldanda lækkuð um 20% (tuttugu af hundraði).

Eignarskattur reiknaður samkvæmt 69. gr., skal innheimtur með 50% álagi.

147
30. des.

VIII. KAFLI
Um skattanefndir og skattstjóra.

71. gr.

Í hreppum og kaupstöðum þar sem eigi eru skattstjórar, skulu skattar skv. reglugerð þessari lagðir á af skattanefndum. Skattanefndir skulu skipaðar þremur mönnum, þannig:

Skattanefndir í kaupstöðum.

A. Í kaupstöðum er bæjarstjóri sjálfkjörinn í nefndina. Bæjarfógeti tilnefnir einn og bæjarstjórn kýs hinn þriðja. Sé bæjarfógeti jafnframt bæjarstjóri kaupstaðarins, tilnefnir hann tvo menn í skattanefnd, en hinn þriðji er kosinn af bæjarstjórn. Sé bæjarstjóri í nefndinni, skal hann vera formaður henar. Ella ákveður bæjarfógeti, hvor þeirra tveggja, sem hann tilnefnir, skuli vera formaður. Enn fremur skal skipa tvo varamenn, tilnefnir bæjarfógeti annan, en bæjarstjórn hinn.

Skattanefndir í sveitum.

B. Í hreppum er hreppstjóri sjálfkjörinn formaður skattanefndar, eða sá, er að lögum gegnir starfi hans (sbr. t. d. lög nr. 14/1934). Annan samnefndarmann hans tilnefnir sýslumaður, en hinn hreppsnefnd. Varamenn skulu og vera tveir, annar tilnefndur af sýslumanni, en hinn af hreppsnefnd. Varamenn taka sæti í nefnd, ef:

1. Aðalmaður er óhæfur að taka þátt í meðferð máls (sjá 76. gr.).
2. Aðalmaður forfallast.
3. Aðalmaður deyr eða fer alfarinn úr nefnd. Eigi gegnir varamaður þó starfanum nema til bráðabirgða, því að skipa skal mann í stað hins dána eða burtfarna þann tíma, sem hann átti eftir að vera í nefndinni. Sá kýs eða tilnefnir nýja nefndarmanninn, sem kaus eða tilnefndi hinn burtfarna.

Í forföllum formanns kýs skattanefnd sér sjálf formann um stundarsakir. Ef eigi eru nægilega margir aðalmenn og varamenn til samans hæfir til að fara með mál, þá verður sá eða þeir, sem hæfir eru, að biðja hreppsnefnd, ef hennar maður er vanhæfur, en ella sýslumann eða bæjarfógeta, að nefna mann eða menn til að fara með það mál.

Ályktunarfær er skattanefnd aðeins, ef allir þrír nefndarmenn eru á fundi og taka þátt í atkvæðagreiðslu, enda er þeim öllum skylt að greiða atkvæði. Meiri hluti ræður.

72. gr.

Skattstjórar.

Í Reykjavík skipar fjármálaráðherra skattstjóra, og enn fremur varaskattstjóra til að gegna starfinu í forföllum hans.

Heimilt er fjármálaráðherra að gera sömu tilhögun um ákvörðun skatts í öðrum kaupstöðum og sett er fyrir Reykjavík.

Skattstjórar hafa sama vald og sömu skyldur sem skattanefndir eða eftir atvikum formenn skattanefnda.

Ákvæði 76. gr., um hvenær skattanefndarmenn skuli víkja sæti, gilda einnig um skattstjóra, og þar sem í þessari reglugerð er talað um skattanefndir, skyldur og réttindi þeirra, á það einnig við um skattstjóra, að því leyti sem við á.

73. gr.

Yfirskattanefndir.

Í hverju lögsagnarumdæmi (sýslu, kaupstað) skal vera yfirskattanefnd, skipuð þremur mönnum. Þó skal vera ein yfirskattanefnd fyrir sýslu og kaupstað, þar sem sami maður er sýslumaður og bæjarfógeti fyrir bæði lögsagnarumdæmin.

Utan Reykjavíkur eru bæjarfógetar og sýslumenn sjálfkjörnir formenn yfirskattanefnda, en fjármálaráðherra skipar báða hina. Í Reykjavík skipar fjármálaráðherra 3 menn í yfirskattanefnd og 3 varamenn, og ákveður hver þeirra skuli

147 30. des.

vera formaður. Hann kveður og til 2 varamenn í allar aðrar yfirskattanefndir, og taka þeir sæti eftir því sem formaður ákveður. Ef formaður er óhæfur til meðferðar máls, setur fjármálaráðherra formann í hans stað til að fara með það mál.

74. gr.

Ríkisskattanefnd.

Fjármálaráðherra skipar 3 menn í ríkisskattanefnd og ákveður, hver skuli vera formaður hennar. Hann skipar jafnmarga varamenn. Einn nefndarmanna skal hafa þekkingu á landbúnaði en annar á sjávarútvegi og viðskiptum. Ríkisskattanefnd skal hafa skrifstofu í Reykjavík.

Um 1.) hvenær varamenn taki sæti í yfirskattanefnd eða ríkisskattanefnd, ef eigi eru til nógu margir hæfir, 2.) um kjör í stað látins eða burtfarins nefndarmanns, 3.) um hvenær yfirskattanefnd eða ríkisskattanefnd sé ályktunarfær og 4.) um afl atkvæða, gilda hliðstæð ákvæði og um skattanefndir, sbr. 71. gr. B.

75. gr.

Skilyrði fyrir setu í skattanefnd.

Enginn má eiga sæti í skattanefnd, (yfirskattanefnd eða ríkisskattanefnd) nema hann:

a. Hafi óflekkað mannorð, þ. e. hafi ekki verið sviptur kosningarétti og kjörgengi til opinberra starfa með dómi.
b. Sé fjárráður.
c. Hafi nauðsynlegt vit og heilbrigði.
d. Eigi heimili í skattumdæminu. Ríkisskattanefndarmenn skulu eiga heimili í Reykjavík.
e. Hafi náð lögaldri, þ. e. sé 21 árs gamall.
f. Eigi má sami maður eiga á sama tíma sæti nema í einni skattanefnd, t. d. getur ekki sami maður átt sæti bæði í skattanefnd og yfirskattanefnd.
g. Skyldir menn eða mægðir að feðgatali eða niðja, hjón, systkini, kjörforeldri og kjörbörn, fósturforeldri og fósturbörn mega ekki sitja saman hvorki sem aðalmenn eða varamenn í skattanefnd, yfirskattanefnd eða ríkisskattanefnd.

76. gr.

Skilyrði fyrir þátttöku í meðferð máls.

Enginn má taka þátt í meðferð máls í skattanefnd, yfirskattanefnd eða ríkisskattanefnd, hvorki skattákvörðun né kæru, ef:

a. Málið varðar hann sjálfan (tekjur hans eða eign og annað, sem lýtur að ákvörðun á skatti hans). Því verður skattanefndarmaður að víkja sæti, ef kæra varðar hann sem ákæranda eða kærðan.
b. Málið varðar með sama hætti, þá sem honum eru svo nánir sem í g.-lið 75. gr. segir.

Auk þess er það rétt, að nefndarmaður víki af öðrum ástæðum, ef hætta er á að hann geti ekki litið hlutdrægnislaust á málavöxtu.

Nefndin úrskurðar öll, hvort nefndarmaður skuli víkja sæti.

77. gr.

Kjörtímabil.

Skattanefndarmenn, bæði í skattanefnd, yfirskattanefnd og ríkisskattanefnd (aðrir en hreppstjórar, bæjarstjórar og lögreglustjórar, sem sjálfkjörnir eru formenn) skulu skipaðir til 6 ára, þannig að annar meðnefndarmaður fer frá á víxl á þriggja ára fresti, í fyrsta sinn eftir hlutkesti. Tekur þetta einnig til varamanna. Þeir nefndarformenn, sem eigi eru sjálfkjörnir (formaður ríkisskattanefndar, formaður yfirskattanefndar í Reykjavík og formenn yfirskattanefndar þar sem ekki er sérstakur bæjarstjóri), eru allir skipaðir til 6 ára, og fara eigi frá fyrr en að þeim tíma liðnum. Skattstjórar skulu og skipaðir til 6 ára. Nefndarmann, sem

gengur úr, má skipa að nýju, og er rétt að endurkjósa menn, svo oft sem þeir gefa kost á því. 147 30. des.

Ef nefndarmaður deyr eða fer frá áður en tími hans er liðinn, skal skipa mann í hans stað fyrir þann tíma, er hann átti eftir að sitja í nefndinni.

Skattanefndir og yfirskattanefndir skulu jafnan fullskipaðar fyrir hver áramót.

Skylda til setu í skattanefnd.

Það er almenn borgaraskylda öllum þar til hæfum mönnum að taka sæti í skattanefnd, yfirskattanefnd og ríkisskattanefnd. Undanþeginn er þó, að taka við kjöri eða tilnefningu:

1. Sá, sem er sextugur að aldri á kjördegi. Ef hann verður sextugur áður en kjörtímabil hans er á enda, þá á hann rétt á að fara úr nefnd. Hins vegar er honum skylt að sitja í nefnd kjörtímabil út, ef hann hefur tekið endurskipun eftir að hann varð sextugur, nema aðrar ástæður komi til, t. d. ellilasleiki.
2. Sá, sem hefur verið samfleytt 6 ár í nefnd, er ekki skyldur að taka sæti í henni fyrr en 6 ár eru liðin frá því að hann gekk úr nefndinni.
3. Sá, sem er öðrum háður sem hjú. Á bekk með hjúum má setja alla þá, sem ráðstafað hafa fyrir fram um langan tíma starfskröftum sínum í þarfir annarra, t. d. búðarmenn, skrifstofumenn ýmsa, o. s. frv.

78. gr.

Gerðabækur.

Skattanefndir, yfirskattanefndir og ríkisskattanefnd halda gerðabók. Í hana skal rita:

1. Stutta skýrslu um fundarefni og allt það helzta, sem fram fer á fundi.
2. Skattskrá. Þetta gildir þó aðeins um gerðabækur skattanefnda.
3. Heit nefndarmanna. Það heit skulu allir skattanefndarmenn, skattstjóri, yfirskattanefndarmenn og ríkisskattanefndarmenn vinna (þar með taldir varamenn), þeir, er eigi hafa áður unnið eið eða heit sýslunar- eða embættismanna. Heitið skulu þeir vinna á fyrsta fundi, sem þeir sitja á, og undirrita það í gerðabók nefndarinnar. Er það heit svo hljóðandi:

Heit nefndarmanna.

„Ég, N. N., skattanefndarmaður (yfirskattanefndarmaður, varaskattanefndarmaður o. s. frv.) í N.-hreppi (kaupstað, sýslu), lofa því hér með og legg við drengskap minn og heiður, að ég skal gegna starfi mínu hlutdrægnislaust eftir beztu vitund og sannfæringu og gæta lögmæltrar þagnarskyldu minnar um öll þau atriði, er varða hagi gjaldþegna og ég kemst að vegna starfs míns."

Formönnum nefndanna ber að geyma vandlega og halda í reglu skjölum öllum og bréfum, sem þeim berast, svo og uppköstum eða eftirritum að bréfum, sem þeir láta frá sér fara.

Fjármálaráðuneytið lætur gera þessar bækur á kostnað ríkissjóðs. Löggildir lögreglustjóri gerðabækur skattanefnda og skattstjóra, en fjármálaráðuneytið gerðabækur yfirskattanefnda og ríkisskattanefndar.

79. gr.

Kaup skattanefnda.

Þóknun til skattanefnda, yfirskattanefnda og ríkisskattanefndar, greiðist úr ríkissjóði. Formenn yfirskattanefnda úrskurða reikninga skattanefnda og greiða þá á manntalsþingum.

80. gr.

Laun skattstjóra.

Um laun skattstjóra og starfsliðs embætta þeirra og ríkisskattanefndar fer samkv. launalögum.

Fjármálaráðherra úrskurðar reikninga skattstjóra, yfirskattanefnda og ríkisskattanefndar.

147
30. des.

IX. KAFLI
Um framtöl, endurskoðun og ákvörðun tekna og eigna.

81. gr.

Skylda til skýrslu-gjafa.

Neðangreindir aðilar eru skyldir að veita skattanefndum (eða skattstjóra) ókeypis og í því formi, sem óskað er, allar þær skýrslur, er þeir beiðast og hægt er að láta þeim í té.

A. Hagstofa Íslands skal í desember ár hvert senda hverri skattanefnd eða skattstjóra skrá um alla þá menn, sem lögheimili eiga í viðkomandi umdæmi, enn fremur þá er þar hafa aðsetur.

B. Embættismenn og aðrir, sem störf hafa á hendi í almenningsþarfir, skulu afhenda:

1. Skýrslur um dánarbú og þrotabú, arfgreiðslur og fyrirframgreiðslur upp í arf, úthlutanir úr þrotabúum, þinglestur á afsölum, skuldabréfum og alls konar samningum, kaupmálum alls konar, matsgerðir, eftirrit af uppkveðnum dómum og úrskurðum (hreppstjórar, lögreglustjórar, borgardómari, borgarfógeti og sakadómari í Reykjavík).
2. Skýrslur um breytingar á firmaskrám, bifreiðaskrám og skipaskrám, seld verzlunarleyfi og iðnleyfi, gripaeign í kaupstöðum og kauptúnum, skrár á launamiðum í tvíriti yfir lögskráningartíma sjómanna og vikufjölda slysatrygginga sjómanna á bátum undir 12 smálestum brúttó, sbr. 39. gr. B. síðari mgr. (sýslumenn og bæjarfógetar, lögreglustjórar, skipaskráningarstjóri, bifreiðaeftirlit og borgarfógeti í Reykjavík).
3. Skrá yfir greiddan skatt (lögreglustjórar, í Reykjavík tollstjóri) og útsvör (bæjar- og sveitarsjóðir) enn fremur skemmtanaskatt og framleiðslutoll.
4. Breytingar á fasteignamati fasteigna (hreppstjórar, sýslumenn og bæjarfógetar eða bæjarstjórar, í Reykjavík fasteignamatsnefnd).
5. Skýrslu um jarðabætur og jarðræktarframlag (búnaðarfélög, jarðabótafélög), skýrslu frá innflutningsskrifstofu um veittan innflutning o. s. frv.

C. Stjórnendum banka og sparisjóða og annarra lánsstofnana er skylt að gefa skattanefndum (skattstjóra) upplýsingar um allar innstæður gjaldenda í þessum stofnunum, svo og skuldir manna við þær, bæði almennt og um nafngreinda menn. Sé slíkum fyrirspurnum beint til banka eða sparisjóða af skattanefndum utan hrepps þess eða kaupstaðar, sem bankinn eða sparisjóðurinn hefur aðsetur í, er þó nauðsynlegt, að spurt sé um nafngreinda menn.

D. Stjórnendur hlutafélaga eru skyldir að gefa skattanefndum (skattstjóra) skrá yfir hluthafa félagsins og hlutafjáreign hvers þeirra um sig, ásamt úthlutuðum arði, hafi hann einhver verið, þar með talin fríhlutabréf og annað, sem til arðgreiðslu getur talizt.

E. Allir sem hafa menn í þjónustu sinni, hvort sem þeir reka atvinnu eða ekki, eru skyldir að gefa skýrslu um, hvað þeir greiða hverjum manni, þar til teljast stjórnarlaun og ágóðaþóknun, gjafir o. fl., enn fremur öll hlunnindi, sem veitt eru starfsmönnum, og allar kaupgreiðslur, bæði greiddar í peningum og peningavirði. Þetta tekur til allra fastra starfsmanna, svo sem hjúa, skrifstofumanna, búðarmanna, utan og innan búðar, og enn fremur daglaunamanna og annarra, sem eigi eru að staðaldri í þjónustu aðila. Skylt er að gefa skýrslu um kaup starfsmanna, þótt í beiðni um hana sé ekki sundurliðað um hverja starfsmenn sé spurt.

Fjármálaráðherra úrskurðar ágreining um skyldu manna til að láta af hendi skýrslur þær, sem umræddar eru í þessari grein. Skattanefnd ber því að skýra fjármálaráðherra þegar frá því, ef henni er neitað um þær, eða dregið er um þörf fram að láta þessar upplýsingar í té.

82. gr.

Framtalsskylda.

Skylda til að telja fram tekjur og eignir hvílir á:

A. Hverjum einstökum skattþegni fyrir sjálfan sig og konu sína, ef hjón eru samvistum. Hver fjárráða manneskja, heimilisföst eða til dvalar (ef skattskylda kann að vera) á Íslandi, er skyld að telja tekjur sínar og eignir.

B. Fjárhaldsmönnum ber að telja fram fyrir þá sem ófjárráða eru eða sjá um að að það sé gert. Feður telja því fram fyrir börn sín, kjörbörn og fósturbörn.

C. Fyrir bú (dánarbú, þrotabú), sem eru undir opinberum skiptum, hvílir framtalsskylda á skiptarétti, skiptaforstjórum eða skiptanefnd („in solidum", ef fleiri eru). Ef erfingjar skipta sjálfir, þá hvílir skyldan á þeim „in solidum". Enn fremur skal skýrsla gefin um tekjur og eignir bús, þegar lokið er uppgerð, enda nemi skuldlausar eignir 10 000.00 kr.

D. Stjórn félags, sjóðs eða stofnunar skal telja fram eignir og tekjur þessara skattgreiðenda. Ef félag er heimilisfast erlendis (sjá 5. gr.), hvílir skyldan á aðalumboðsmanni þessi hér.

E. Ef erlendis heimilisfastur maður á hér skattskyldar eignir, rekur hér atvinnu (verzlun, verksmiðju, útgerð, flutninga o. s. frv.) eða hefur hér eða héðan skattskyldar tekjur (sjá 3. gr. 2. tölulið), þá hvílir skyldan á þeim, sem veitir atvinnufyrirtæki forstöðu, varðveitir eignirnar eða hefur tekjurnar undir höndum eða greiðir þær, nema aðili dveljist hér sjálfur eða hafi hér aðra umboðsmenn, sem annist framtal hans.

83. gr.

Hvar setja skal mann á skattskrá.

Setja skal mann á skattskrá ár hvert, þar sem hann á lögheimili samkvæmt allsherjarspjaldskrá Hagstofu Íslands hinn 1. desember á viðkomandi skattári. Þótt maður eigi eignir eða hafi tekjur víðar en í þeim hrepp eða kaupstað, sem hann er búsettur í, þá skulu allar þær eignir og tekjur taldar fram og skattur á þær lagður, þar sem heimilisfang hans er. Því skulu einnig innlend félög og stofnanir aðeins sett þar á skattskrá, sem heimilisfang þeirra er, enda skal þar og telja eignir og tekjur útibúa þeirra.

Setja skal á skattskrá utan heimils:

1. Erlend félög og stofnanir. Skal setja þau á skattskrá, þar sem aðalumboðsmaður þeirra er búsettur. Gildir þetta einnig, ef eignir eða tekjur eru víðar en þar, sem aðalumboðsmaður er. Ef enginn er aðalumboðsmaður þá ákveður fjármálaráðherra, hvar setja skuli félag á skattskrá.
2. Erlendis heimilisfastir menn, sem hér skulu skatt greiða, eru settir þar á skattskrá, sem eign þeirra er, eða þar sem þeir hafa tekjur. Útlendingur, sem á hlut í atvinnufyrirtæki, skal settur á skattskrá, þar sem það er. Þeir, sem taka laun eða styrktarfé úr ríkissjóði eða öðrum sjóðum, sem ríkið á, skulu settir á skattskrá í Reykjavík. Ef þeir fá styrk úr öðrum sjóðum eða stofnunum, eða laun eða tekjur úr öðrum fyrirtækjum, þá skal setja þá í skatt, þar sem sá sjóður, stofnun eða fyrirtæki er, enda hafi fjármálaráðherra eigi ákveðið öðruvísi.
3. Séu menn hvergi heimilisfastir, skal skattleggja þá í Reykjavík.

Ef fram er talið fyrir þessa aðila, þá ber framteljanda að telja fram allar eignir þeirra og tekjur hér á landi, hvar sem þær eru, því að skatti skal svara af þeim öllum í einu lagi. Ef eigi er talið fram, þá skal skattanefnd bera það undir fjármálaráðherra til úrskurðar, hvar setja skuli aðila á skattskrá, ef nokkur vafi getur verið um það atriði.

Fjármálaráðuneytið sker úr öllum vafaatriðum og ágreiningi um það, hvar gjaldandi (innlendur eða útlendur, einstakur maður eða félag), skuli vera settur á skattskrá. Séu menn skattlagðir á tveimur stöðum, skal fella niður skattinn á öðrum staðnum eftir ákvörðun ríkisskattanefndar.

147
30. des.

84. gr.

Útsending eyðublaða.

Skattanefndir og skattstjórar skulu senda eyðublöð undir framtalsskýrslur til allra þeirra, sem ætla má, að skattskyldir séu í umdæminu, og skal útsendingu lokið í kaupstöðum fyrir 10. janúar, en annars staðar á landinu fyrir 1. febrúar. Þeim, sem landbúnað stunda, skal send landbúnaðarskýrsla, útvegsmönnum, sem ekki eru bókhaldsskyldir, sjávarútvegsskýrsla, húsbyggingarskýrsla til þeirra, sem byggt hafa hús á skattárinu o. s. frv.

Framtalseyðublöð lætur fjármálaráðherra gera og sendir skattanefndum eftir þörfum, allt á kostnað ríkissjóðs, svo og önnur eyðublöð, sem til þurfa.

Jafnframt útsendingu framtalseyðublaða skulu skattanefndir (skattstjóri) senda öllum atvinnurekendum í umdæminu og öðrum, sem laun greiða, skýrsluform til útfyllingar um kaupgreiðslur þeirra á skattárinu, jafnt til innan- og utansveitarmanna. Einnig skal senda öllum hlutafélögum skrá til útfyllingar um hlutabréfaeign og arðsúthlutun á árinu. Eyðublöð til erlendis búsettra manna, ófjárráða manna, barna eða unglinga, dánar- og þrotabúa, skal senda þeim, sem skylt er að telja fram fyrir þessa aðila, sbr. 82. gr.

Þá sendir skattanefnd út önnur þau skýrsluform og beiðnir um upplýsingar, sem með þarf og mælt kann að vera fyrir um, svo sem þær upplýsingar, sem krafizt er í 81. gr. B.

85. gr.

Um hvernig og hvenær fram skuli talið.

Gera skal ráð fyrir, að þeir hafi fengið eyðublað, sem skattanefnd hefur sent það í pósti eða með boðbera. Sá, sem eigi fær eyðublað á tilsettum tíma, skal þá gera skattanefnd aðvart um það eða vitja þess til hennar. Enda þótt menn fái eigi eyðublað í hendur, leysir það þá eigi undan þeirri skyldu að telja fram eða gefa aðrar þær skýrslur, sem þeim má vera vitanlegt, að lögskylt sé að gefa.

Hver sá, sem framtalsskyldur er sbr. 82. gr., skal fylla út framtalseyðublað eftir beztu vitund og skrá þar í tekjur sínar síðastl. ár (sbr. 11.—20. gr.), frádrátt (sbr. 21.—40. gr.), eignir og skuldir (sbr. 51.—60. gr.) og aðrar þær upplýsingar, er máli skipta eftir því, sem framtalsformið segir til um. Staðfestir hann síðan framtalið með undirskrift sinni (dagsetning, óskammstafað nafn og heimilisfang) og vottar að viðlögðum drengskap, að skýrslan sé gerð eftir beztu vitund. Þeir, sem láta fylgja framtali rekstrar- og efnahagsreikninga, skulu og staðfesta þá með undirskrift sinni eða þess, sem reikningana hefur samið. Reikningar félaga skulu og staðfestir af endurskoðendum þeirra ásamt framkvæmdarstjóra.

Framtalsskýrslur (ásamt tilheyrandi reikningum, landbúnaðarskýrslu, sjávarútvegsskýrslu o. s. frv.) skulu komnar:

a. Til skattstofu Reykjavíkur og til skattanefnda eða skattstjóra í kaupstöðum fyrir lok janúarmánaðar.
b. Í hendur skattanefndar eða formanns skattanefndar annars staðar á landinu fyrir lok febrúarmánaðar.

Skattstjóri eða skattanefnd geta þó, ef sérstaklega stendur á, veitt mönnum frest til að skila framtali til 15. marz.

Þeir, sem reka atvinnu á fleiri stöðum en einum, þurfa þó ekki að skila framtali fyrr en 31. marz í Reykjavík og 20. marz annars staðar á landinu.

Vátryggingarfélög þurfa eigi að skila framtölum fyrr en 30. júní.

86. gr.

Framtalsaðstoð.

Skattanefndir (skattstjóri) eru skyldar til að veita skattþegnum aðstoð við að telja fram til skatts, þegar þess er talin þörf, enda eru og þeir skyldir til að láta skattanefnd í té allar upplýsingar, er hún þarf til að framtal þeirra verði sem réttast. Eigi er þó skattanefndum skylt að aðstoða við framtöl til skatts eftir að framtalsfrestur er liðinn.

Allir þeir, sem eru bókhaldsskyldir, eru skyldir að láta fylgja framtali sínu nákvæman rekstrar- og efnahagsreikning. Sama gildir yfirleitt um alla þá, sem hafa nokkurn verulegan atvinnurekstur með höndum. Þeir, sem landbúnað stunda, gefi landbúnaðarskýrslu (sjá fylgiskjal) og útvegsmenn, sem ekki eru bókhaldsskyldir, útfylli sjávarútvegsskýrslu (sjá fylgiskjal). Enda þótt menn séu eigi bókhaldsskyldir og reki atvinnurekstur í smáum stíl, ber skattanefnd að gera þá kröfu, að þeir geri fulla grein fyrir bruttótekjum sínum og sundurliði rekstrarútgjöld sín eins og þurfa þykir.

147
30. des.
Rekstrar- og efnahagsreikningur fylgi framtali.

Þeir, sem senda með framtali sínu rekstrarreikning og efnahagsreikning eins og að framan segir, skulu færa inn á framtalið aðeins lokaniðurstöðu reikninganna, það er hreinar tekjur eða tap, hreina eign eða eignarhalla, en enga af þeim tekju-, gjalda-, eignar- og skuldaliðum, sem á reikningana eru færðir, skal færa inn á framtalseyðublaðið sjálft.

87. gr.

Þegar lokið er framtalsfresti skulu skattanefndir þegar hefja rannsókn og endurskoðun á framtölum. Verða þær þá að hafa aflað sér þeirra gagna, sem í 81. gr. segir, eftir því, sem þörf krefur á hverjum stað, til samanburðar og hliðsjónar við framtölin. Sumt af þessum upplýsingum er einfaldast að færa inn á framtölin, svo sem fasteignamat, greiddan skatt og útsvar og önnur slík gjöld. Skýrslur frá atvinnurekendum um greidd starfslaun skulu gefnar á þar til gerðum eyðublöðum — launaseðlum — sem eru þannig, að kaupgreiðslur til hvers einstaks starfsmanns eru tilfærðar á sérstökum miða, sem hægt er að festa við framtal hlutaðeigandi gjaldanda. Sama er að segja um skýrslur um arðsúthlutanir úr félögum. Þegar skattanefnd er búin að telja saman uppgefnar launagreiðslur á launamiðum og votta á samtalningarblöð launagreiðanda að rétt sé talið saman, eða geta um óuppgefin laun á samtalningarblöðunum, skulu þau ávallt límd við framtöl viðkomandi launagreiðenda. Yfirleitt eiga allar upplýsingar, sem aflað hefur verið viðvíkjandi hverju framtali, að fylgja því. Ef upplýsingar um framtöl eru þess eðlis að skila beri þeim aftur til framteljenda, svo sem afsalsbréf og bókhaldsfylgiskjöl, ber skattanefndum að skrifa það sem máli skiptir úr þeim á framtölin, eða láta afrit fylgja. Áritanir skattanefndar á framtöl skulu vera með öðrum lit en skrift framteljenda. Upplýsingar, er skattanefnd hefur aflað sér og varðar marga gjaldendur, svo sem um innlegg gjaldenda hjá verzlunum o. fl., skulu, ef þær eru ekki í því formi að fylgt geti framtali hvers gjaldanda fyrir sig, fylgja skattskrám til yfirskattanefnda og ríkisskattanefndar.

Endurskoðun framtala.

Önnur undirbúningsstörf skattanefnda á hverju skattári eru m. a. að ákveða verð á ýmsum hlunnindum, svo sem húsnæði, einkennisfatnaði og öðru, sem telst til launagreiðslu, einnig að meta til peningaverðs búsafurðir hjá þeim, sem landbúnað stunda, jarðabótadagsverk og aðra slíka tekjuliði, sbr. þó 17. gr. 1. tölulið. Enn fremur að gera tillögur til viðkomandi yfirskattanefndar um matsverð á mjólk og fæði til tekna og gjalda, sbr. 95. gr. 4. tölulið.

Um einstaka liði í skattaframtölum, ákvörðun tekna og frádráttar, eigna og skulda, vísast til þess, sem sagt er hér að framan í 11.—60. gr. Hér skal þó enn fremur drepið á nokkur atriði, sem skattanefndum ber einkum að hafa í huga við athugun framtala.

A. **Tekjur.**

Um laun og aðrar framtaldar vinnutekjur ber að athuga, að þær komi heim við það, sem vinnuveitandi hefur gefið upp, og fá fullar skýringar, ef þar er eitthvert ósamræmi á milli eða ef vinnutekjur virðast óeðlilega lágar. Ef menn hafa haft atvinnu á fleiri stöðum en einum, er nauðsynlegt að til-

Tekjur.

147 30. des.

greind séu nöfn launveitenda allra og sá tími, sem gjaldandi hefur unnið hjá þeim. Sérstakan vara þarf að hafa á því, að fram séu taldar launauppbætur og þóknanir ýmiss konar, sem oft eru ákveðnar eftir á, og aðrar aukatekjur. Sama er og um hlunnindi öll, að skattanefndir verða að fylgjast vel með, hverjir þau hafa, og meta þau til tekna. Húsaleigur og aðrar leigutekjur ber og að sundurliða eftir föngum og fá sem fyllstar upplýsingar um íbúðir þeirra, sem búa í eigin húsi. Gæta ber þess, hvort samræmi er í leigutekjum frá ári til árs og hvort þær mega teljast eðlilegar miðað við fasteignamat eða verðmæti eignarinnar og húsaleigu almennt á staðnum. Sé leiga talin töpuð, ber að nafngreina þann eða þá leigjendur, sem tapazt hefur á, og færa sönnur fyrir tapinu.

Um vaxtatekjur ber að athuga, að þær svari til eignanna (bankainnstæður, verðbréf, útistandandi skuldir o. s. frv.), og verður í því sambandi að gæta þess, hvernig slíkar eignir kunna að hafa breytzt á árinu. Verða skattanefndir að fá fullar upplýsingar um vaxtakjör. Þá verða og skattanefndir að fylgjast vel með öllum arðsúthlutunum úr félögum, sbr. 81. gr., og kaupum og sölum skuldabréfa og handhafabréfa til þess að ganga úr skugga um, hvort um affallatekjur er að ræða. Sömuleiðis um útdregin bankavaxtabréf. Sé eigi gefinn upp eigandi skulda- eða handhafabréfs, greiðir móttakandi vaxta tekjuskatt af þeim.

B. Frádráttur.

Frádráttur.

Mannahald kemur til frádráttar aðeins hjá þeim, sem atvinnu reka, nema ef ráðskonufrádráttur er samkvæmt 36. gr., eða menn hafa greitt af launum sínum fyrir aðstoð. Sama er um leigu, nema veittur sé frádráttur vegna skrifstofuhalds, sbr. 32. gr., ellegar hluta af leigu vegna íbúðar, sbr. 38. gr. Um framtaldar vaxtagreiðslur athugist fyrst og fremst, hvort þær eru í réttu hlutfalli við skuldir, hvort afföll eru innifalin og hvort nafngreindir eru skuldareigendur. Sé það eigi og ekki úr því bætt, ber að strika út vexti af þeim skuldum. Séu vextir ógreiddir, ber að gera sér grein fyrir því, hvort þeir munu greiddir verða.

Viðhald skal sundurliða og gerð grein fyrir í hverju það er fólgið, ef um verulegar upphæðir er að ræða. Fyrning fasteigna reiknuð samkvæmt fasteignamati. Greiddir skattar og slík gjöld skulu sannprófuð eftir þeim skýrslum, sem skattanefnd ber að hafa þar að lútandi, og athugað um greidd iðgjöld og félagsgjöld, að þau fari ekki yfir lögákveðið hámark.

Um ómagafrádrátt allan skal þess gætt, að fullar upplýsingar séu fyrir hendi: nafn ómaga, aldur og heimili og gengið úr skugga um, að þær upplýsingar séu í samræmi við manntal umdæmisins og að gjaldandi eigi rétt á frádrætti hans vegna.

C. Eignaframtal.

Eignir.

Um fasteignir skal þess gætt, að þær séu taldar með fasteignamati. Mannvirki í smíðum skulu þó talin fram á kostnaðarverði. Búpeningur skal metinn samkvæmt því mati, sem ríkisskattanefnd hefur sett. Hlutabréf og önnur verðbréf skulu sundurliðast í framtali með tilgreindu nafnverði þeirra. Sundurliðun ber og að fá yfir útistandandi skuldir ásamt vaxtakjörum. Skattanefnd ber að athuga rækilega allar upplýsingar um kaup og sölu fasteigna og annarra eigna á árinu, kostnaðarverð nýrra eigna o. s. frv., bera þær upplýsingar saman við framtölin og athuga um sölugróða í því sambandi.

Skattanefnd ber að sjá um, að taldir séu eigendur að öllum skuldum og gæta þess, að skuldafjárhæðir komi heim við það, sem skuldheimtumaður telur fram, svo og vaxtagreiðslur.

D. Athugun á framtölum atvinnurekenda. 147

Skattanefnd ber að rannsaka vandlega framtöl atvinnurekenda og rekstrar- og efnahagsreikninga þeirra. Enda þótt atvinnurekandi sé eigi bókhaldsskyldur, verður skattanefnd að gera kröfu til þess, að hann gefi yfirlitsreikninga um tekjur sínar og gjöld, eignir og skuldir, eins sundurliðað og nákvæmt og kostur er á. Gildir þetta um alla þá, sem einhvern atvinnurekstur stunda, sbr. 12. gr. Einkum verður að ganga ríkt eftir því, að gerð sé grein fyrir „brúttó" tekjum í hverju einstöku tilfelli og frádráttur allur sundurliðaður. 30. des. **Framtöl atvinnurekenda.**

Ef rekstur framteljandans er margþættur, þurfa að fylgja aðalrekstursreikningi sérrekstursreikningar fyrir hvern þátt rekstursins, svo sem reikningur fyrir hvert skip, ef um útgerð fleiri en eins skips er að ræða, sérreikningar fyrir bílaverkstæði, síldarsöltun o. s. frv. Það er ekki nægilegt, að aðeins komi fram á rekstrarreikningi hreinar tekjur (eða tap gjaldamegin) á hinum einstöku þáttum atvinnurekstursins. Rekstrarreikningur verzlunar þarf að sýna, auk vörusölu og vörukaupa á árinu, vörubirgðir í ársbyrjun og í árslok, eða vörureikningar, sem sýna þessi atriði, þurfa að fylgja aðalrekstursreikningi. Séu vörubirgðir ekki taldar fram á raunverulegu kostnaðarverði, þarf að sýna hvernig þær eru metnar og hve miklu afskrift þeirra nemur að hundraðstölu, svo unnt sé að gæta þess að vörubirgðir séu afskrifaðar jafnt frá ári til árs. Gæta þarf þess, að allar tekjur komi fram á rekstrarreikningi, einnig þær, sem varið er til aukningar sjóða. Vaxtatekjur þurfa að koma fram sérstaklega, og vextir til gjalda, en ekki aðeins vaxtamismunur. Þess þarf að gæta, að birgðir í árslok af kostnaðarvörum (svo sem kolum, tunnum, efnivörum til iðnaðar, sem ætlaðar eru til notkunar hjá atvinnurekanda sjálfum) séu dregnar frá gjöldum á rekstursreikningi og að þær séu taldar til eigna á kostnaðarverði. Þarf því rekstursreikningur, eða sérstakir kostnaðarvörureikningar, að sýna birgðir frá fyrra ári, keyptar kostnaðarvörur á árinu og birgðir til næsta árs, auk vörunotkunar á árinu.

Gæta þarf þess að efnahagsreikningar séu vel sundurliðaðir, þannig að unnt sé að fylgjast með hverri eign fyrir sig frá ári til árs. Þeir eiga að sýna hvernig bókfært verð er reiknað, þ. e. kostnaðarverð eigna, afskriftir fyrri ára og afskrift reikningsársins. Hjá stærri fyrirtækjum getur verið hentugra að krefjast þess, að sérstakar fyrningarskýrslur fylgi efnahagsreikningi, svo sem ef sumar fasteignir þeirra eiga að fyrnast af kostnaðarverði, en aðrar af fasteignamati, eða ef fyrirtækið á marga bíla eða vélar. Skattanefnd ber að leitast við að fá sem beztan samanburð á milli hliðstæðra atvinnurekenda eða gjaldenda í sömu starfsgreinum, t. d. um álagningu verzlunar- og framleiðslufyrirtækja, helztu kostnaðarliði og rekstrarútkomu yfirleitt.

Sérstakar gætur verður að hafa á því, einkum þegar einstakir menn eiga í hlut, að öll viðskipti þeirra við eigið fyrirtæki séu réttilega bókfærð, t. d. vöruúttekt úr verzlunar- og framleiðslufyrirtæki, og að engin einkaútgjöld hans séu færð rekstrinum til gjalda.

Hjá félögum verður sérstaklega að fylgjast með breytingum á sjóðum þeirra (varasjóðir, byggingasjóðir, fyrningarsjóðir o. s. frv.) og ráðstöfun tekna, arðsúthlutunum, vaxtagreiðslum af sameignarfé o. s. frv.

E. Hvenær sem er getur skattanefnd krafizt þess að framteljendur leggi bókhaldsgögn sín fyrir hana, einstaka nefndarmenn eða reikningsfróða menn utan nefndarinnar, enda séu þeir ekki keppinautar framteljenda. Á sama hátt getur skattanefnd krafizt að þeir, sem stunda sjálfstæða atvinnu og eru ekki bókhaldsskyldir, láti í té gögn þau, er framtal var samið eftir. **Bókhaldsskoðun.**

Til þessara rannsókna skal aðeins velja reikningsfróða og valinkunna menn, er úrskurða mættu mál þess, er þeir eiga að skoða hjá, ef þeir væru sjálfir í skatta-

147 30. des.

nefnd. Þóknun endurskoðenda greiðist samkv. reikningi, er formaður yfirskattanefndar úrskurðar og greiðir með sama hætti sem reikninga skattanefndar. — Skattanefndum ber sjálfum að skoða bækur og reikninga, nema að sérstaklega standi á (margbrotin eða vafasöm reikningsfærsla, tímaskortur skattanefndar o. s. frv.), enda skipti rannsóknin verulegu máli um skatthæð.

Þeir, sem skattanefnd felur rannsókn þessa skulu vinna nefndinni drengskaparheit um að gæta þagnar um það, sem þeir verða áskynja um varðandi hagi gjaldenda, svo og að vinna starfann með trúmennsku og samvizkusemi.

Eigna- hreyfing, lífeyrir. F. Við athugun á framtölum gjaldenda, bæði einstaklinga og atvinnufyrirtækja, er nauðsynlegt að hafa til samanburðar framtöl þeirra frá næsta ári á undan.

Auk þess, sem nefndunum er skylt að gefa gaum að hverju einstöku atriði framtals, ber þeim að huga sérstaklega að, hvort samræmi er á milli efnahags gjaldþegns í ársbyrjun og í árslok samkvæmt framtölum miðað við framtaldar hreinar tekjur eða tap og sennilega eigin eyðslu. Er sá samanburður oft bezti leiðarvísir skattanefnda um það, hvort tekjur eru rétt fram taldar. Það er því fyrsta skilyrði fyrir framkvæmd skattalaganna, að eignir og skuldir séu rétt fram taldar hjá öllum gjaldendum, hvort sem þeir ná skatti eða ekki. Efnahagsbreytingar manna eru síðan notaðar sem bendingar um það, hvort tekjur eru rétt fram taldar.

Komi það í ljós t. d., að gjaldþegn eykur hreinar eignir sínar um hærri fjárhæð en sem svarar hreinum tekjum að frádreginni sennilegri eigin eyðslu, þá verður af því dregin sú ályktun, að hann hafi haft meiri tekjur en fram eru taldar.

Þegar reiknaðar eru út hreinar tekjur í þessu sambandi, ber að miða við hreinar peningatekjur. Þá ber að athuga, að húsaleiga í eigin húsi er ekki peningatekjur og fyrning af fasteignum ekki peningaútgjöld, og eins getur verið um fleiri tekju- og gjaldaliði. Við samanburð þennan ber að sjálfsögðu að fara eftir hreinum breytingum á efnahag manna og verður því að taka tillit til þess, ef eignir hafa aukizt eða lækkað af ástæðum sem eru tekjum gjaldanda óviðkomandi. Má þar nefna:

1. Breytingar á mati eigna, t. d. fasteignamati, matsverði verðbréfa eða útistandandi skulda, sem ekki snerta rekstur, mat búpenings, mat innanstokksmuna o. fl.
2. Eignir hafa aukizt eða skuldir lækkað vegna atvika, sem eigi koma tekjum við, t. d. sala fasteignar, sem hefur verið í eigu gjaldþegns meira en 5 ár eða sala lausafjár, t. d. hlutabréf, kaup og sala innanstokksmuna (t. d. keyptir og metnir minna) skuldir verið eftirgefnar, arftaka eða fyrir framgreiðsla upp í arf, séreign konu fengin við giftingu, afföll tekin eða gefin, skipt á 5 ár, áfallnar ábyrgðir, seldur „goodwill“ o. s. frv., auk þess sem verið getur að eignir eða skuldir hafi ekki verið rétt tilfærðar.

   Ef áætla þarf eigin notkun, ber að taka tillit til fjölskyldustærðar, greiddrar húsaleigu, veikindakostnaðar, ómagafjölda nokkur undanfarin ár og annarra ástæðna, sem fyrir hendi eru, og skattanefnd eru kunnar. Hjá einstaklingum t. d. hvort þeir hafa sameiginlegt húshald við fjölskyldu sína.

   Í þessu sambandi er nauðsynlegt að fá sem fyllstar upplýsingar um kaupverð eða kostnaðarverð eigna, einkum fasteigna. Hafi t. d. bílstjóri keypt og selt bíl á árinu, verður að vita um kaup- og söluverð. Þegar hús er keypt eða selt, ber að athuga, hvort það er greitt að einhverju leyti með verðbréfum, sem hafa getað verið keypt með afföllum. Ef gjaldandi hefur byggt hús á árinu, ber að fá uppgefið kostnaðarverð þess sundurliðað, þar sem talin afföll á lánum. Kostnaðarverð er venjulega svipað og brunabótamatsverð. Sé hús byggt á tveimur árum eða fleirum, verður að athuga árin sameigin-

lega. Sé kostnaðarverð eigi gefið upp eða verði eigi um það vitað, verður að áætla það. 147 30. des.

Í sambandi við eignabreytingar þeirra, sem landbúnað stunda, ber að athuga, að hjá þeim er fæðiskostnaður fólks reiknaður út eftir föstum reglum, og ekki hægt að reikna hann út raunverulega, og getur það haft áhrif á eignabreytingar þeirra. Sama er um aðra atvinnurekendur, sem hafa starfsfólk í fæði á heimili sínu.

Hjá þeim, sem bókhaldsskyldir eru, á eignahreyfingin að vera sýnd nákvæmlega í höfuðstólsreikningum þeirra, og ber að sjá um, að það sé gert.

Það skal tekið fram, að þótt fyrirtæki séu rekin með tapi, er eigi að síður nauðsynlegt að rannsaka framtöl þeirra og eignabreytingar, enda getur farið svo, að tapið verði síðar dregið frá tekjum, sbr. 30. gr.

Ef tekjur standast eigi miðað við eignaaukningu, ber að leita skýringa á því, og fáist þær ekki fullnægjandi verður að áætla tekjur, sbr. 89. gr.

88. gr.

Skattanefnd leiðréttir framtöl og fullgerir þau í samræmi við gildandi lög og fyrirmæli og eftir þeim heimildum og upplýsingum, sem henni berast. **Breytingar án tilkynningar eða fyrirspurnar.**

Eftirfarandi atriðum er skattanefnd heimilt að breyta, án þess að tilkynna gjaldendum sérstaklega.

1. Ef framteljandi hefur talið sér til tekna tekjuliði, sem tvímælalaust heyra eigi undir tekjur til skatts, eða fært til frádráttar greiðslu eða gjaldaliði, sem eigi snerta skatttekjur hans, er skattanefnd heimilt að fella niður þá liði úr framtalinu. Af slíkum tekjuliðum má nefna:

   Vinning í skattfrjálsu happdrætti, seldar eignir eða muni, sem eigi teljast til ágóða af seldum eignum, tekjur barna, sem eru sjálfstæðir framteljendur, greiðslur vegna arfs, o. s. frv. Af gjaldaliðum má nefna: Kaup og fæði vinnukonu, eigin húsaleigu, greiðslu fyrir fæði og slík persónuleg útgjöld, afborganir skulda o. s. frv., sbr. þó 36., 38. og 39. gr. A.
2. Ef framteljandi hefur talið sér til eignar eign, sem honum er óviðkomandi, t. d. séreign barna eða eign, sem eigi er skattskyld, svo sem bókasafn. Enn fremur ef taldar eru til skuldar fjárhæðir, sem eigi má draga frá, t. d. skuld við eiginkonu, áfallnar ábyrgðir, veðleyfi o. þ. h.
3. Ef gjaldandi hefur sleppt að færa einhvern lið í framtali sínu, þannig að það stafi auðsjáanlega annaðhvort af óaðgæzlu eða gleymsku, ellegar hann ætlast til, að sá liður sé færður af skattanefnd (skattstofu), eftir þeim gögnum, sem henni berast, enda leiki eigi vafi á um þau atriði.

   Má þar nefna:

   a. Í tekjum: Uppgefin laun og hlunnindi fastra starfsmanna (t. d. vísað í uppgjöf atvinnurekenda), eigin húsaleigu, þegar framteljandi notar allt hús sitt sjálfur, greiddan arð frá hlutafélagi o. þ. h.
   b. Í gjöldum: Frádráttur vegna heimilisaðstoðar, húsaleigufrádráttur, fyrning fasteignar, tryggingariðgjald o. þ. h.
   c. Eignir: Fasteignamat fasteignar, hlutabréfaeign (skv. hlutafjáruppgjöf), innanstokksmunir o. þ. h.
   d. Önnur atriði: Þar má nefna, ef gjaldandi t. d. getur eigi um konu sína og ómagafjölda eða þ. h.
4. Ef þeir liðir framtals, sem um ræðir í 3. tölul. a—d., hafa verið tilfærðir á framtalinu, en eru í ósamræmi við gildandi ákvæði eða við þær heimildir, sem skattstofan hefur í höndum, t. d. fyrning af steinhúsi sett 2% í staðinn fyrir 3%, greiddur skattur tilfærður t. d. kr. 500.00 í staðinn fyrir kr. 400.00

147 30. des.

o. s. frv., má lagfæra það án tilkynningar. Hér fellur einnig undir, ef frádráttur fyrir heimilisaðstoð, iðgjöld og félagsgjöld fer yfir löglegt hámark.

Ef verulegur munur er frá því, sem fram er talið og upp er gefið, ber skattanefnd að fullvissa sig um hið rétta eða tilkynna gjaldanda. Og ef nokkur vafi getur leikið á um framangreind atriði, ber að leita upplýsinga um það hjá aðilum.

Nú reynast þær heimildir, er skattanefnd (skattstjóri) hefur farið eftir við leiðréttingu framtals rangar, og skal hún þá leiðrétta það af sjálfsdáðum eða við kæru, þótt hún komi eigi fram fyrr en kærufrestur er liðinn.

5. Mat á hlunnindum, svo sem fæðisdögum, fatnaði, húsnæði o. þ. h. Enn fremur mat búpenings, og opinberra verðbréfa, enda sé það metið samkv. settum reglum.
6. Ef skattanefnd, yfirskattanefnd eða ríkisskattanefnd hafa fellt fullnaðarúrskurð um eitthvert atriði í sambandi við tekjur eða eign gjaldanda, er skattanefnd eigi skylt að tilkynna á næsta ári, ef hún fylgir þeim úrskurði t. d. um mat á eigin húsaleigu, leyfðan frádrátt fyrir húsaleigu heima, frádrátt fyrir þingmennsku, mat hlunninda og hlutabréfa, enda ástæður óbreyttar.
7. Ef framtöl eru of seint fram komin eða eftir þann frest, sem leyfður hefur verið, er ekki skylt að tilkynna þær breytingar, sem á framtali eru gerðar.
8. Ef gjaldanda hefur verið send viðtalsboðun eða fyrirspurn um eitthvert atriði viðvíkjandi framtali, og hann mætir eigi til andsvara né sendir fullnægjandi skýringar, sbr. 89. gr.
9. Ef framtalið er aðeins til málamyndar eða í rauninni sama sem ekkert framtal, sbr. 90. gr.
10. Ef nefnd er eigi kunnugt um dvalarstað gjaldanda, eða hann er erlendis og hefur eigi umboðsmann hér.

Tilkynningar má gefa í viðtali, bréflega eða símleiðis. Nægilegt er að tilkynna þeim, sem í umboði framteljanda, mæta fyrir skattanefnd til viðtals eða endurskoðanda, sem framtal hefur gert.

Enda þótt skattanefnd séu gefnar nokkuð rúmar hendur um breytingar framtala, er henni þó skylt að gæta þess að brjóta eigi rétt á skattþegnum, og gera þeim aðvart um leiðréttingar, ef hún er eigi viss í sinni sök, og að sjálfsögðu er gjaldendum heimilt að athuga framtöl sín, hvenær sem er.

89. gr.

Tilkynningarskylda.

Skattanefnd er skylt að boða gjaldendur til fundar við sig eða senda þeim skriflegar fyrirspurnir, og krefjast fullra skýringa:

1. Ef framtal er ófullnægjandi, t. d. ef rekstrarreikning vantar frá þeim, sem þá eru skyldir að gefa, eða aðrar lögboðnar fylgiskýrslur með framtali, ef upplýsingar er þörf viðvíkjandi einstökum liðum í framtali eða vafi þykir leika á um einhver atriði, sem snerta ákvörðun skattskyldra eigna og tekna.
2. Ef framtal er tortryggilegt, t. d. óeðlileg rekstrarútkoma fyrirtækis, tekjur standast eigi, miðað við eignaraukningu, eða eignarrýrnun er óeðlileg o. s. frv., (enda þótt einstakir liðir framtalsins séu eða virðist vera í lagi), eða nefndin telur þörf nánari skýringar á einhverju, sem snertir hag gjaldanda.
3. Ef framtal er rangt í einhverjum atriðum, svo að um tilraun virðist vera að ræða til þess að draga undan tekjuskatti eða eignarskatti. Viðtalsáskorun og fyrirspurnir skulu skriflega gerðar og með þeim fyrirvara, sem skattanefnd telur nauðsynlegan á hverjum stað, þó eigi lengra en svo, að skattskrá verði lokið á lögmætum tíma. Getur aðili látið hvern sem er mæta fyrir sína hönd, er hann gefur umboð til þess.

Skattþegnum er skylt að svara fyrirspurnum skattanefndar eins rækilega

og þeim er unnt, og láta henni í té allar upplýsingar og skýringar, sem um er beðið og þeim er unnt að gefa. 147 30. des.

90. gr.

Ófullnægjandi eða röng framtöl, breytingar eftir á.

Nú fullnægir gjaldandi ekki skyldum sínum samkv. 82. gr. og 85. gr., eða bætir eigi úr göllum á framtali þrátt fyrir áskorun skattanefndar, sbr. 89. gr. og skal þá ákvarða tekjur hans og eignir samkv. því, sem segir í 109. gr.

Nú skýrir maður af ásetningi eða stórkostlegu gáleysi rangt frá einhverju er máli skiptir um tekjuskatt hans eða eignarskatt og skal þá beita ákvæðum 110. gr. Komi í ljós eftir á að tekjur eða eign hefur verið of lágt áætluð, er heimilt að reikna skatt gjaldanda að nýju, þó ekki lengur en 5 ár aftur í tímann.

Nú kemur það í ljós, að skattþegn vantar á skrá og skal þá gera honum skatt eftir á, þó aldrei lengra aftur í tímann en 3 ár, enda sé skattálagningin tilkynnt honum tafarlaust og honum veitt færi á að bera sig upp undan henni með sama hætti og öðrum gjaldendum, eftir því sem við á.

X. KAFLI

Um skattskrár, kærur, fresti, úrskurði, störf yfirskattanefnda og ríkisskattanefndar, eftirlit o. fl.

91. gr.

Hvað greina skuli í skattskrá.

Skattanefnd skal gera skrá um alla þá í umdæmi hennar, sem svara eiga tekjuskatti eða eignarskatti eða hvoru tveggja. Kallist hún skattskrá, og lætur fjármálaráðuneytið gera sérstök eyðublöð fyrir hana.

Skattskrá skal greina:

1. Nafn, stöðu og heimilisfang gjaldanda.
2. Heildartekjur samkv. 11.—20. gr., almennan frádrátt samkv. 21.—40. gr.
3. Hreinar tekjur.
4. Frádrátt samkv. 41.—48. gr.
5. Skattgjaldstekjur.
6. Skattgjaldseign.
7. Tekjuskatta.
8. Eignarskatt.
9. Skatta samtals.

Á skattskrá þeirri, sem lögð er fram í Reykjavík, er þó nægilegt að tilgreina þau atriði, sem talin eru í 1., 7., 8. og 9. töluliðum.

Enn fremur gerir skattanefnd skrá yfir tekjur og eignir þeirra framteljenda, er eigi ná tekju- og eignarskatti, og heitir það skrá um skattlausa.

92. gr.

Framlagning skattskrár.

Skattanefnd skal hafa lokið ákvörðun tekna og eigna og gengið að fullu frá skattskrá fyrir lok marzmánaðar ár hvert, og skráin lögð fram eigi síðar en 1. dag aprílmánaðar. Í Reykjavík þarf skattskrá þó eigi að vera lögð fram fyrr en 25. dag maímánaðar. Skrána skal leggja fram: Í hreppum á þingstaðnum eða öðrum hentugum stað, í kaupstöðum í bæjarþingstofu, skattstofu eða skrifstofu lögreglustjóra, og í Reykjavík í bæjarþingstofu eða skattstofu. Ber skattanefnd þegar að auglýsa framlagningu skattskrár, á götum, bæjarþingstofu og skrifstofu bæjarfógeta í kaupstöðum og í hreppum með auglýsingu festri á þinghúsið. Enn fremur með götuauglýsingum í kauptúnum og birtingu á samkomum í sveitum eftir hentugleikum. Skráin skal liggja frammi til sýnis í tvær vikur.

Auglýsing.

147
30. des.

93. gr.

Upplýsingar um álagningu.

Sérhver gjaldandi getur snúið sér til skattanefndar eða skattstjóra og fengið vitneskju um, eftir hverju hefur verið farið við ákvörðun tekna hans og eigna. Ef eignir og tekjur hafa verið settar samkvæmt framtali skattþegns að öllu, þá er engra upplýsinga þörf í þessu skyni. Annars kostar verður formaður skattanefndar að skýra aðila stuttlega frá þessu, og er eigi skylt að gera það skriflega.

94. gr.

Kærur til skattanefnda og skattstjóra.

Rétt er skattgreiðanda að kæra til skattanefndar, ef hann er óánægður með gerðir hennar. Kæra skal vera skrifleg og komin í hendur formanni nefndarinnar, eða á þann stað, sem hún tiltekur, í síðasta lagi 15. apríl, kl.12 á miðnætti. Í Reykjavík skulu kærur vera komnar í bréfakassa skattstofunnar innan 14 daga, frá því að skráin er lögð fram, það er í síðasta lagi kl. 12 á miðnætti að kvöldi þess dags, er skráin liggur síðast frammi. Ella verður kæra eigi tekin til greina af skattanefnd. Rita skal á kærur, hvenær þær eru mótteknar.

Heimilt er þó skattanefnd að taka til greina munnlegar kærur, ef um augljósar reikningsskekkjur eða þess konar er að ræða.

Kæra má gjaldandi:

Um heimild gjaldenda að kæra.

1. Ákvörðun um tekjur hans sjálfs eða eignir, þar á meðal um frádrátt allan og um viðurlög eftir 89. og 90. gr., að honum séu ranglega taldar tekjur eða eignir, um útreikning skatts, t. d. eftir ákvæðunum um félög, um heimilisfestu og skattskyldu, svo og um sérhvert atriði á skattskránni, sem varðað getur hagsmuni hans.
2. Að skattskyldum manni sé sleppt af skattskrá eða eignir annars manns eða tekjur, annaðhvort eða hvort tveggja, sé of lágt talið, og skattur ákveðinn of lágt af þeim sökum eða öðrum.

Enginn getur kært, nema hann sé gjaldandi (þ. e. á skattskrá), en það nægir, að hann sé annaðhvort greiðandi tekjuskatts eða eignarskatts.

Kærandi skal, í sem stytztu máli, gera grein fyrir, hvað hann telur rangt í skattskrá, og hvers vegna hann gerir það.

Úrskurðir.

Jafnskjótt sem kærufrestur er liðinn, kveður formaður nefndarmenn á fund til að úrskurða kærur, og enn fremur kærendur eða þá, sem kært er yfir, ef ástæða þykir til eða frekari skýringa þarf við, enda séu þeir búsettir í skattumdæminu eða hafi þar umboðsmenn, sem nefndinni er kunnugt um. Skattanefnd á að hafa úrskurðað allar kærur í síðasta lagi 30. dag aprílmánaðar, í Reykjavík 15. dag júnímánaðar, og skal aðilum þegar skýrt skriflega frá úrslitum.

Leiðrétting skattskrár.

Skattanefnd skal síðan leiðrétta skattskrána samkvæmt þeim úrskurðum, sem hún hefur fellt. Skal tilfæra breytingarnar við nöfn þeirra í skránni, sem skattur hefur breytzt hjá, og auk þess skal setja alla, sem skatti hefur verið breytt hjá eða bætzt við, á aukaskrá. Skattanefnd skal síðan tafarlaust senda yfirskattanefnd skattskrána, ásamt framtalsskýrslum, aukaskattskrá, skrá um skattlausa, gerðabók og öðrum gögnum.

95. gr.

Störf yfirskattanefnda. Skattkærur.

Störf yfirskattanefnda eru þessi:

1. Að úrskurða skattkærur. Þeir, sem kært hafa fyrir skattanefnd, og þeir, sem kært er yfir (sbr. 94. gr.), geta skotið málinu til yfirskattanefndar, ef þeir una ekki við úrskurð skattanefndar. Kæra skal vera bréfleg og færð rök fyrir henni, en eigi þarf kærandi að láta fylgja kæru gögn þau, sem skattanefnd hefur haft, því að hún skal afhenda þau yfirskattanefnd. Kærur verða að vera komnar í hendur formanni yfirskattanefndar utan Reykjavíkur fyrir kl. 12 á miðnætti 14. dag maímánaðar, en í Reykjavík 29. dag júnímánaðar. Ella verða þær ekki

teknar til greina, nema þess sé þörf samkvæmt 2. tölul. að neðan, þó er yfirskattanefnd heimilt að taka til greina kærur, er síðar koma fram: 147 30. des.

a. ef kærandi gerir sennilegt, að hann hafi eigi haft tök á að kæra, áður en kærufrestur var úti, vegna fjarveru eða annarra forfalla;
b. ef um er að ræða leiðréttingar á augljósum reikningsskekkjum við ákvörðun skatts.

Nefndin skal þó leita álits skattanefndar eða skattstjóra um kærur þessar.

Úrskurðum yfirskattanefndar á kærum skal lokið utan Reykjavíkur fyrir lok maímánaðar og í Reykjavík fyrir 15. júlí.

2. Að úrskurða, hvort og að hve miklu leyti skuli taka til greina umsóknir um Ívilnun sbr. 50. gr. ívilnun í skattgreiðslu vegna ástæðna þeirra, er um ræðir í 50. gr.
3. Að úrskurða kærur yfir úrskurðun niðurjöfnunarnefnda á útsvörum, samkvæmt fyrirmælum laga um útsvör. Útsvarskærur.
4. Að ákveða verð á fæði, mjólk o. fl. til skatts fyrir hver áramót, eftir tillögum skattanefnda. Mat.
5. Að hafa eftirlit og umsjón með störfum skattanefnda, skulu þær endurskoða allar skattskrár í umdæmi sínu, rannsaka framtalsskýrslur og ganga ríkt eftir því, að skattanefndir gegni skyldum sínum og framkvæmi rétt ákvæði skattalaga og reglugerðar þessarar. Eftirlit.

Sérstaklega skal það brýnt fyrir yfirskattanefndum að gæta samræmis milli framtals manna og ákvörðunar eigna, tekna og frádráttar innan skatthéraðsins.

Ef yfirskattanefnd virðist framtalsskýrslur vera ófullnægjandi eða eitthvað óljóst eða rangt í skattskrám, að einhver sé vantalinn eða tvítalinn á skrá o. s. frv., þá getur hún krafizt nánari skýringar. Er skattanefndum skylt að veita henni alla þá aðstoð og þær upplýsingar, sem þær geta. Enn fremur hefur yfirskattanefnd sama vald sem skattanefndir til að krefjast skýrslna af einstaklingum, félögum og stofnunum. Yfirskattanefnd lagfærir og leiðréttir skattskrárnar eins og henni þykir rétt vera. Jafnan skal hún þó gefa þeim, sem breyting varðar, kost á að láta í té umsögn sína um atriðið. Breytingar á skattskrám.

96. gr.

Yfirskattanefnd tilkynnir gjaldendum bréflega, strax og hún hefur lokið störfum: Tilkynningarskylda.

a. Úrskurði á kærum, sbr. 95. gr., tölul. 1.
b. Ívilnun í skatti samkv. 50. gr.
c. Aðrar breytingar, sem hún kann að gera á skattgreiðslum eða skattskrá, sbr. 95. gr., tölul. 5.

Einnig skal hún tilkynna hlutaðeigandi skattanefnd allar ofantaldar breytingar.

Yfirskattanefndir skulu hafa lokið störfum sínum fyrir 15. júlí í Reykjavík og annars staðar á landinu fyrir lok maímánaðar, þó getur fjármálaráðherra veitt yfirskattanefndum frest til að ljúka störfum, ef um er að ræða stórfelldar breytingar á skattskrá.

Yfirskattanefnd sendir innheimtumanni skattsins skattskrá, ásamt aukaskrám til innheimtu. Þá endursendir hún skattanefndum gerðabækur þeirra, ásamt athugasemdum. Enn fremur sendir hún ríkisskattanefnd afrit af skattskrá, aukaskrá skattanefnda, aukaskrá niðurjöfnunarnefnda og skrá um skattlausa, ásamt framtalsskýrslum og öðrum meðfylgjandi gögnum.

97. gr.

Starfssvið ríkisskattanefndar er:

A. Að úrskurða skattkærur. Úrskurðum yfirskattanefnda á kærum má áfrýja til ríkisskattanefndar. Störf ríkisskattanefndar.

Kæra skal vera skrifleg og komin til nefndarinnar fyrir júlílok. Berist kæra eigi til nefndarinnar fyrir lögmætan tíma eða hafi eigi verið kært til Úrskurðir á skattkærum.

147 30. des.

skattanefndar og yfirskattanefndar, verður kæru eigi sinnt. Ríkisskattanefnd skal hafa lokið við að úrskurða kærur úr Reykjavík fyrir lok septembermánaðar og kærur annars staðar að fyrir lok nóvembermánaðar.

Eftirlit.

B. Að hafa eftirlit með störfum skattanefnda og yfirskattanefnda og fylgjast með því, hvort þær gegna skyldum sínum og framfylgja settum reglum. Enn fremur skal nefndin leiðbeina skattanefndum og yfirskattanefndum um starf þeirra og yfirleitt allt, er að skattframtali og skattákvörðun lýtur.

Nefndin fær send skattframtöl úr öllum skattumdæmum samkvæmt 96. gr., ásamt skattskrám og öðrum gögnum. Skal nefndin eða starfsmenn hennar endurskoða skattskrár og rannsaka framtalsskýrslur. Ríkisskattanefnd skal og vinna að því að samræma skattframtöl og skattákvörðun í hinum einstöku umdæmum. Getur hún af eigin hvötum rannsakað og úrskurðað um hvert það atriði, er varðar framkvæmd skattalaganna og reglugerðar þessarar og breytt af sjálfsdáðum ályktun skattanefnda og yfirskattanefnda, þótt eigi hafi verið kært yfir. Jafnan skal hún þó gera aðilum aðvart, áður en hún breytir skattgjaldi þeirra, hafi þeir eigi kært.

Skattanefndum, skattstjórum og yfirskattanefndum er skylt að veita ríkisskattanefnd allar þær upplýsingar, sem hún beiðist. Sama er um einstaka gjaldendur, lánsstofnanir og aðra þá, er um ræðir í 81. gr. Hins vegar geta skattanefndir allar snúið sér til ríkisskattanefndar með fyrirspurnir um hvers konar vafaatriði.

Einnig skulu nefndarmenn, eða aðrir sérfróðir menn í umboði þeirra, ferðast á milli skattanefnda og yfirskattanefnda, þegar við verður komið, leiðbeina þeim og starfa í samráði við þær. Skattstjórar skulu og annast þetta eftirlit og leiðbeiningastarfsemi í umboði fjármálaráðuneytis og ríkisskattanefndar, eftir því sem nánar verður ákveðið.

Mat.

C. Ríkisskattanefnd skal á 5 ára fresti meta búpening til eigna sbr. 57. gr. C.

Útsvarskærur.

D. Enn fremur skal ríkisskattanefnd úrskurða kærur yfir úrskurðum yfirskattanefnda um útsvör samkv. fyrirmælum útsvarslaga.

98. gr.

Tilkynningar.

Ríkisskattanefnd sendir hlutaðeigandi innheimtumanni skrá yfir þær breytingar, sem hún gerir á skattgreiðslum, og skal innheimtumaður tafarlaust tilkynna þær gjaldendum. Enn fremur skal hún tjá skattanefndum og yfirskattanefndum bréflega allt það, sem leiðrétt kann að hafa verið og henni þykir ábótavant við störf þeirra. Að loknu starfi sendir nefndin framtöl fyrir síðasta skattár til yfirskattanefndar. En öll eldri framtöl geymir hún áfram í sínum vörzlum.

Úrskurður ríkisskattanefndar er fullnaðarúrskurður. Þó úrskurðar fjármálaráðherra, hvar menn skuli settir í skatt (sbr. 83. gr.) og um skyldu til að gefa skýrslur og upplýsingar (sbr. 81. gr.).

Áfrýjun.

Enn fremur má áfrýja til dómstóla ágreiningi um öll atriði, sem varða skattskyldu, og einnig getur fjármálaráðherra leitað álits dómstóla um önnur ágreiningsatriði.

99. gr.

Eftirlit fjármálaráðuneytis.

Fjármálaráðuneytið hefur eða lætur hafa eftirlit með því, að skattanefndir, skattstjórar, yfirskattanefndir og ríkisskattanefnd ræki skyldur sínar og fylgi réttum reglum í starfi sínu. Í því skyni hefur ráðuneytið rétt til að fá sendar framtalsskýrslur, og eru ofangreindir aðilar skyldir til að gefa því allar upplýsingar og skýringar, sem það beiðist og þeim er unnt að gefa.

Kæruheimild.

Einnig er fjármálaráðuneytinu heimilt að kæra úrskurði skattanefnda með sama hætti og skattþegni sjálfum. Þó er ráðuneytið eigi bundið við kærufresti. Ákvæði þessarar greinar gilda um alla ríkisskatta, er skattanefndir fjalla um.

Heimilt er fjármálaráðherra að breyta tímaákvörðunum og frestum þeim, er um getur í þessum kafla. 147 30. des. Frestir.

100. gr.

Formaður skattanefndar (skattstjóri) skal árlega láta niðurjöfnunarnefnd í té endurrit af skattskrám umdæmisins, til afnota við niðurjöfnun útsvara. Í sveitum skal það gert ókeypis, en í kaupstöðum gegn endurgjaldi eftir því, sem um semur. Aðstoð skattanefnda við niðurjöfnunarnefndir.

Í Reykjavík fer um endurgjald til skattstofunnar fyrir kostnað vegna álagningar útsvara eftir samningi milli fjármálaráðherra og Reykjavíkurbæjar.

Árlega skulu formenn skattanefnda gefa Hagstofu Íslands skýrslu um skattálagninguna í því formi, sem hún fyrirskipar. Skýrsla þessi skal vera komin til Hagstofunnar eigi síðar en 1. október næst á eftir ákvörðun skattsins. Skýrslugjafir.

Formenn skattanefnda og skattstjórar skulu, hver í sínu umdæmi, gefa Hagstofunni skýrslu í því formi, sem hún ákveður, um búnaðarástandið ár hvert, þar á meðal um heyfeng o. fl., samkvæmt framtali búenda, sem nákvæmlega sé tilgreint, einnig að því er þetta varðar, í landbúnaðarskýrslu þeirra til skattálagningar, enda fellur þá niður skylda til skýrslugerðar um þetta efni, sem 3. gr. laga nr. 29 8. nóv. 1895 gerir ráð fyrir.

Ef útfyllingu á landbúnaðarskýrslu er ábótavant, skal úr því bætt með áætlun skattanefndar.

XI. KAFLI

Um ábyrgð og innheimtu.

101. gr.

Það er aðalreglan, að hver ábyrgist og greiði einungis skatt af tekjum sínum og eignum. Undantekningar eru þessar:

1. Maður greiðir tekjuskatt og eignaskatt af tekjum og eignum konu sinnar, ef þau eru samvistum, sjá 4. gr., en bæði hjónin ábyrgjast greiðslu með öllum tekjum sínum og eignum. Þetta gildir jafnt hvort sem þau eiga séreign eða hafa sératvinnu. Rétt er því hjóna, er skattgreiðslu annast eða erfingjum þess, að krefjast engurgjalds af hinu eða erfingjum þess á þeim hluta skattsins, er að réttum tölum kemur á séreign eða sératvinnu þess hjóna er eigi innti af hendi skattgreiðslu. Ábyrgð á skattgreiðslu: Hjóna.
2. Þeir, sem hafa á hendi fjárforræði ómyndugra, greiða skatt þeirra og bera ábyrgð á skattgreiðslu þeirra (faðir eða foreldrar fyrir börn, stjúpbörn og fósturbörn, skiptaráðendur fyrir dánar- og þrotabú o. s. frv.). Ómyndugra.
3. Aðalumboðsmenn erlendra félaga eða stofnana, sem hér eiga að greiða tekjuskatt eða eignar, bera ábyrgð á greiðslu skattsins fyrir þessa gjaldendur. Erlendis búsettra aðila.
4. Stjórnendur hlutafélaga, sem greiða erlendis heimilisföstum aðilum arð af hlutafé í félögum eða fyrirtækjum hér á landi, skulu við greiðslu halda eftir sem svarar skatti af arðinum og tilsvarandi hlutafjáreign eða stofnfé (lágmark 5% af tekjum og 4% af eign, sbr. VII. kafla). Ef hlutaðeigandi aðilar vanrækja þetta, og greiða eigi skattinn, bera þeir sjálfir ábyrgð á greiðslu hans.
5. Við greiðslu út úr landinu á launum, biðlaunum eða styrk úr ríkissjóði eða frá opinberri stofnun innlendri, skal halda tekjuskattinum eftir, þ. e. greiða fjárhæðirnar að frádregnum skatti.
6. Óheimilt er að slíta félagi og úthluta eignum þess fyrr en opinberir skattar af tekjum þess og eignum hafa að fullu verið greiddir fyrir allan starfstíma félagsins. Við félagsslit.
7. Um ábyrgð kaupgreiðanda á sköttum starfsmanna fer skv. 104. gr. Útlendinga, sem hér dvelja.
8. Sá sem hefur í þjónustu sinni erlenda menn, sem hér dvelja um stundarsakir

147 30. des.

eða samkvæmt atvinnuleyfi um tiltekinn tíma, ber fulla ábyrgð á greiðslu skatta þessara manna, svo sem um hans eigin skatt væri að ræða. Nú eru kaupgreiðendur aðila fleiri en einn á hinu sama ári og bera þeir þá hlutfallslega ábyrgð, miðað við þá fjárhæð, sem þeir hafa greitt honum í kaup.

Til tryggingar ábyrgð þeirri er að framan getur, skal kaupgreiðanda heimilt að halda eftir af kaupi útsvars- eða skattgreiðanda, allt að 20% af launum. Ef kaup aðila er hærra en sem svarar 3000.00 kr. grunnkaups á mánuði, skal kaupgreiðanda þó heimilt að halda eftir allt að 35% af kaupinu.

9. Nú er far látið í té án þess að gætt sé fyrirmæla í 106. og 107. gr. og ábyrgist þá útgerð hlutaðeigandi skips eða flugvélar ógreidd gjöld farþega sem eigin skuld. Hver sá aðili, er með ólöglegu atferli kann að vera valdur eða meðsekur að því, að einhver komist úr landi án þess að greiða gjaldkræfa skatta, ber einnig sams konar ábyrgð á hinum vangoldnu ríkis- eða sveitarsköttum.

102. gr.

Innheimtumenn. Lögreglustjórar (í Reykjavík tollstjóri) skulu innheimta tekju- og eignarskatt á manntalsþingum ár hvert.

Fyrir fram inheimta. Í þeim umdæmum, þar sem henta þykir að dómi ráðherra, skal innheimta fyrir manntalsþing með gjalddaga, sem ráðherra ákveður, upp í skatta yfirstandandi árs hjá hverjum gjaldanda fjárhæð, er nemi helmingi þeirra þinggjalda, sem honum bar að greiða næstliðið ár.

Dráttarvextir. Sé skattur eigi greiddur innan mánaðar frá gjalddaga, skal greiða dráttarvexti ½% fyrir hvern mánuð eða brot úr mánuði, sem greiðslan dregst. Nú er skattur eigi greiddur fyrir næstu áramót eftir að hann var á lagður, og skal þá greiða 1% dráttarvexti fyrir hvern mánuð eða brot úr mánuði, sem greiðsla dregst frá þeim áramótum. Taka má skattinn lögtaki ásamt dráttarvöxtum.

Kæra frestar ekki innheimtu. Það frestar eigi greiðsluskyldu eða innheimtu skatts, þótt skattákvörðun sé kærð, en ef skatti er breytt svo seint að tilkynning um það hefur eigi náð innheimtumanni fyrir gjalddaga skattsins, skal hann innheimta eða endurgreiða þann mismun, sem um er að ræða. Dráttarvexti má þá einnig endurgreiða.

103. gr.

Ábyrgð kaupgreiðenda og skyldur. Kaupgreiðendur bera ábyrgð á greiðslu þinggjalda þeirra manna, sem þeir greiða kaup á þann hátt, sem hér segir:

1. Allir kaupgreiðendur skulu, þegar innheimtumaður þinggjalda krefst þess, skyldir til að láta honum í té skýrslu, munnlega eða skriflega, eftir því sem innheimtumaður óskar um nöfn launþega, sem taka kaup hjá þeim, stöðu þeirra, fæðingardag, fæðingarár, heimilisfang, launakjör, upphæð kaups, hvernig það er greitt, gjalddaga og önnur atriði, sem nauðsynlegt er að upplýst séu, er gera skal kröfu um greiðslu gjalda af kaupi.

   Krefjast má innheimtumaður framangreindra skýrslna með munnlegri kröfu eða skriflegri, svo og með almennri auglýsingu, og skulu skýrslurnar látnar í té innan þess tíma, er innheimtumaður ákveður.

   Allir þeir, sem hafa með höndum atvinnurekstur með aðkeyptu vinnuafli verkafólks, skulu, ef þess er krafizt af innheimtumanni, skyldir til að senda honum kaupskrár sínar eða afrit af þeim það snemma, að unnt sé að gera kröfu um greiðslu á þinggjöldum þeirra, er við kaupi eiga að taka, áður en til útborgunar kemur.

2. Nú hefur launþegi ekki greitt þinggjöld sín að fullu á réttum gjalddaga og skal kaupgreiðanda hans þá skylt, skv. kröfu innheimtumanns, að halda eftir af kaupi

launþega nægilegri fjárhæð til greiðslu gjaldanna ásamt dráttarvöxtum og kostnaði. 147 30. des.

Orðið kaup í reglugerð þessari, tekur til hvers konar kaups, launa, aflahlutar eða annarrar þóknunar, þ. á m. eftirlauna og styrktarfjár, og það jafnt, hvort greiðslan er samkv. vinnusamningi, verksamningi (akkorði), eða öðrum samningum eða ákvörðunum.

Kaupgreiðandi telst sérhver sá, er innir framangreindar greiðslur af hendi, hvort sem er fyrir sjálfan sig eða aðra, þ. á m. kaupgreiðslustöðvar, en launþegi sá, sem rétt á til þeirra greiðslna.

3. Til lúkningar greiðslum þeim, sem um ræðir í 2. tölul. skal þó ekki haldið eftir meira en ⅕ af því kaupi, sem til útborgunar á að koma, ef í hlut á launþegi, sem á fyrir heimili að sjá, en ella ⅓. Nú er kaup greitt að einhverju leyti í öðru en peningum, svo sem fæði, húsnæði eða öðrum hlunnindum, og skulu hlunnindi þessi þá talin með, þegar út er reiknaður sá hluti kaupsins, sem eftir skal haldið, og á því verði, sem þau eru almennt metin til skatts á hverjum stað.
4. Nú skuldar maður þinggjöld eldri en frá síðasta manntalsþingi, og getur innheimtumaður þá ákveðið, að hærri hlutfallstölu skuli haldið eftir af kaupi hans upp í gjöldin.
5. Kaupgreiðandi, sem fyrir hefur verið lagt á þann hátt, sem um ræðir í 2. og 3. tölul., að halda eftir af kaupi, skal við næstu útborgun (þar með taldar hvers konar greiðslur upp í kaup) og framvegis við útborganir, þar til hin umkröfðu gjöld með vöxtum og kostnaði eru að fullu greidd, draga af kaupi gjaldanda þann hluta þess, sem skylt er að halda eftir samkvæmt 2., 3. og 4. tölul. og skal hverri þeirri fjárhæð, sem þannig er haldið eftir, skilað innheimtumanni innan sex virkra daga frá hverjum útborgunardegi talið, og er sú greiðsla bindandi fyrir gjaldandann.
6. Nú hættir launþegi að taka kaup hjá kaupgreiðanda, sem krafinn hefur verið um greiðslur upp í gjöld hans og gjöldin eru ekki að fullu greidd, og skal kaupgreiðandi þá án tafar tilkynna innheimtumanni brottför launþegans, svo og hvenær hann hafi farið og hvert, ef vitað er.

Gjaldandi eða kaupgreiðandi mega ekki slíta vinnusamningi fyrir það eitt, að krafizt hefur verið að gjöld skulu greidd af kaupi gjaldanda.

104. gr.

Ef kaupgreiðandi: **Viðurlög kaupgreiðanda.**

a. Vanrækir að láta innheimtumanni í té umkrafðar skýrslur og upplýsingar um launþega innan tiltekins frests;
b. Greiðir kaup, án þess að halda eftir þeirri fjárhæð, sem skylt var samkv. reglugerð þessari;
c. Skilar eigi til innheimtumanns svo sem segir í 5. tl. 103. gr.;
d. Tilkynnir ekki innheimtumanni, svo sem segir í 6. tl. 103. gr., brottför gjaldanda; þá ábyrgist hann sem geymslufé þá fjárhæð, sem haldið hefur verið eftir hjá gjaldanda, en sem eigin þinggjöld það sem halda hefði mátt eftir hjá honum, ef kaupgreiðandi hefði ekki vanrækt skyldur þær, sem honum bar að rækja samkv. reglugerð þessari. Fé þetta má taka lögtaki hjá kaupgreiðanda sem hans eigin þinggjöld væru.

Nú vanrækir kaupgreiðandi að halda fé eftir upp í gjöld launþega, skila innheimtufé eða umkröfðum skýrslum samkv. ákvæðum reglugerðar þessarar og varðar það þá sektum, ef eigi er úr bætt innan hæfilegs frests, er innheimtumaður ákveður, nema þyngri refsing sé við lögð að lögum.

147 30. des.

105. gr.

Um skyldu kaupgreiðanda til að skila innheimtufé.

Kaupgreiðandi skal tilkynna skattstjóra eða skattanefnd mánaðarlega kaupgreiðslu til manna þeirra, sem um ræðir í 8. tölul. 101. gr. og skila tryggingarfénu, sem haldið er eftir af kaupi þeirra, til viðkomandi innheimtumanna innan sex virkra daga frá útborgunardegi.

Ef upphæð sú, sem heimilt er að halda eftir til að fullnægja skatt- og útsvarsskyldum gjaldanda, er sýnilega of há eða of lág, getur gjaldandi eða innheimtumaður skatts eða útsvars, svo og kaupgreiðandi, snúið sér til hlutaðeigandi niðurjöfnunarnefndar og skattanefndar (skattstjóra) og farið fram á að þær úrskurði um, hve miklu skuli haldið eftir af kaupi gjaldanda til að standast téðar greiðslur. Ábyrgð kaupgreiðanda á þeim skatt- og útsvarsgreiðslum, sem umfram kunna að vera þá upphæð, sem haldið er eftir samkvæmt úrskurðunum, fellur niður, enda hafi kaupgreiðandi skýrt rétt frá málavöxtum.

Jafnskjótt og skattar og útsvar gjaldanda hafa verið ákveðin, skal innheimtumanni skylt að endurgreiða gjaldanda það, sem of mikið kynni að hafa verið greitt honum af kaupi gjaldársins eða útsvarsárins.

Taka má áðurnefnd gjöld lögtaki hjá gjaldanda sjálfum, svo og hjá þeim, er ábyrgð bera á þeim.

106. gr.

Tilkynningarskylda um brottför o. fl.

Nú er einhver þeirra gjaldenda, sem um ræðir í 8. tölul. 101. gr., á förum af landi burt, og skal honum þá skylt að tilkynna hlutaðeigandi skattstofu eða skattanefnd um það með a. m. k. einnar viku fyrirvara. Sé kaupgreiðanda kunnugt um brottförina, ber honum einnig að tilkynna hana framangreindum aðilum. Jafnframt gefur kaupgreiðandi skattstofu eða skattanefnd skýrslu um allar kaupgreiðslur til gjaldanda hér á burtfararárinu til brottfarardags.

Hlutaðeigandi skattayfirvöld ákveða skatta og útsvar gjaldanda af tekjum hans frá komudegi til brottfarardags og tilkynna kaupgreiðanda, gjaldanda sjálfum og innheimtumanni skatta og útsvars um álagningu þegar í stað.

Heimilt er ráðherra að ákveða, að innheimta á ríkissköttum og sveitargjöldum hjá þessum aðilum skuli sameinuð á eina hönd í hverju umdæmi, eftir því, sem henta þykir.

Óheimilt er að selja þeim gjaldendum, er um ræðir í 8. tölul. 101. gr., farmiða eða taka þá til flutnings til útlanda, nema færðar séu sönnur á með vottorði innheimtumanns, að annazt hafi verið um greiðslu opinberra gjalda eða full trygging sett fyrir greiðslu þeirra.

Lögreglustjóra eða útlendingaeftirliti er heimilt að banna farþegum að fara úr landi, hafi þeir aflað sér fars án þess að gætt hafi verið ákvæða í næstu málsgr. hér á undan. Einnig getur lögreglustjóri bannað brottför annarra en farþega, ef ætla má að þeir eigi ólokið skatt- og útsvarsgreiðslum hér á landi.

107. gr.

Um bann við að láta í té far til útlanda, nema gjöld séu greidd.

Enginn má selja innlendum manni eða láta honum á annan hátt í té far til útlanda, nema færðar séu sönnur á með vottorði innheimtumanns að annazt hafi verið um greiðslu opinberra gjalda hans eða um hana samið.

Lögreglustjóri skal ekki gefa út eða árita vegabréf til utanfarar nema með samþykki innheimtumanna opinberra gjalda.

Nú ætlar maður af landi brott alfarinn eða til langdvalar erlendis, að því er ætla má að dómi skattayfirvalda, og skal honum þá skylt að greiða áður en hann fer úr landi skatta sína og útsvör til brottfarardags samkv. eftirfarandi reglum.

1. Skatta og útsvör undanfarinna skattára (útsvarsára) skal hann greiða að

fullu, og skulu gjöld þess fyrir síðast liðið skattár ákveðin með sérstakri álagningu fyrir brottför hans, hafi almenn álagning þá ekki farið fram. 147 30. des.

2. Skatt og útsvar fyrir þann hluta brottfararársins, sem liðinn er við brottför, skal hann greiða að fullu miðað við þær tekjur, er hann hefur haft til brottfarardags, og ákveðast skattarnir samkv. 65. gr. C, þó þannig, að persónufrádráttur sé veittur, sbr. síðari hluta 62. og 63. greinar. Þau gjöld, sem ekki eru miðuð við tekjur, en bundin eru við dvöl í landinu við upphaf gjaldársins, skal hann greiða að fullu fyrir allt árið.

108. gr.

Um að setja tryggingu fyrir greiðslum.

Nú ætlar maður af landi brott, en þó ekki til langdvalar, og skal honum þá skylt að greiða áður en hann fer úr landi skatta sína og útsvör til brottfarardags, eða tryggja greiðslu á þeim sem hér segir:

1. Skatta og útsvör vegna undanfarinna skattára (útsvarsára) skal honum skylt að greiða að fullu, eða — ef innheimtumenn telja það nægja — að setja fyrir þeim tryggingu.
2. Skatta og útsvör fyrir þann hluta brottfararársins, sem liðinn er við brottför, skal hann tryggja með greiðslu inn á biðreikning hjá innheimtumönnum, eða — ef innheimtumenn telja það nægja — setja fyrir þeim aðra tryggingu. Sé krafizt greiðslu inn á biðreikning, skal upphæð greiðslunnar ákveðin hlutfallslega eftir dvöl gjaldanda í landinu á brottfararárinu og gjöldum hans fyrir síðastliðið skattár, nema ástæðu þyki til að ákveða greiðsluna hærri eða lægri vegna breytinga á hag gjaldanda.

Víkja má frá ákvæðum þessarar greinar, telji innheimtumenn eigi þörf sérstakrar tryggingar, eða sérstaklega stendur á.

XII. KAFLI
Um viðurlög.

109. gr.

Vanræksla skattgreiðanda.

Nú telur gjaldandi eigi fram til skatts og skal þá skattanefnd áætla hreinar tekjur hans og eignir en svo ríflega að ekki sé hætt við að upphæðin sé sett lægri en hún á að vera í raun réttri, aldrei þó lægri en þær voru næsta ár á undan, og bæta síðan 25% við hina áætluðu upphæð. Sama gildir ef framtal er aðeins til málamynda.

Nú telur maður eigi fram fyrr en framtalsfrestur er liðinn og skal þá, ef framtal hans er ófullnægjandi eða tortryggilegt, áætla tekjur hans og eignir eins og segir í 1. málsgr. og beita þar greindum viðurlögum. Sé framtalið hins vegar fullnægjandi að dómi skattanefndar má hún taka það til greina, en beita skal hún fullum viðurlögum samkv. 1. málsgr., nema ástæða þyki til að lækka þau eða fella niður vegna þess að gildar ástæður lágu til þess að gjaldandi skilaði eigi framtali á tilsettum tíma.

Nú svarar gjaldandi eigi fyrirspurnum skattanefndar, sbr. 89. gr., mætir eigi til viðtals, eða neitar að leggja fram umbeðin gögn. Skal þá áætla tekjur hans og eignir og beita viðurlögum eins og fyrir er mælt í fyrstu málsgr. þessarar greinar, en heimilt er að lækka viðurlögin eða fella þau niður ef um smávægilegan galla á framtali var að ræða. Svari gjaldandi hins vegar fyrirspurn skattanefndar, en svör þau og skýringar er hann gefur eru ófullnægjandi eða tortryggileg að áliti skattanefndar, skal hún áætla tekjur hans og eignir eins og fyrir er mælt í 1. málsgr.

Það, sem sagt er um gjaldanda í grein þessari, gildir einnig þótt sökin sé eigi hans heldur umboðsmanns hans.

Nú hefur viðurlögum samkv. grein þessari verið beitt og skal þá eigi færa niður

147 30. des.

skatt gjaldanda þótt hann kæri, nema hann sanni, að tekjur hans eða eign hafi verið áætluð meira en fjórðungi hærra en í raun og veru var. Sé mismunurinn ¼ eða meiri, skal hann greiða skatt af hinum raunverulegu upphæðum, að viðbættum ¼. Ákvæðum þessarar málsgreinar þarf þó ekki að beita ef gjaldandi færir gildar ástæður sér til afsökunar.

110. gr.

Vísvitandi rangar skýrslur gjaldanda.

Nú skýrir gjaldandi vísvitandi eða af óafsakanlegu gáleysi rangt frá einhverju því, er máli skiptir um tekjuskatt eða eignarskatt, og skal þá svo með fara, sbr. 112. grein.

1. Hinn seki skal greiða sekt, sem sé allt að því tíföld skattfjárhæð sú, sem undan var dregin, þó má aldrei miða við lengri tíma en 10 ár. Ef maður hefur dregið undan af skatti 500 kr. árlega í 15 ár, skal hann gjalda mest kr. 500 × 10 × 10 = 50000 kr. í sekt.

   Ef uppvíst verður við meðferð dánarbús, að hinn látni eða forráðamaður búsins hefur haft skatt af ríkissjóði með vísvitandi röngum skýrslum, þá skal að eins gjalda tvöfalda þá fjárhæð, er á vantar, án tillits til þess, hve lengi brotið hefur verið framið, og hversu stórfelld yfirsjónin kann að hafa verið.
2. Auk sektar skal sá, er sekur verður um brot samkv. 1. tölulið fyrri málsgr., greiða eftir á skatthæð þá, sem undan var dregin.

111. gr.

Rangar skýrslur af misgáningi.

Ef maður gefur ranga skýrslu um eignir sínar eða tekjur af afsakanlegum misskilningi eða misgáningi, þá skal eigi sekta hann eftir 110. gr., en gjalda skal hann þá fjárhæð, sem skatturinn hefur verið vanreiknaður um vegna skýrslu hans.

112. gr.

Um meðferð skattsvika.

Fjármálaráðherra úrskurðar skattsektir samkv. 110. gr. nema hann eða hinn seki óski að málinu sé vísað til dómstólanna.

Ef skattanefnd, skattstjóri, yfirskattanefnd eða Ríkisskattanefnd telur að skattur hafi verið undandreginn á þann hátt er í 110. gr. segir, skal hún tafarlaust láta fjármálaráðuneytinu í té vitneskju um það og senda því öll gögn í málinu ásamt greinargerð sinni. Einnig skal hún láta viðkomandi gjaldanda vita um að máli hans hafi verið vísað til fjármálaráðuneytisins, svo hann geti sent skýringar og gert kröfu til þess að máli hans verði vísað til aðgerða dómstólanna.

Skiptaréttur og skiptaforstjórar skulu, að viðlögðum dagsektum samkv. úrskurði fjármálaráðherra, gefa skattanefnd skýrslu um fjármuni látinna manna.

113. gr.

Dagsektir.

Ef einhver þeirra, sem gefa skulu skattanefndum skýrslur samkv. 81. gr., fullnægir ekki þeirri skyldu sinni, þá getur fjármálaráðherra lagt dagsektir við unz skyldunni er fullnægt. Skattanefnd ber að tilkynna fjármálaráðuneytinu ef óhæfilegur dráttur eða tregða verður á að fullnægja skyldum þeim, sem greinir í 81. gr.

114. gr.

Brot skattanefnda og yfirskattanefnda.

Skattanefndarmenn (skattstjóri), yfirskattanefndarmenn og allir þeir, sem veita kunna þeim aðstoð við starf þeirra, endurskoðun bóka og framtals eða fjalla um framtalsskýrslur manna með öðrum hætti, skulu sæta refsingu eftir ákvæðum almennra hegningarlaga um embættis- og sýslunarmenn ef þeir skýra óviðkomandi mönnum frá því, er þeir komast að sökum starfa sinna, um efnahag skattþegna. Í 136. gr. hegningarlaganna er lagt við varðhald eða fangelsi ef opinber starfs-

Þagnarheit.

maður segir frá nokkru því, er embætti hans varðar og á að fara leynt. Skulu

skattanefndir láta alla aðstoðarmenn sína undirrita drengskaparheit um að gæta þagnarskyldunnar og brýna fyrir þeim, hvað við liggi, ef hún er rofin. 147 30. des.

Nú framkvæmir skattanefnd (skattstjóri), yfirskattanefnd eða ríkisskattanefnd eigi störf sín, áður en lögmætur tími er liðinn og varðar það þá sektum allt að 200 kr. fyrir hvern, sem brotlegur verður, enda séu eigi lögmætar afsakanir. Þar að auki getur fjármálaráðherra skyldað nefndirnar til að ljúka við störf sín að viðlögum dagsektum fyrir hvern nefndarmann, sem eigi ber lögmætar afsakanir fyrir sig.

Skattanefndarmenn allir eru opinberir sýslunarmenn (lögreglustjórar, bæjarstjórar og hreppstjórar eru það þegar fyrir), og sæta þeir því ábyrgð fyrir brot sín yfirleitt eftir einstökum ákvæðum 14. kafla almennra hegningarlaga. Skal sérstaklega vikið að 139. gr., sem leggur sektir, varðhald eða fangelsi við ef opinber starfsmaður notar sér aðstöðu sína ranglega sér til ávinnings eða til að gera nokkuð það, er hallar réttindum einstakra manna eða hins opinbera, 140. gr. er leggur refsingu við óhlýðni opinberra starfsmanna við löglegar skipanir yfirboðara sinna, og 141. gr., þar sem refsingar eru lagðar við stórfelldri eða ítrekaðri vanrækslu eða hirðuleysi.

Hins vegar njóta skattanefndir, skattstjórar, yfirskattanefndir og ríkisskattanefnd og aðstoðarmenn þeirra þeirrar verndar, sem sýslunarmönnum er veitt samkv. ákvæðum XII. kafla almennra hegningarlaga.

115. gr.

Mál út af brotum skv. 110. gr. og 114. gr. 1. mgr., skulu sæta sakamálsmeðferð. Mál út af brotum samkv. 90. gr., 112. gr. 3. mgr., 113. og 114. gr. 2. mgr., skulu sæta meðferð almennra lögreglumála, en ekki skal slíkt mál höfðað nema skattþegn sjálfur, skattanefnd, skattstjóri eða fjármálaráðherra krefjist þess.

116. gr.

Sektir samkvæmt reglugerð þessari renna í ríkissjóð og má innheimta þær með aðför.

117. gr.

Reglugerð þessi, sem sett er samkv. heimildum í lögum nr. 46 frá 14. apríl 1954, lögum nr. 59 7. maí 1946, sbr. lög nr. 44 14. apríl 1954, og lögum nr. 96. frá 28. desember 1946, tekur gildi hinn 30. desember 1955, og skal koma til framkvæmda við álagningu skatta á árinu 1956.

Jafnframt eru úr gildi felldar eftirtaldar reglugerðir:

Nr. 133 28. desember 1936, nr. 18 28. febrúar 1938, nr. 10 22. janúar 1946, nr. 2 8. janúar 1947, nr. 123 12. júlí 1947, nr. 19 6. febrúar 1948, nr. 110 10. ágúst 1949, nr. 178 18. október 1949, nr. 240 18. desember 1950, nr. 181 11. október 1951, nr. 84 4. maí 1953, svo og ákvæði annarra reglugerða og auglýsinga er brjóta í bága við reglugerð þessa.

Fjármálaráðuneytið, 30. desember 1955.

Eysteinn Jónsson.

Sigtr. Klemenzson.

147 **Fylgiskjal I.**

30. des.

Skrá yfir lög er varða tekju- og eignarskatt.

Lög nr.	46	14. apríl	1954	um tekju- og eignarskatt.
— —	96	28. des.	1946	— skatt- og útsvarsgreiðslur útlendinga.
— —	21	31. jan	1952	— sérstakan frádrátt tapaðra skulda vegna skuldaskila bátaútvegsins.
— —	59	7. maí	1946	— sérstakar fyrningarafskriftir, sbr. lög 44/1954.
— —	41	29. apríl	1946	— stofnlánadeild sjávarútvegsins við Landsbanka Íslands.
— —	50	7. maí	1946	— almannatryggingar (sjá sérstaklega 136. gr.), sbr. auglýsingu nr. 69 31. maí 1949.
— —	21	20. maí	1942	— stríðsgróðaskatt.
— —	37	17. júní	1944	— laun forseta Íslands.
— —	96	23. júní	1936	— skattfrelsi Mjólkursamsölunnar og S.Í.F.
— —	7	11. marz	1930	— skattfrelsi Útvegsbanka Íslands h/f.
— —	44	19. júní	1933	— skattfrelsi vinninga í happdrætti Háskóla Íslands.
— —	83	26. nóv.	1948	— skattfrelsi vinninga í happdrættisláni ríkissjóðs.
— —	69	12. nóv.	1952	— skattfrelsi vinninga í veðmálastarfsemi íþróttasjóðs.
— —	76	26. nóv.	1952	— skattfrelsi vinninga í vöruhappdrætti Sambands ísl. berklasjúklinga.
— —	71	24. apríl	1954	— skattfrelsi vinninga í happdrætti Dvalarheimilis aldraðra sjómanna.
— —	2.	21. febr.	1955	— að gjafir til Krabbameinsfélags Íslands skuli dregnar frá skattskyldum tekjum gefanda, við álagningu skatta til ríkis og bæjar eða sveitar.
— —	40	23. maí	1949	— skattfrelsi Áburðarverksmiðjunnar h/f.
— —	110	19. des.	1951	— lagagildi samnings frá 5. maí 1951, sbr. 7. gr. fylgiskjals um réttarstöðu liðs Bandaríkjanna og eignir þeirra.
Augl. nr.	4	4. marz	1930	— tvísköttunarsamning við Stóra-Bretland um hagnað af skipaútgerð.
— —	79	16. jan.	1931	— tvísköttunarsamning við Belgíu um tekjur af siglingum.
— —	36	5. apríl	1938	— tvísköttunarsamning milli Íslands og Svíþjóðar.
— —	4	31. jan.	1939	— tvísköttunarsamning milli Íslands og Danmerkur, sjá einnig lög nr. 85 1946 um réttindi danskra ríkisborgara á Íslandi.
Lög nr.	13	1. marz	1948	— Samningur um réttarstöðu starfsmanna sameinuðu þjóðanna, V. kafli.

Skrá yfir helztu atriðisorð.

Ábyrgðaskuldir, 53. gr. 3. mgr.
Afföll til gjalda, 26. gr. 2. mgr.
Afföll til tekna, 14. gr. C. 1. og 2.
Afgjaldskvöð, 51. gr.
Afnotaréttindi, 54. gr. 4.
Afsláttur, 27. gr. G.
Arður, 30. gr. B.
Arður af hlutabréfum, 14. gr. C. 4, 18. gr. 1.
Arfur, 19. gr. 3.
Aukavinna við eigin íbúð, 19. gr. 11.

Bandaríkjamenn, sjá Varnarliðsmenn.
Barnalífeyrir, 41. gr.
Björgunarlaun, 13. gr. A. 3., 39. gr. C.
Bókhaldsskoðun, 87. gr. E.
Búferlaflutningar, 32. gr. B. 3. mgr.
Bústofnsauki, 17. gr. 4.
Bústofnsskerðing, 17. gr. 4.
Börn, skattskylda, 41. gr. 5. og 6. mgr.

Dagpeningar, 16. gr. E., 19. gr. 7.
Danir, 5. gr. 6. 1. mgr.
Dvöl erlendis um stundarsakir, 4. gr. 1. 3. mgr.

Eftirgjöf skulda, 19. gr. 6.
Eignir, með hvaða verði telja skuli, 52. gr., 57. gr.

Endurbætur, 25. gr.
Erfðafestulönd, 51. gr.

Fasteignamat, 57. gr. A.
Fasteignasala, 15. gr.
Ferðakostnaður, 16. gr. G., 19. gr. 7., 27. gr. F., 32. gr. B.
Fjárfellir, 50. gr.
Fjármálaráðuneyti, ákvörðun dagsekta, 112. gr., 113. gr., 114. gr.
— ákvörðun skattsekta, 112. gr.
— eftirlit, 99. gr.
— heimild til að kæra, 99. gr.
— úrskurðarvald, 81. gr., 83. gr.
Fjölskyldubætur, 16. gr. F.
Fjölskyldufrádráttur, sjá Persónufrádráttur.
Forseti Íslands, 7. gr. 1., 58. gr. 1.
Frádráttur frá heildartekjum, almennt, 31.—40. gr. (IV. kafli), um útlendinga, sjá 43. gr. 1. mgr.
— frá heildartekjum atvinnurekenda, 21.—30. gr. (III. kafli).
— frá hreinum tekjum innlendra einstaklinga og hjóna (persónufrádráttur), 41. gr., 42. gr. um útlendinga, sjá 43. gr. 2. og 3. mgr.
Frádráttur frá hreinum tekjum innlendra félaga, 44. gr., 45. gr., 46. gr., 47. gr.
— frá eign, sjá Skuldir.
Framtalsskylda, 55. og 56. gr.
Framtalsskylda, á hverjum hvíli, 82. gr., sbr. 85. gr. 2. mgr.
Framtöl, aðstoð við útfyllingu, 86. gr.
— atvinnurekenda, 86. gr.
— bænda, 17. gr., 86. gr.
— endurskoðun skattanefnda, 87. gr.
— — skattanefnda, frádráttarliðir, 87. gr. B.
— — — eignir, 87. gr. C.
— — — lífeyrisútreikningur, 87. gr. F.
— — — sérstaklega á atvinnurekstri, 87. gr. D.
— — — tekjur, 87. gr. A.
— frestur til að skila, 85. gr.
— heimild til að breyta án tilkynningar, 88. gr.
— ófullnægjandi eða röng, 89. gr., 90. gr.
— útsending, 84. gr., 85. gr. 1. mgr.
Fyrirframgreidd leiga, 24. gr. 4. mgr.
Fyrningar til gjalda, 28. gr.
— endurgreiddar, 15. gr. 2.
Fæði til frádráttar hjá sjómönnum, 39. gr. A.
— til frádráttar hjá atvinnurekendum, 23. gr.
— — tekna, 13. gr. B. 1.

Giftingarfrádráttur, 37. gr.
Gjafir, 35. gr. 2. mgr.
— til starfsfólks, 23. gr. 6. mgr.
— til tekna 13. gr. A. 6, 16. gr. A.
Gjaldár 20. gr.
Goodwill, 15. gr. i. f., 28. gr. D. 3.

Happdrættisvinningur, 16. gr. C., 19. gr. 10.
Heimilisaðstoð, 36. gr.
Heimilisfesti, 4. gr., sbr. 83. gr.
Hlífðarföt sjómanna, 39. gr. B.
Hlunnindi til tekna, 13. gr. B.
Hlutafjárfrádráttur, 44. gr.
Hús í smíðum, 57. gr. A.
Húsaleigufrádráttur, 38. gr.

Innheimta, ábyrgð gjaldenda, 101. gr.
— ábyrgð kaupgreiðanda, 101. gr. 103. gr., 104. gr., 105. gr.
— hverjir annast, 102. gr.
— hjá þeim, sem fara úr landi, 106. gr., 107. gr., 108. gr.

Jarðabætur, 17. gr. 7.

Kaupgreiðslur, ekki frádráttarbærar, 23. gr. 8. mgr.
Kirkjugarðsgjald og kirkjugjald, 40. gr.
Kærur til ríkisskattanefndar, 97. gr.
— til skattanefndar, 94. gr.
— til yfirskattanefnda, 95. gr.

Lausafé, sala, 15. gr.
Leiga, fyrir fram greidd, 24. gr. 4. mgr.
Leigukúgildi, 51. gr.
Lífeyrissjóðsgjöld, 34. gr. A.
Lífeyristrygging, 34. gr.
Lífsábyrgð, 19. gr. 3., 34. gr. C.
Læknishjálp, 50. gr.
Lögfræðileg aðstoð, 27. gr. E.
Lögtakskostnaður, 27. gr. E. 2. mgr.

Málskostnaður, 27. gr. E.
Meðlög, 41. gr.

Námskostnaður, 35. gr.
Nýbyggingarsjóðir, 48. gr.
Nýrækt, 51. gr.

Orlofsfé, 13. gr. A. 3.
Ómagafrádráttur, 41. og 42. gr.

Persónufrádráttur, almennt, 41. og 42. gr.
— dánarbúa, 42. gr.

Rafstöðvar, 51. gr. 1.
Ráðskonukaup, 36. gr.
Ríkisskattanefnd, skipun, 74. gr. 1. mgr.
— starfsvið, 97. gr.
— tilkynningarskylda, 98. gr.
— að öðru leyti, sjá skattanefnd, sbr. 74. gr. 2. mgr.
Risna, 13. gr. A. 3., 27. gr. 14.

Sambýlisfólk, 36. gr.
Sameignarfélög skipt, 8. gr. 4.
Sameinuðu þjóðirnar, embættismenn, 7. gr.
Samskuldarar, 53. gr. 4. mgr.
Samsköttun hjóna, 4. gr. 2.
Sektir, 27. gr. E. 2. mgr.
Sendimenn erlendir, 7. gr.
— innlendir, 7. gr.
Skaðabætur, 13. gr. A. 5., 16. gr. D., 19. gr. 4.
Skartgripir, 51. gr.
Skattár, 20. gr.
Skattanefndir, aðstoð við framteljendur, 86. gr.
— ályktunarfærar, 71. gr. 3. mgr.
— breytingar framtals án viðtals, 88. gr.
— embættisheit, 78. gr. 3.
— gerðabækur, 78. gr.
Skattfrjálsar eignir, 54. gr., 55. gr., 56. gr. um útlendinga, sjá einnig 5. gr.
— tekjur, 19. gr. um útlendinga, sjá einnig 5. gr.
Skattgjaldseign, ákvörðun, 69. gr. 1. mgr.

147 Skattgjaldstekjur, ákvörðun, 61. gr.
30. des. Skattskrá, hvar gjaldendur skuli settir, 81. gr., 83. gr.
Skattskrár, gerð þeirra, 91. gr.
— framlagning og auglýsing, 92. gr.
Skattskylda (innlendra), einstaklinga og hjóna, 2. gr. 1., 3. gr. 1., 4. gr., 7. gr., 58. gr.
— (innlendra), félaga, sjóða og stofnana, 2. gr. 2., 4. gr. 2., 6. gr., 8. gr., 9. gr., 10. gr., 58. gr.
— — dánarbúa og þrotabúa, 2. gr. 3., 4. gr. 2.
— erlendra, einstaklinga og hjóna, 3. gr. 1., 4. gr., 5. gr., 7. gr., 58. gr., 59. gr.
— — félaga og annarra ópersónulegra aðila, 3. gr., 4. gr., 5. gr., 6. gr., 8. gr., 9. gr., 10. gr., 58. gr., 59. gr.
Skattskyldar eignir heimilisfastra hér á landi, einstaklinga og hjóna, 51 gr., 54. gr., 55. gr., 56. gr.
— eignir heimilisfastra hér á landi, félaga, sjóða og stofnana, 51. gr., 54. gr., 55. gr.
— — heimilisfastra hér á landi, þrotabúa, dánarbúa, sjá um einstaklinga og félög eftir því, sem við á.
— — — erlendis, einstaklinga og hjóna, 5. gr. B., 54. gr. 1., 59. gr.
— — — — félaga og annarra ópersónulegra aðila, 5. gr. B., 54. gr. 1., 59. gr.
— tekjur heimilisfastra hér á landi, einstaklinga og hjóna, 11. gr., 12. gr., 13. gr., 14. gr., 15. gr., 16. gr., 17. gr., 41. gr. 5. og 6.
— — heimilisfastra hér á landi, félaga, sjóða og stofnana, 11. gr., 12. gr., 14. gr., 15. gr., 16. gr., 17. gr., 18. gr.
— — — hér á landi, þrotabúa og dánarbúa, sjá um einstaklinga og félög eftir því, sem við á.
— — — erlendis, einstaklinga og hjóna, 5. gr. A.
— — — — félaga og annarra ópersónulegra aðila, 5. gr. A.
Skattstigar, tekjuskattur, einstaklinga 62. gr., sbr. 65. gr. A. og C.
— — hjóna, 63. gr., sbr. 65. gr. B. og C.
— — dánarbúa og þrotabúa, 66. gr. A.
— — félaga, annarra en samv.fél. og gagnkv. ábyrgðafélaga, 66. gr. A.
— — samvinnufélaga og gagnkvæmra ábyrgðafélaga, 66. gr. B.
— tekjuskattsviðauki félaga, dánarbúa og þrotabúa, 67. gr.
— stríðsgróðaskattur félaga, dánarbúa og þrotabúa, 68. gr.
— eignarskattur einstaklinga, hjóna og félaga, 69. gr.
— eignarskattur, hækkun, 70. gr. 2. mgr.
— einstaklinga og hjóna, breyting vegna vísitölu, 64. gr.
— félaga, dánarbúa, þrotabúa, lækkun, 70. gr. 1. mgr.
Skattstjórar, laun, 80. gr.
— skipun, 72. gr., að öðru leyti sjá skattanefndir, sbr. 72. gr.
Skipsskaðar, 50. gr.
Skrifstofufé, 13. gr. A. 3.
Skuldir heimilisfastra hér á landi, einstaklinga og hjóna og félaga, 53. gr.
— heimilisfastra erlendis, 59. gr.
Skylduómagar, skattskyldir, 41. gr. 5. og 6. mgr.
Skýrslugjafir, embættismenn, ýmsar skrár, 81. gr. B.
Skýrslugjafir, hagstofa, manntal, 81. gr. A.
— stjórnendur banka, o. fl. um inneignir, 81. gr. C.
— stjórnendur hlutafélaga, um hlutafé og arð, 81. gr. D.
— vinnuveitendur, 81. gr. E.
Slysfarir, 50. gr.
Sparifé, félaga, 56. gr. 1.
— skattfrjálst, 55. og 56. gr.
Stéttarfélagagjöld, 27. gr. D., 33. gr. A.
Stimpilgjöld, 27. gr. B. 3. mgr.
Stofnfjárfrádráttur, 44. gr.
Stofnkostnaður, 28. gr. C.
Styrktarfé, 16. gr. B.
Systkini, 50. gr.

Tekjuafgangur, 18. gr., 27. gr. G.
Tvísköttun, 5. gr. síðasta málsgrein.

Uppbætur, 27. gr. G.
Útfararkostnaður, 50. gr.
Útlendingar hérlendis, frádráttur, 43. gr.
— — skattstigar, 65. gr. C.
— — skattskylda, 5. gr. 6.
Útlendir listamenn, frádráttur, 43. gr.
— — skattstigar, 65. gr. C.
— — skattskylda, 5. gr. 6. 3. mgr.

Vandamenn, 50. gr.
Vanhaldaskepnur, 17. gr. 2.
Varasjóðsfrádráttur, 45., 46. og 47. gr.
Varnarliðsmenn, 7. gr.
Vátryggingar, 19. gr. 3.
Vátryggingarfélög, 18. gr. 2. og 3. mgr.
Veðleyfi, 53. gr. 3. mgr.
Veikindi, 50. gr.
Verðhækkun, verðlækkun, 19. gr. 1.
Verðuppbætur, 17. gr. 2., 27. gr. G.
Vextir af ábyrgðarskuldum, 26. gr. B.
Vextir af eigin fé, 26. gr. d.
Vextir vegna húsbygginga, 26. gr. A.
Viðhald, 25. gr.
Viðurlög, framtal ófullnægjandi, 109. gr.
— — of seint, 109. gr.
— — ekki bætt úr göllum, 109. gr.
— skattsektir, 110. gr., 112. gr.
— skattsvik, 110. gr., 111. gr.
Vinnukonukaup, 36. gr.

Yfirskattanefnd, skipun, 73. gr., að öðru leyti sjá skattanefnd, sbr. 74. gr. 2. mgr.
— störf, 95. gr.
— tilkynningarskylda, 96. gr.

Þinglestrargjöld, 27. gr. B. 3. mgr.
Þjóðhöfðingjar, erlendir, 7. gr.

Ættingjar, 50. gr.

Örorkubætur, 19. gr. 3.